Jaarverantwoording
Gemeente Almelo
2017

Vastgesteld door het college van B&W op 08-05-2018
Registratienummer INT - 63333

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1. Inleiding 3
2. Samenvatting 4
3. Resultaat 6
3.1 Samenvatting 6
3.2 Gerealiseerd resultaat 6
3.3 Resultaatbestemmingen 7
3.4 Herstel eigen vermogen 9
4. Programmaverantwoording 10
4.1 Hoofdopgaven 10
4.2 Basisbegroting 21
5. Paragrafen 50
5.1 Lokale heffingen 50
5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 52
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen 57
5.4 Financiering 61
5.5 Bedrijfsvoering 64
5.6 Verbonden partijen 68
5.7 Grondbeleid 71
5.8 Dienstverlening 80
5.9 Grote projecten 84
6. Balans 87
6.1 Activa en passiva 87
6.2 Waarderingsgrondslagen 89
6.3 Toelichting op de balans 93
7. Baten en lasten 101
7.1 Overzicht baten en lasten 101
7.2 Incidentele baten en lasten 108
7.3 Begrotingsrechtmatigheid 109
8. Sisa en IMG 112
8.1 Sisa 112
8.2 IMG 113
9. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 114
10. Controleverklaring 115
11. Bijlagen 116
11.1 Verbonden partijen 116

1. Inleiding

Voor u ligt de Jaarverantwoording 2017 van de gemeente Almelo. Hierin leggen wij verantwoording af over de beleidsmatige en financiële resultaten. Door het vaststellen van deze jaarverantwoording neemt u kennis van de wijze waarop wij de gestelde doelen hebben gerealiseerd. U neemt expliciete besluiten over:

- het saldo van baten en lasten;
- het saldo van de reserve mutaties;
- het gerealiseerd resultaat;
- de resultaatbestemming.

De jaarverantwoording bestaat uit twee onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag betreft de inhoudelijke verantwoording en bestaat uit twee onderdelen; een programmaverantwoording en de paragrafen.
In de programmaverantwoording rapporteren we over de geformuleerde kernresultaten zoals die in de begroting 2017 stonden. We maken daarbij onderscheid tussen de hoofdopgaven voor onze prioriteiten en de basisbegroting voor de 'reguliere taken'.
De paragrafen geven enerzijds een dwarsdoorsnede van de jaarrekening, anderzijds betreft het onderwerpen waaraan politieke of financiële risico's zijn verbonden. De paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie, waarbij een hoofdrol is weggelegd voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2017 en bestaat uit een balans en een overzicht van baten en lasten. De balans verschaft inzicht in de financiële positie van de gemeente Almelo en de mutaties die zich hierin hebben voorgedaan. Samen met het overzicht van baten en lasten vormt het de basis voor de controle van de rechtmatigheid en het oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening door de accountant. Afwijkingen ten opzichte van de begroting die groter zijn dan 100.000 euro, worden toegelicht in de basisbegroting en niet in het overzicht van baten en lasten.

Eerste jaarverantwoording met nieuwe opzet

De programmabegroting 2017 was het eerste document uit de p&c-cyclus, waarvan de opzet is vereenvoudigd om de leesbaarheid te vergroten. Een belangrijke wijziging is het aangebrachte onderscheid tussen hoofdopgaven voor de speerpunten en een basisbegroting voor de reguliere taken. Logischer wijze is deze jaarverantwoording ook het eerste verantwoordingsdocument in de nieuwe opzet. Om de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de jaarverantwoording te vergroten, zijn teksten, tabellen en grafieken waar mogelijk vereenvoudigd. In de tekst worden specifieke wijzigingen ten opzichte van de voorgaande jaarverantwoording toegelicht.

2. Samenvatting

Deze jaarverantwoording geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële resultaten van de gemeente Almelo over het jaar 2017.

Algemeen financieel beeld

De jaarverantwoording laat een gerealiseerd resultaat zien van 14,8 miljoen euro.
De belangrijkste posten zijn:

- De verkoopopbrengst van aandelen Enexis en Vitens voor een bedrag van ruim 9,8 miljoen euro.
- Teruggave uit het btw-compensatiefonds voor re-integratieprojecten uit voorgaande jaren met als resultaat een voordeel 0,8 miljoen euro.
- Vrijval van de voorziening onderwijshuisvesting draagt 0,5 miljoen euro bij aan het voordeel.
- Een vrijval uit de voorziening wethouderspensioen draagt 0,3 miljoen euro bij aan het voordeel.
- Een voordeel bij de reserve mutaties van per saldo 2,0 miljoen euro.

Saneren en innoveren

In 2017 is het preventief financieel toezicht door de provincie voortgezet en tegelijkertijd hebben wij het financieel herstelplan verder uitgevoerd. Hiervoor hebben wij onder andere incidentele middelen verworven door onze aandelen Vitens en Enexis te verkopen. Dit is nog niet gelukt met de beoogde verkoop van onze aandelen Twence. Hiervoor worden alternatieve mogelijkheden verkend.
De doorontwikkeling van de organisatie is in 2017 gestart. Het nieuwe organisatiemodel moet gaan aansluiten op onze maatschappelijke opgaven en we willen meer dan voorheen werken aan resultaten en effecten in de stad en een intensiever interactie met onze inwoners. Programma- en wijksturing zijn hiervoor onze instrumenten. Onderdeel van de doorontwikkeling is ook het intern verzelfstandigen van de uitvoering van het beheer openbare ruimten de taken van het team ingenieursbureau.
In het sociaal domein is ingezet op het samenvoegen van toegangstaken in één organisatie onder sterkere en eenduidige aansturing. Daarnaast zijn meerdere evaluaties uitgevoerd, zoals die van de transformatie, de regeling huishoudelijke hulp en de pilot collectieve ziektekostenverzekering. De aanpak van multiprobleemgezinnen heeft geresulteerd in een kosten besparing. We zien ook een tekort op het participatiebudget, daarom is de aanvraag voor een vangnetuitkering voorbereid. De doorontwikkeling van Soweco heeft verder vorm gekregen.
Tegelijkertijd werken we aan het samenspel tussen stad, raad, college en organisatie. Met de provincie is een ontwikkelconvenant in uitwerking en er wordt gewerkt aan het verbeteren van het ontwikkelperspectief van Almelo. Om het overaanbod van bedrijventerreinen te verminderen, is een regionale herprogrammering gestart, waarvan wij de financiële gevolgen hebben verwerkt maar nadere uitwerking nog moet plaats vinden om ook voldoende perspectief te houden. Via een ontwikkelscan wordt er gewerkt aan het vertrouwen in het gemeentebestuur.

Transformatie werk

In 2017 is gewerkt aan het versterken van onze arbeidsmarkt. In 2017 lag de focus voor een belangrijk deel op samenwerking, een belangrijke voorwaarde om resultaten te bereiken. Naast een actieplan in samenwerking met de Provincie, het onderwijs en regio gemeenten, is de samenwerking met ondernemers en bestuurders geïntensiveerd om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven. Er lag een belangrijke focus op het verhogen van arbeidsmarktcompetenties van mensen. Voor het verhogen van de participatie is de samenwerking met partners als Scoop en Soweco geïntensiveerd. We zien dat de werkloosheid in 2017 is gedaald en meer uitstroom uit de bijstand, ondanks de relatief hoge instroom van specifieke groepen. Het project “werken aan de kop” is gestart, waarbij naast werk de integrale zorgvraag centraal staat.

Transformatie zorg
De transformatie zorg is gericht op het verlenen van adequate zorg waarbij tegelijkertijd de kosten worden beperkt. Om dit te realiseren is in 2017 gestart met de voorbereiding van een integraal werkende gemeentelijke toegang zo dicht mogelijk bij inwoners. Ook zijn voorliggende voorzieningen versterkt via ons subsidieproces. Er is meer sturing op innovatie, samenredzaamheid, preventie en samenwerking. Er is minder maatwerk ingezet en daarmee minder kosten gemaakt bij de aanpak van de jeugd- en gezinsproblematiek. Dit is het resultaat van een succesvolle samenwerking tussen wijkcoaches en huisartsenpraktijken. Om het gebruik van de regionale en dure vervoersvoorziening te verminderen, zijn er voorstellen gemaakt voor nieuwe vormen van voorliggende, informele vervoersoplossingen. Tegelijkertijd zien we een autonome groei van de zorgkosten, waardoor netto het tekort op de zorgkosten niet afneemt.

Binnenstad met herwonnen identiteit
De fysieke transformatie van de binnenstad is gestart en heeft concreet vorm gekregen met de oplevering van het Woonkwadrant, de nieuwbouw van Oostgevel 1B en het begin van de aanleg van Haven Zuid. Daarnaast is de aantrekkelijkheid van de Grotestraat vergroot door te investeren in de gevels en het wonen boven winkels evenals het toestaan van fietsen in deze straat. We zijn begonnen met het herontwikkelen van het oude stadhuis en dat heeft geleid tot een overeenkomst met een private partij.
Om samen met de belangrijkste partijen in de stad, onze binnenstad door te ontwikkelen, is een stuurgroep binnenstad opgericht. Dit krijgt een vervolg met een DNA-analyse wat uitmondt in een koersdocument, een vertaling naar een onderscheidend profiel voor de binnenstad, gebiedsprofielen voor de deelgebieden en een plan voor de derde fase van de binnenstad. Ondertussen ontstaan er diverse mooie initiatieven, die zijn in 2017 beloond met een subsidie of een stadscheque.

3. Resultaat

3.1 Samenvatting

- Het gerealiseerde resultaat is 14,8 miljoen euro voordelig en bestaat grotendeels uit incidentele posten.
- De verkoop van aandelen Enexis en Vitens heeft 9,8 miljoen euro bijgedragen aan het gerealiseerd resultaat.
- Er wordt voor 3,5 miljoen euro aan resultaatbestemming ter besluitvorming voorgelegd.

3.2 Gerealiseerd resultaat

Onderstaande tabel geeft inzicht in het gerealiseerd resultaat. Het gerealiseerde resultaat bestaat uit het saldo van baten en lasten en saldo van de reserve mutaties.

Gerealiseerd resultaat	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil
Saldo van baten en lasten	-5.889	-18.696	**12.808**
Saldo reserve mutaties	5.889	3.935	**1.954**
Gerealiseerd resultaat	**0**	**-14.762**	**14.762**

Bedragen * 1.000 euro

Het gerealiseerde resultaat 2017 is 14,8 miljoen euro voordelig. Dit resultaat bestaat uit twee delen:

- het saldo van baten en lasten, 12,8 miljoen euro voordelig;
- het saldo van de reserve mutaties, 2,0 miljoen euro voordelig.

Saldo baten en lasten

De belangrijkste verklaringen voor het positieve saldo van baten en lasten zijn:

- De verkoopopbrengst van aandelen Enexis en Vitens voor een bedrag van ruim 9,8 miljoen euro.
- Teruggave uit het btw-compensatiefonds voor re-integratieprojecten uit voorgaande jaren resulteert in een voordeel 0,8 miljoen.
- Vrijval van de voorziening onderwijshuisvesting draagt 0,5 miljoen euro bij aan het voordeel.
- Een vrijval uit de voorziening wethouderspensioen draagt 0,3 miljoen euro bij aan het voordeel.

Saldo reserve mutaties

Bij het saldo van de reserve mutaties is er een voordeel ten opzichte van de begroting na wijziging van 2,0 miljoen euro. Dit voordeel wordt onder meer verklaard door het niet begroten van de negatieve rentetoevoeging van 1,0 miljoen euro aan de reserve grondbeleid.
Een nadere analyse van het gerealiseerde resultaat staat in hoofdstuk 4.2 Basisbegroting.

3.3 Resultaatbestemmingen

In de onderstaande tabel staan de resultaatbestemmingen waarvoor bij deze jaarverantwoording instemming wordt gevraagd.

Resultaatbestemming	Omschrijving	Bedrag
Beschermd wonen 2017	Storting in de reserve centrumgemeentetaken MO en BW	986
Beschermd wonen 2015 en 2016	Onttrekking aan algemene reserve Storting in de reserve centrumgemeentetaken MO en BW	-1.002 1.002
Maatschappelijke opvang 2015-2017	Storting in de reserve centrumgemeentetaken MO en BW	1.039
Transformatiemiddelen sociaal domein 2017	Storting in de reserve overlopende werken en in 2018 ophoging van de lasten in hoofdtaakveld Sociaal Domein	550
Klijnsmamiddelen 2017	Storting in de reserve overlopende werken en in 2018 ophoging van de lasten in hoofdtaakveld Sociaal Domein	525
Bodem en ondergrond 2016-2020	Storting in de reserve bodemverontreiniging en in 2018 ophoging van de lasten in hoofdtaakveld Volksgezondheid en Milieu	187
Huishoudelijke ondersteuning	Storting in de reserve overlopende werken en in 2018 ophoging van de lasten in hoofdtaakveld Sociaal Domein	150
Onderhoudsbudget parkeergarage Stadserf	Storting in de reserve overlopende werken en in 2018 ophoging van de lasten in hoofdtaakveld Bestuur en ondersteuning.	110
Totaal		**3.547**

Bedragen * 1.000 euro

Toelichting:
Beschermd wonen 2017: In het convenant 'Samenwerken aan beschermd wonen, opvang en zorg' met de regiogemeenten is vastgelegd dat restantmiddelen van beschermd wonen en maatschappelijke opvang worden gestort in een bestemmingsreserve. De restantmiddelen beschermd wonen 2017 zijn 1,0 miljoen euro. Wij stellen voor de restantmiddelen bij resultaatbestemming in de nieuwe bestemmingsreserve centrumgemeentetaken MO en BW te storten.

Beschermd wonen 2015 en 2016: In 2015 en 2016 zijn de restantmiddelen à 1,0 miljoen euro niet gestort in de reserve centrumgemeente taken MO en BW, maar in de algemene reserve. Bij deze resultaatbestemming wordt voorgesteld de restantmiddelen 2015-2016 conform het convenant alsnog te storten in de bestemmingsreserve centrumgemeentetaken MO en BW.

Maatschappelijke opvang 2015-2017: De restantmiddelen maatschappelijke opvang dienen conform het hierboven genoemde convenant gestort te worden in de bestemmingsreserve centrumgemeente taken MO en BW. Wij stellen voor om de restantmiddelen van ongeveer 1,0 miljoen euro te storten in de bestemmingsreserve centrumgemeentetaken MO en BW.

Transformatiemiddelen sociaal domein 2017: In 2017 zijn niet alle transformatiemiddelen sociaal domein besteed, omdat enkele projecten doorlopen in 2018. Om te borgen dat deze projecten in 2018 afgerond kunnen worden, stellen wij voor de restantmiddelen van 0,55 miljoen euro bij resultaatbestemming over te hevelen naar 2018.

Klijnsmamiddelen 2017: Vanaf 2017 ontvangt Almelo ongeveer 0,5 miljoen euro aan Klijnsmamiddelen voor kinderen in armoede. De opdracht van de raad is deze gelden overeenkomstig het doel in te zetten. De

middelen voor 2017 zijn niet ingezet. Bij deze resultaatbestemming 2017 wordt voorgesteld de restantmiddelen 0,5 miljoen over te hevelen naar 2018 voor armoedebestrijding bij kinderen.

Bodem en ondergrond 2016-2020: Het Rijk stelt geld beschikbaar voor het uitvoeren van het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Het college heeft hiertoe in 2016 een lokaal programma bodem en ondergrond 2016-2020 vastgesteld. Door veranderingen in planning en prioritering van projecten moeten kredieten onderling herschikt worden. Bij deze resultaatbestemming wordt voorgesteld 0,19 miljoen euro over te hevelen naar 2018, om het programma Bodem en ondergrond 2016-2020 conform de nieuwe planning uit te kunnen voeren.

Huishoudelijke ondersteuning: Door de raad zijn middelen beschikbaar gesteld voor initiatieven gericht op doorontwikkeling van en een kostenbesparing op de huishoudelijke ondersteuning. Hiervoor zijn twee pilots gestart die doorlopen in 2018. Wij stellen voor om 0,15 miljoen euro over te hevelen naar 2018 om de pilots af te ronden.

Onderhoudsbudget parkeergarage Stadserf: Door de raad zijn voor 2017 middelen ter beschikking gesteld voor planmatig onderhoud van gemeentelijke opstallen. Een deel hiervan is bestemd voor het waterdicht maken van parkeergarage Stadserf. Het aanbestedingstraject is in 2017 afgerond en de opdracht is gegund. De uitvoering start in 2018 , waarvoor wij voorstellen om 0,11 miljoen euro over te hevelen naar 2018.

3.4 Herstel eigen vermogen

In deze paragraaf is een overzicht van het herstel van het eigen vermogen opgenomen, na de voorgestelde bestemming van het resultaat jaarverantwoording 2017. Het herstelplan is geactualiseerd ten opzichte van de begroting 2018.

Het doel is om de herstelperiode van het eigen vermogen zo kort mogelijk te houden. Hiervoor zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Structureel 1,0 miljoen euro toe te voegen aan de reserve grondbedrijf voor een sneller herstel. Dekking ten laste van de investeringsagenda of uit aanvullende zoekrichtingen.
- Incidentele baten worden ingezet om de herstelperiode te verkorten. Hierbij zijn met name genoemd de (netto) opbrengst van de verkoop van aandelen en de (extra) verkoopopbrengst van grondverkopen.

Ten opzichte van de oorspronkelijke planning (begroting 2016) liggen we met het herstel ruim 2 jaar voor op schema.

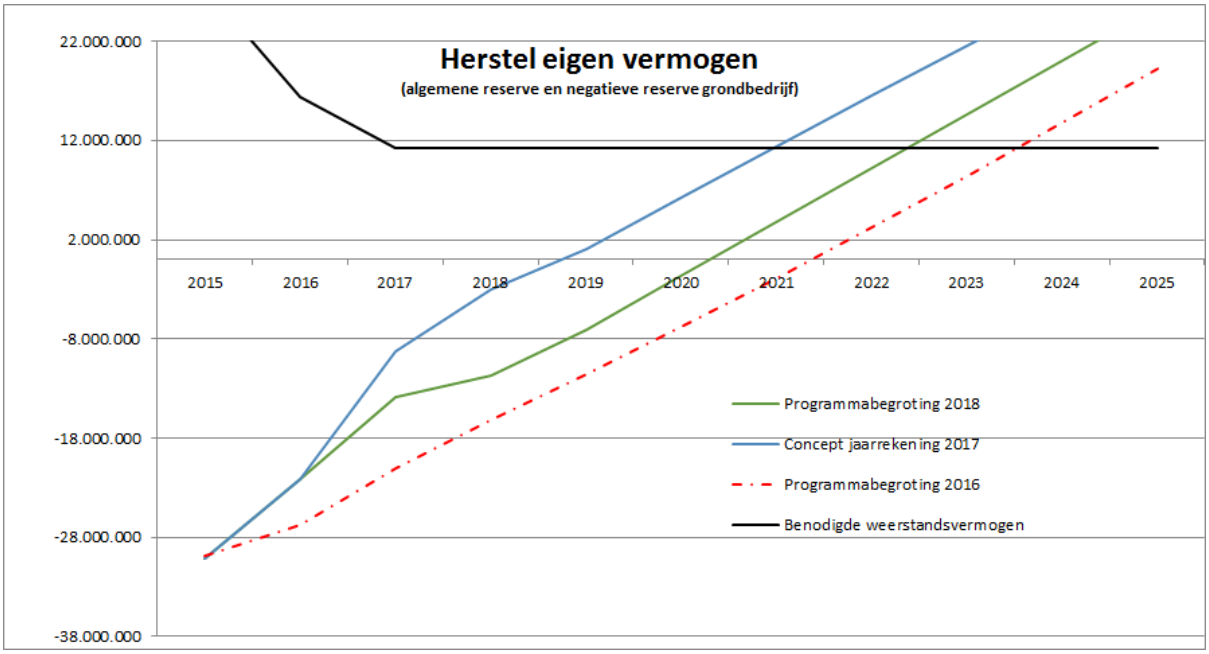

Algemene reserve en reserve grondbedrijf aangezuiverd in 2019

Naar verwachting zijn de algemene reserve en reserve grondbedrijf in de loop van 2019 zover aangezuiverd dat de 0-situatie bereikt is. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat de totale bezuinigingsopgave gerealiseerd wordt. Zodra de 0-situatie bereikt is, kunnen nieuwe keuzes worden gemaakt over de structurele toevoeging aan het eigen vermogen.

4. Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording rapporteren we over de geformuleerde kernresultaten zoals die in de begroting 2017 staan. We maken daarbij onderscheid tussen de hoofdopgaven voor onze prioriteiten en de basisbegroting voor de 'reguliere taken'.

4.1 Hoofdopgaven

4.1.1 Hoofdopgave saneren en innoveren

Samenvatting

- De aandelen Vitens en Enexis zijn verkocht aan de provincie Overijssel, waardoor incidentele middelen zijn verworven.
- De aandelen Twence zijn te koop aangeboden aan mede-aandeelhouders. Dat heeft nog niet tot een overeenkomst geleid. Alternatieve strategieën en mogelijkheden worden verkend.
- In 2017 is gestart met de doorontwikkeling van de organisatie. Het nieuwe organisatiemodel dient aan te sluiten op de maatschappelijke opgaven en verbinding te leggen met de stad, o.a. door het invoeren van programma- en wijksturing.
- De gemeenteraad heeft de voorkeur uitgesproken voor interne verzelfstandiging van de uitvoeringstaken in de openbare ruimte en de taken van het ingenieursbureau. De implementatie wordt door het college voorbereid ("Werktitel Uitvoering Fysiek") .
- In Almelo is een overaanbod van bedrijventerreinen. De regionale herprogrammering van bedrijventerreinen leidt tot maatregelen dit op te lossen. De financiële gevolgen zijn verwerkt, nu gaat het erom voldoende ontwikkelperspectief te houden en uit te werken.
- In het sociaal domein zijn vele ontwikkelingen geweest, zoals de evaluatie van de regeling huishoudelijke hulp, de evaluatie van de pilot collectieve ziektekostenverzekering, een aanpassing van de beleidskaders voor huishoudelijke ondersteuning en de start van de doorontwikkeling van Soweco.
- Met de provincie is een ontwikkelconvenant in uitwerking, net als een ontwikkelscan.

Saneren

Doel: Budgetbeheersing

We zijn ‘in control’ als gaat om de sturing, beheersing en realisatie van de bezuinigingsopgaven, het budgetbeheer van de lopende exploitatie en uitgavenbeheersing van grote, meerjarige incidentele projecten in relatie tot het financieel herstelplan.

Behaalde resultaten in 2017:

- Jaarverantwoording 2016 opgeleverd;
- Bestuursrapportage 2017 opgeleverd;
- Uitvoering, monitoring en rapportage taakstellingen in de reguliere p&c-cyclus, bijvoorbeeld begroting 2018;
- Verantwoording grote projecten (i.c. Binnenstad) in de reguliere p&c-cyclus;
- Verbetering financiële informatievoorziening sociaal domein in 2017 gestart, resultaten volgen in 2018.
- Met ingang van 2018 moet gedurende 3 jaar elk jaar 400.000 euro worden bespaard op het verminderen van de beleidsvoorraad door het reduceren van formatie. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2017 gestart.

Doel: Verwerven incidentele middelen

We zijn in staat incidentele middelen te verwerven uit verkoop aandelen en verkoop grond en opstallen zodat het negatieve eigen vermogen snel(ler) wordt aangevuld en het beoogde resultaat van het financieel herstelplan eerder dan gepland wordt bereikt.

Behaalde resultaten in 2017:

- Aandelen Vitens en (restant) aandelen Enexis zijn verkocht aan de provincie Overijssel;
- Aandelen Twence zijn na een intensieve voorbereiding te koop aangeboden aan mede-aandeelhouders. Helaas nog zonder het beoogde resultaat. Alternatieve strategieën worden verkend en mogelijk uitgewerkt;
- Er zijn vooral woningkavels verkocht in de plannen Nijrees-Noord en Almelo-Noordoost. Verkoop van werklocaties gaat vooral via het XL-businesspark. Voor meer details, zie de paragraaf grondbeleid en de paragraaf verbonden partijen.

Doel: Verbonden partijen

We zijn in staat voldoende regie te voeren met oog voor beleid, beheersing van risico's en uitvoeringskosten zodat er een gezond (bedrijf)resultaat is.

Behaalde resultaten in 2017*:

- De evaluatie naar de IGM is afgerond. Belangrijkste conclusie op inhoud is dat niet kan worden vastgesteld dat de IGM significant bijdraagt aan het bevorderen van de werkgelegenheid in Almelo. Besloten is dat aan de IGM geen nieuwe opdrachten worden verstrekt en dat het belang in IGM (financieel en bestuurlijk) op termijn wordt beëindigd;
- Met betrekking tot Twence is onderzoek gedaan naar de aandeelhoudersstrategie, de mogelijke toetreding van Münster en de mogelijkheid tot vervreemding van aandelen;
- Het XL-Businesspark heeft een investeringsfonds ingesteld om ontwikkelingen ('leads') meer kans te geven. Dit heeft mede gezorgd voor uitgifte van (een aanzienlijke hoeveelheid) grond aan Groep Heylen. Verder zijn zowel het beeldkwaliteitsplan als het bestemmingsplan tranches 1 en 2 van het XL-Businesspark vastgesteld door de gemeenteraad;
- Het college heeft besloten de taken voor toezicht en handhaving in de gemeente te centraliseren. Consequentie is dat de door Stadstoezicht uitgevoerde taken in de openbare ruimte met ingang van 2018 onder regie en verantwoordelijkheid van de gemeente plaatsvindt.

* NB. Zie ook de paragraaf verbonden partijen.

Doel: Doorontwikkeling organisatie

We geven vorm en inhoud aan de versnelde doorontwikkeling van de organisatie, de sourcing opgaven en de taakstellingen die zijn verbonden aan het verminderen van de beleidsvoorraad.

Behaalde resultaten in 2017:

- Taakstellingen zijn uitgevoerd, gemonitord en verantwoord in de reguliere p&c-cyclus;
- Voor de sourcing van de uitvoering van het beheer openbare ruimte zijn twee alternatieven verkend: 1) outsourcing naar Twente Milieu, en 2) intern verzelfstandigen (insourcen);
- De gemeenteraad heeft een voorkeur uitgesproken voor alternatief 2. De implementatie hiervan wordt door het college voorbereid onder de werktitel Uitvoering Fysiek;
- In de organisatieontwikkeling zijn drie stappen voorzien:
  1. Voorwaarden scheppen (opheffing sectoren, opheffen functie van sectordirecteur en aantrekken van twee adjunct-directeuren). De OR heeft hiermee ingestemd.
  2. Nieuwe sturingsmechanismen invoeren: programmasturing, stadsdeelmanagement en de adviespool worden ingevoerd en op basis van de inhoud wordt gestart. Dit is de meest wezenlijke fase omdat bovenal bewustwording, nieuwe werkwijzen en gedrag moeten worden aangejaagd;
  3. Lijnmanagement, control en bedrijfsvoering aanpassen: de nieuwe sturingsmechanisme moeten worden verweven in de organisatie. De gevolgen voor lijnmanagement, control en bedrijfsvoering en andere logische stappen komen zo spoedig mogelijk aan de orde.

  De eerste stap is afgerond.

Doel: Sociaal domein
We zijn in staat de uitvoering van de gedecentraliseerde taken in het sociaal domein (Participatiewet, WMO, Jeugd, Beschermd Wonen) binnen de beschikbare rijksmiddelen uit te voeren.

Behaalde resultaten in 2017:

- De transformatie zorg heeft geleid tot 0,5 miljoen euro minder zorgkosten, maar tegelijkertijd zien we een autonome groei van de zorgkosten.
- Op basis van een onderzoek is besloten snel toe te werken naar het samenvoegen van toegangstaken in één organisatie onder sterkere eenduidige sturing. De eerste stap is de gemeentelijke aansturing van Stichting Sociale Wijkteams zo snel mogelijk te versterken. In 2018 vindt de verdere samenvoeging van de toegangstaken plaats;
- Er is opdracht gegeven tot een (tussen)evaluatie van de transformatie in het sociaal domein. Resultaten worden in 2018 verwacht;
- De pilot collectieve ziektekostenverzekering is geëvalueerd;
- De regeling huishoudelijke hulp toelage is geëvalueerd en wordt gedeeltelijk voortgezet, namelijk alleen voor mantelzorgers;
- Er is een gewijzigde verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp vastgesteld;
- De beleidskaders voor de huishoudelijke ondersteuning zijn aangepast naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep;
- Voor het project 'aanpak multiprobleemgezinnen' is in opdracht van de gemeente door het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) een rapportage gemaakt. In dit rapport is een definitie vastgesteld en inzicht gegeven in het aantal multiprobleemgezinnen en de kosten van deze gezinnen in Almelo. Een uitgevoerde pilot bij 25 huishoudens resulteerde in een besparing van 420.000 euro;
- De verwachting was dat Almelo in 2017 te maken krijgt met een tekort op het participatie-budget. Daarom zijn voorbereidingen getroffen voor de aanvraag van een vangnetuitkering 2017. Medio 2018 kan hierover worden gerapporteerd;
- Er is een 'Notitie gezamenlijke conclusies en vervolg ontwikkeling Soweco' vastgesteld. De notitie 'Vervolg doorontwikkeling Soweco' bevat een nadere beschrijving van de ontwikkelrichting van de omvorming van de Soweco nv naar de Maatschappelijke Organisatie. Deze notitie bevat ook de planning van de benodigde vervolgstappen om de omvorming te realiseren.

Doel: Grondexploitaties
We zijn in staat de woningbouwprogrammering volgens plan uit te voeren en we zijn in staat de strategische, (regionaal gevoerde) discussie over de werklocaties zo vorm te geven dat geen aanvullende voorzieningen nodig zijn.

Behaalde resultaten in 2017:

- Via de jaarverantwoording 2016 is het besluit genomen een voorziening te treffen van 10 miljoen euro om het verlies als gevolg van de regionale herprogrammering bedrijventerreinen op te vangen;
- Het aantal uit te geven vierkante meters grond aan bedrijventerreinen zoals vooral neerslaan in de grondexploitatie Bedrijvenpark Twente Noord. Aan alternatieve invulling van dat bedrijventerreinen via bijvoorbeeld de aanleg van een zonnepark wordt gewerkt.
- In 2017 is gewerkt aan de woningbouwplanning en -programmering 2017 t/m 2026. Besluitvorming daarover in het college heeft in januari en maart 2018 plaatsgevonden.

Innoveren

Doel: Nieuw samenspel
Nieuwe cultuur van samenspel tussen stad, raad, college en organisatie en werken aan bestuurlijke verhoudingen door middel van strategisch programmeren.

Behaalde resultaten in 2017:

- Met de provincie is een ontwikkelconvenant in uitwerking. Plannen van aanpak zijn door de besturen goedgekeurd wat leidt tot onderzoek, nadere analyse, aanpak en uitvoering. In eerste instantie wordt een visie ontwikkeld via:
    - Een DNA-analyse, d.w.z. de sterke en zwakke punten van Almelo verbinden aan ontwikkelkansen;
    - Een ontwikkelscan (zie hieronder bij "vertrouwen in de gemeente");
    - Werklocaties, onderzoek langs verschillende lijnen zodat de gemeente Almelo besluiten nemen over de toekomstige programmering van haar werklocaties;
    - Omgevingsvisie, deze gaat de structuurvisie vervangen.
- Langs de onderstaande lijnen wordt concreet gewerkt aan het verbeteren van het ontwikkelperspectief van Almelo:
    - Het realiseren van een gebiedsprogramma Nieuwstraatkwartier;
    - het versterken van de kwaliteit van bedrijventerreinen;
    - het vergroten van het perspectief van de Almelose arbeidsmarkt;
    - het benutten van overige kansen die het perspectief kunnen verbeteren.

Doel: Meer doen, minder schrijven

Doorbreken van oude werkwijzen en patronen op basis integrale aanpak van specifieke dossiers.

Behaalde resultaten in 2017:

- Met ingang van 1 februari 2017 zijn nieuwe formats ingevoerd voor college- en raadsvoorstellen. Een grote groep medewerkers is hierin geschoold en getraind. Heldere argumenten helpen om snel de kern van de zaak te raken en sneller besluiten te nemen;
- Er is een organisatieontwikkelingstraject gestart. Invoering van programmamanagement en wijksturing zijn belangrijke leidende principes. Opgavengericht werken hoort daarbij. Er zijn in 2017 diverse verkenningen en uitwerkingen gedaan, maar de eerste resultaten zullen niet eerder dan 2018 zichtbaar zijn. Juist opgavengericht werken kan het hier gestelde doel succesvol laten zijn.

Doel: Vertrouwen in de gemeente

Gelet op de score in ‘Waar staat je gemeente’ voor het vertrouwen in het gemeentebestuur in samenwerking met de gemeenteraad hiervoor een plan van aanpak ontwikkelen.

Behaalde resultaten in 2017:

- De totale ontwikkelscan bestaat uit twee typen onderzoek. Het eerste type omvat een scan naar het vertrouwen in het interne en externe samenspel. Dat sluit ook aan op de motie van D66 die bij de begroting 2018 is aangenomen. Het tweede type is een langjarig monitoringsonderzoek om te beoordelen of en in welke mate de aanpak in het Nieuwstraatkwartier effecten heeft op het vertrouwen in het gemeentebestuur. Het samenspel tussen raad, college, organisatie en de buitenwereld is een belangrijke randvoorwaarde voor het externe samenspel. Om het interne samenspel te borgen wordt dat, conform eerdere besluiten van de raad, samen met de raad gedaan. Daarom krijgt de ontwikkelscan na de gemeenteraadsverkiezingen verder vorm. Dat is ook de afspraak met de provincie Overijssel.

4.1.2 Transformatie werk en zorg

Samenvatting

- Het actieplan arbeidsmarkt is gestart, als onderdeel van het traject “verbeterd perspectief voor Almelo” met de Provincie.
- Het netwerk van ondernemers en bestuurders van organisaties om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven, is versterkt.
- Er is meer uitstroom uit de bijstand, ondanks de relatief hoge instroom van specifieke groepen.
- Het project “werken aan de kop” is gestart, waarbij naast werk de integrale zorgvraag centraal staat.
- De transformatie zorg heeft geleid tot minder zorgkosten ter hoogte van 0,5 miljoen euro. Daarnaast zien we een autonome groei van de zorgkosten, waardoor netto het tekort op de zorgkosten niet afneemt.
- De toegang tot het sociale domein is geëvalueerd en geanalyseerd, er wordt toegewerkt naar 1 integraal werkende gemeentelijke toegang zo dicht mogelijk bij inwoners.
- Via het subsidieproces zijn voorliggende voorzieningen versterkt. Er is meer sturing op innovatie, samenredzaamheid, preventie en samenwerking.
- Er is minder maatwerk ingezet en daarmee minder kosten gemaakt bij de aanpak van de jeugd- en gezinsproblematiek. Dit is het resultaat van een succesvolle samenwerking tussen een wijkcoach en acht huisartsenpraktijken.

Werk

Doel: Bestrijding werkloosheid*

Een daling van de werkloosheid in het algemeen en het beroep op de gemeentelijke bijstand in het bijzonder. Hét instrument dat de gemeente daarvoor ter beschikking staat is de uitvoering van de participatiewet. Hiermee werken we aan de arbeidsmarktcompetenties van mensen uit de doelgroep en hanteren we een gerichte benadering van werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven.

Behaalde resultaten in 2017:

- De werkloosheid in Almelo is gedaald. De werkzaamheden in 2017 voltrokken zich binnen een landelijk aantrekkende economie. Dit vertaalde zich in een groeiende uitstroom uit de bijstand dit ondanks de relatief hoge instroom, zoals doelgroepers (ex-Wajongers) en statushouders. We zagen dat het totale bijstandsbestand in Almelo gelijk bleef, dit in tegenstelling tot de landelijke tendens. In december 2017 was het bijstandsbestand 2839 en in december 2016 2840.
- Het project statushouders is gestart. Dit project levert een integrale werkwijze op via een “proefgroep” met 225 statushouders. De integrale werkwijze draagt bij aan een besparing op de reguliere middelen en de statushouder kan sneller deelnemen aan de Almelose samenleving.
- Via het werkplein zijn 573 mensen deeltijd of voltijd gestart op de arbeidsmarkt.
- Via het werkplein is van 269 mensen de uitkering beëindigd omdat ze aan het werk zijn gegaan.
- Partiële inkomsten van 2017 zijn gestegen t.o.v. 2016.
- 421 cliënten hebben een traject richting werk gekregen en zijn daarmee meer kansrijk op de arbeidsmarkt.
- Werkplein Twente, locatie Almelo, het ROC van Twente en Soweco, hebben een gezamenlijke werkgeversbenadering waarbij vraag en aanbod regionaal wordt gematcht.
- In het kader van Nieuw Perspectief voor Twente is gewerkt aan de opstelling van een actieplan Arbeidsmarkt. Hogeschool Saxion, ROC van Twente en Provincie Overijssel, hebben vanaf het begin hun medewerking toegezegd. Hierbij wordt ingezet op de ontwikkeling van House of Skills, aandacht voor scholing, sociaal ondernemerschap en de groei van kleine ondernemers.
- Bij de uitvoering van de participatiewet is de samenwerking met Soweco verstevigd met de focus op participatie en vergroten van arbeidsmarktvaardigheden.

- Besloten is de uitvoering van taken in de openbare ruimte samen met het beheer en het ingenieursbureau te verzelfstandigen in een interne dienst, met als belangrijk uitgangspunt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt perspectief te bieden.
- Het project "Werken aan de kop" is gestart. Dit houdt in dat we kijken naar de integrale zorgvraag. Daarnaast kijken we eerder naar werk in plaats van uitkering. Om hier snel op in te spelen is het maatschappelijk werk hierbij intensiever betrokken.
- Een nieuw diagnosesysteem Competensys is ingevoerd. Hiermee is meer zicht gekregen op de kwaliteiten en belemmeringen van de mensen in het bijstandsbestand. Daarbij constateren we dat er vaak sprake is van meerdere belemmeringen. Om de arbeidsmarktsituatie van de betrokkenen te verbeteren zijn er langere trajecten met meer zorgelementen nodig.

*N.B.: Als gemeente hebben we te maken met een flexibele arbeidsmarkt waarbij steeds meer mensen parttime uit de uitkering stromen. Het gaat hierbij om een (gedeeltelijk) beroep op de bijstand.

Doel: Bevorderen participatie

Behaalde resultaten in 2017:

- 1100 mensen die op middellange termijn geen perspectief op werk hebben, zijn actief bij Scoop of Soweco op basis van een contract. Bij Soweco zijn kandidaten actief op een plek voor arbeidsactivering. Ze doen hier ervaring op om eventueel straks door te kunnen stromen naar een betaalde werkplek. Bij Scoop zitten kandidaten op een vrijwilligersplek. Deze doelgroep heeft geen perspectief op betaald werk maar levert op deze manier wel een tegenprestatie.
- De vrijwilligersbemiddeling is gedigitaliseerd en daarmee toegankelijk voor elke burger en organisatie. Scoop heeft de website "Almelo voor elkaar" gelanceerd.
- Er zijn twee pilots geweest voor buddyprojecten waarbij werkgevers en particulieren een bijstand cliënt onder hun hoede nemen. Dertig bijstand cliënten waren hierbij betrokken. Rode draad in de projecten is dat de mensen behoefte hebben aan onafhankelijke aandacht voor meer dan alleen inkomen en werk. Deze aandacht leidt tot een toename van het welbevinden van de mensen. Van daaruit staan ze sterker in hun schoenen, maken ze nieuwe contacten en komen ze tot nieuwe acties en keuzes. Het ging hier om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In enkele gevallen heeft het zelfs geleid tot een arbeidscontract en (gedeeltelijke) uitstroom uit de bijstand.
- Bij de uitvoering van de participatiewet is de samenwerking met Soweco nv verstevigd. De uitvoering van de sociale werkvoorziening is binnen de GR Soweco door Soweco nv uitgevoerd. In lijn met de opdracht van de raad heeft Soweco nv in 2017 meer opdrachten binnen het sociaal domein uitgevoerd. De deelnemende gemeenten hebben gezamenlijk de intentie om Soweco nv uit te bouwen tot een zelfstandige sociale onderneming.

Doel: Stimuleren lokale economie

Behaalde resultaten in 2017:

- Meer vestigingen dan sluitingen van bedrijven. Het aantal bedrijven is in 2016 gestegen naar in totaal 4.569. Cijfers over 2017 zijn nog niet beschikbaar, maar met het verder aantrekken van de economie heeft deze trend zich waarschijnlijk voortgezet.
- Het aantal banen is afgenomen in de afgelopen periode. In 2016 was het aantal mensen dat in Almelo werkzaam was 39.282.
- Daling van niet werkende werkzoekenden naar 4514 in december 2017. In januari 2016 was dit 7031.
- In 2017 zijn 16 mensen uit Almelo met hulp van ROZ gestart als zelfstandige, waardoor deze mensen niet in de bijstand zijn terechtgekomen of niet langer afhankelijk zijn van een uitkering.
- Er is extra aandacht besteed aan de ondernemers in het Nieuwstraatkwartier. De Buurtmannen hebben met alle ondernemers in de Nieuwstraat gesproken. Opbrengst is meer inzicht in de vragen en wensen van de ondernemers. Ook is een actiebereidheid aangetroffen, om als ondernemers en inwoners meer van de

Nieuwstraat te willen maken, bijvoorbeeld via het opzetten van een ondernemersvereniging. De opbrengst is input voor het programma Nieuwstraatkwartier.

- Vanuit 'Almelo in 10 jaar welvarend' is een initiatief ontstaan om een lokale munt in te zetten, onder meer ter ondersteuning van de lokale ondernemers. Dit initiatief is door gebrek aan startkapitaal voortijdig gestopt.
- De gemeente Almelo heeft zich aangesloten bij Twente move 2 social. Hiermee krijgen ook kansrijke Almelose initiatiefnemers toegang tot een traject waarin alle aspecten van het ondernemerschap aan de orde komen.
- Verdere versterking van netwerkvorming met ondernemers en bestuurders van organisaties die werkzaam zijn in Almelo. De bestaande samenwerking met scholingsinstellingen, regiogemeenten en Soweco is voortgezet. Nieuw is de bestuurlijke samenwerking met hogeschool Saxion. We hebben ons, waar mogelijk, aangesloten bij initiatieven van andere organisaties en burgers. Om effectief te kunnen zijn is het van belang dat we ook anderen zich mede-eigenaar laten voelen van onze maatschappelijke opgave ('Almelo, altijd wat te doen', voorheen 'Almelo in 10 jaar welvarend').

Doel: Bevorderen/aantrekken werkgelegenheid

Behaalde resultaten in 2017:

- Almelo neemt deel aan het Europese Interregproject 'Urban Procure.' Samen met 10 Europese gemeenten hebben we kennis opgedaan over de bevordering van de lokale economie via inkoop en samenwerking. Hierdoor investeren we met lokale (semi)overheidspartijen in 2020 5% meer van onze budgetten in de lokale en regionale economie.
- In 2016 is gestart met het regionaal acquireren van nieuwe bedrijven. Met drie acquisiteurs worden bedrijven naar Twente gelonkt vanuit de sectoren High Tech System and Materials (HTSM), logistiek en distributie. Het doel was 155 extra arbeidsplaatsen in geheel Twente, dat zijn uiteindelijk 250 arbeidsplaatsen geworden.
- In 2017 is de komst van nieuwe bedrijven in het door Groep Heylen te bouwen distributiecentrum op het XL-park aangekondigd. Dit betekent een uitbreiding van 500 - 1000 arbeidsplaatsen in de logistiek in Twente. Om dit goed op te vangen is er een regionaal project, gecoördineerd vanuit Almelo, opgezet waarin gemeenten, werkgevers, SW-bedrijven, onderwijs en werkplein Twente samenwerken. De eerste banen worden in 2018 gerealiseerd.
- In 2017 is de economische havenvisie 2017 – 2030 en het bedrijfsplan Havenbeheer Twente vastgesteld door Almelo. Met deze plannen bereiden de vijf gemeenten aan het Twentekanaal zich voor op de toename van het goederenvervoer via het Twentekanaal. Dit is in Almelo met name van belang voor de XL-kade, waar de bedrijven op het XL-terrein gebruik van maken.
- In 2017 heeft de productie 'Het Verzet Kraakt' circa 27.000 bezoekers van de stad getrokken. De inzet van vrijwilligers en betrokkenheid van het bedrijfsleven toont de vitaliteit van de Almelose gemeenschap. Een aantal van de vrijwilligers heeft een betaalde baan overgehouden bij diverse bedrijven.

Zorg

Doel: Meerjarig transformatie proces

Hiermee willen we het volgende bereiken:

- Bij meer huishoudens stabilisatie of sociale stijging;
- Door vroegtijdig ingrijpen voorkomen dat problemen escaleren;
- Zware vormen van ondersteuning waar nodig, lichtere vormen van ondersteuning waar mogelijk
- Een grotere deelname aan de samenleving (participatie);
- Een verminderde afhankelijkheid van de overheid en een groter beroep op eigen netwerken (samenredzaamheid);
- Verlaging van de gemeentelijke uitgaven aan zorg en ondersteuning;

- Het verbeteren van de positie van huishoudens leidt tot het terugdringen van maatschappelijke kosten.

Behaalde resultaten in 2017:

- Door samenwerking tussen De Klup, Scoop en Soweco ontstonden 50 nieuwe plekken voor tijdsbesteding (een voorziening waarvoor geen indicatie nodig is) in plaats van dagbesteding. Deze 50 nieuwe plekken leverde een geraamde besparing op van 150.000 euro.
- Uit de dagbesteding (OMD1) zijn 92 personen uitgestroomd. Tegelijkertijd is er echter een autonome stijging van instroom met 115 personen in dagbesteding (OMD1); netto is er geen financiële opbrengst, maar zonder deze inspanningen waren de zorgkosten substantieel hoger uitgevallen.
- Vier organisaties werkten samen aan bemoeizorg en konden met het beschikbare budget meer zorgmijders bereiken. Deze preventieve aanpak voorkwam escalatie van problemen.
- De toegang is geëvalueerd en geanalyseerd en er is besloten toe te werken naar 1 integraal werkende gemeentelijke toegang zo dicht mogelijk bij inwoners om nog meer preventief te kunnen werken. De beperkte omvang van de 1e lijn-voorzieningen in Almelo is in de analyse duidelijk in beeld gekomen en deze veroorzaakte hoge werkdruk in de toegang. In 2018 wordt een plan gemaakt voor samenvoeging van alle gemeentelijke toegangs-onderdelen.
- Een pilot met Multi-Problem-Gezin aanpak in 25 huishoudens is succesvol uitgevoerd en heeft geleid tot een besparing van 420.000 euro. Deze MPG-aanpak is eind 2017 structureel ondergebracht bij de sociale wijkteams. In 2018 wordt deze aanpak verder uitgerold.
- Via het subsidieproces zijn voorliggende voorzieningen versterkt. Daarbij is meer sturing gerealiseerd op innovatie, samenredzaamheid, preventie en samenwerking. Versterking heeft ook plaatsgevonden door de inzet van de GGD op onder andere het ontwikkelen van een aanpak “Het jonge kind in Almelo”, de ontwikkelingen in 11 Integrale Kind Centra, vernieuwing van het kinder- en jongerenwerk en vrijwilligerswerk bij Scoop evenals ontwikkelingen bij sport- en cultuurpartners die bijdragen aan de inclusieve samenleving.
- Vergroting van de doorstroom in Maatschappelijke Opvang (MO) en Beschermd Wonen (BW) is door partners gezamenlijk op gang gebracht. Eerste gerealiseerde stap voor MO- partners was meer inzicht te krijgen in aantallen en soorten dakloosheid. Met deze inzichten werken de organisaties aan preventie en aan een zo’n kort mogelijk verblijf in de dure opvang.
- Er is een besparing gerealiseerd van 180.000 euro op de nachtopvang van de "centrumgelden" (dit is niet vrij besteedbaar gemeentelijk budget).
- Door BW- partners is een implementatieplan opgesteld om te komen tot integrale ketenaanpak. Doel is meer preventie door ambulante begeleiding en minder intramurale zorg, met uiteindelijke doel zelfstandig wonen. Er zijn regionaal 37 cliënten in een uitstroomtraject gestart en 10 succesvol geplaatst. Hierdoor is er een besparing van ongeveer 300.000 euro gerealiseerd op de “centrumgelden” (dit is niet vrij besteedbaar gemeentelijk budget). Naast besparingen is er echter sprake van opwaartse druk door afbouw van het aantal bedden in de Geestelijke Gezondheidszorg.
- In acht huisartsenpraktijken heeft een wijkcoach succesvol samengewerkt met huisartsen om jeugd- en gezinsproblematiek zonder duur maatwerk op te lossen. Daarmee is een geraamde verlaging van zorgkosten van 170.000 euro gerealiseerd. Het project wordt in 2018 door de wijkteams in alle huisartsenpraktijken voortgezet met het doel meer besparingen op zorgkosten te realiseren.
- Almelo Sociaal heeft de onafhankelijke cliëntondersteuning uitgebreid naar alle doelgroepen. Meer mensen zijn bereikt en de klanttevredenheid is hoog. Spreekuren van aangesloten organisaties zijn samengevoegd om beter integraal te kunnen ondersteunen. Er is gewerkt aan een organisatieplan om de dienstverlening verder te kunnen versterken.
- Er zijn meerjarenafspraken gemaakt met woningbouwcorporaties over de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Dit leidde tot het faciliteren van huisvesting van statushouders, van uitstroom uit BW/MO en tot het voorkomen (preventie) van huurschulden en huisuitzettingen.

- Inzet van andere vormen van ondersteuning van inwoners (ergotherapie en netwerkcoaching) om te onderzoeken of een tussenvorm tussen huishoudelijke ondersteuning en individuele begeleiding het preventieve effect op deze ondersteuning op duurdere zorg kan vergroten. Op basis hiervan is besloten een deel van het beschikbare budget in te zetten voor mantelzorgers en een deel voor netwerkcoaching. Dit wordt in 2018 verder uitgevoerd.

Doel: Inwoners
Dit betekent voor onze inwoners dat ze:
- (Vrijwilligers)werk of zinvolle dagbesteding krijgen of hebben;
- Psychisch en fysiek gezond zijn en in staat zijn problemen zelf binnen eigen netwerk op te lossen.

Behaalde resultaten in 2017:
- Binnen alle subsidierelaties en zeker bij de dagbesteding werkten we aan een verschuiving van professionals naar vrijwilligers naar eigen kracht van inwoners en hun netwerken.
- Scoop heeft een nieuwe website Almelovoorelkaar.nl gelanceerd. Landelijk blijkt dat het digitaal koppelen van vraag en aanbod leidt tot meer (jonge) vrijwilligers die vaker incidentele klusjes willen doen.
- Stichting Present biedt steeds meer groepen vrijwilligers een uitdagende klus bij (kwetsbare) inwoners. Dit alles versterkt het langer zelfstandig kunnen blijven wonen en de samenredzaamheid.
- Scoop werkt aan opzet van een vrijwilligersacademie waar het scholingsaanbod van/voor alle organisaties digitaal toegankelijk wordt.
- De inzet van de GGD/ JGZ is gericht op preventie, normaliseren en demedicaliseren.
- Binnen de toegang wordt gestimuleerd dat inwoners die ondersteuning vragen eerst aan de slag gaan met wat ze zelf of door hun eigen netwerk kunnen (laten) doen.

Doel: Jeugd
Specifiek voor Jeugd betekent het dat kinderen en jeugdigen:
- Opgroeien in een veilige gezinssituatie;
- Naar school gaan en hun opleiding afronden.

Behaalde resultaten 2017:*
- Daling van aantal cliënten per 1000 inwoners met maatwerkarrangement Wmo van 70 in 2016 naar 59 in 2017.
- Daling van percentage jongeren 12-21 jaar met een delict voor de rechter van 2,8 naar 2,11 .
- Stijging van percentage kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin van 9,13 naar 9,24.
- Daling van aantal voortijdig schoolverlaters zonder diploma van schooljaar 2015/16 naar schooljaar 2016/17 : absoluut 263 naar 241 (een daling van 9,1 %).
- Absoluut verzuim (leerling niet meer naar school) per 1000 leerlingen is 0,34 in 2017. Dit is gelijk aan 2016. In vergelijkbare gemeenten is dit 1,87.
- Relatief verzuim (leerling mist aantal uren in het schooljaar) per 1000 leerlingen is gedaald naar 34,29 in 2017. Dat was in 2016 nog 42,65. In vergelijkbare gemeenten is dit 28,59.
- Daling meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT) 529 in 2016 naar 375 in 2017. Stijging aantal adviesaanvragen VTT van 429 in 2016 naar 538 in 2017.

*Almelo heeft in 2017 diverse positieve interventies gedaan, waardoor het verschil met het landelijk gemiddelde bij veel parameters steeds kleiner wordt.

4.1.3 Binnenstad met herwonnen identiteit

Samenvatting

- Er is opdracht gegeven voor een DNA-analyse, een vertaling naar een onderscheidend profiel voor de binnenstad , gebiedsprofielen voor de deelgebieden en een plan voor de derde fase van de binnenstad.
- Diverse initiatieven zijn beloond met subsidies/stadscheques.
- Het Woonkwadrant, de verbouwde Kloosterhof-flat, is opgeleverd.
- Er is een overeenkomst gesloten met een private partij voor de herontwikkeling van het oude stadhuis.
- Er is een stuurgroep binnenstad opgericht te bevordering van de samenwerking tussen de belangrijkste partijen in de stad.
- Fietsen in de Grotestraat is blijvend toegestaan.

Binnenstad met herwonnen identiteit

Doel: Een aantrekkelijker binnenstad

Behaalde resultaten in 2017:

- Bewoners waarderen de binnenstad in 2017 met een 6,0. Dit is ten opzichte van 2016 gelijk gebleven
- Er is een stadscafé georganiseerd waarbij vier initiatiefnemers hun idee voor de binnenstad hebben kunnen pitchen en met de aanwezigen hebben kunnen verbeteren
- Samen met de provincie zijn zeven stadscheques uitgereikt à 2.500 euro aan initiatiefnemers die de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad willen bevorderen
- Er is een stuurgroep binnenstad geformeerd met vertegenwoordiging van gemeente, CAA, Almelo Promotie, Koninklijke Horeca Nederland, afd. Almelo, Cultuur en vastgoed
- De pilot fietsen in de Grotestraat is succesvol verlopen en er is besloten fietsen blijvend toe te staan

Doel: Een binnenstad met herwonnen identiteit en esthetiek

Behaalde resultaten in 2017:

- Er zijn afspraken gemaakt met de provincie in het kader van het ontwikkelperspectief. Deze afspraken betreffen voor de binnenstad de volgende:
  - Er wordt een DNA-analyse uitgevoerd om kernkwaliteiten binnenstad Almelo te kunnen bepalen. De analyse wordt met een koersdocument vertaald naar een herkenbaar en onderscheidend profiel dat duidelijk maakt welke positie de binnenstad van Almelo (in de stad en regio) wil innemen
  - De ontwikkelmogelijkheden (kwalitatief en kwantitatief) voor de binnenstad worden in kaart gebracht. Duidelijk is wat de transformatieopgave is en in welke markten er kansen liggen
  - Er worden voor deelgebieden in de binnenstad gebiedsprofielen opgeleverd (inclusief vaststelling van het kernwinkelgebied)
  - Er wordt een koersdocument met voorstel voor keuzes en prioriteiten ten aanzien van inzet middelen, aanpak leegstand en mogelijke wijzigingen van bestemmingsplannen. Er zijn condities gecreëerd waarin nieuwe partijen en initiatieven een kans krijgen

  In 2017 is gestart met bovenstaande acties. De resultaten worden in 2018 opgeleverd.

Doel: Een binnenstad die zich onderscheid van nabij gelegen steden zoals Hengelo en Enschede

Behaalde resultaten in 2017:

- Zie doel "een binnenstad met herwonnen identiteit en esthetiek"

Doel: Minder leegstand in de binnenstad

Behaalde resultaten in 2017:

- Het aantal leegstaande winkelpanden is met 16,7 % afgenomen. Op 1 november 2017 staan 80 winkels in de binnenstad leeg ten opzichte van 96 een jaar eerder. Het leegstaande winkeloppervlak is nagenoeg

gelijk gebleven. Er staat 17.661 m2 winkeloppervlak leeg. Procentueel gezien is er echter sprake van een daling (zie ook dashboard binnenstad hieronder)

Doel: Meer bezoekers aan de binnenstad
Behaalde resultaten in 2017:

- Het aantal bezoekers aan de binnenstad van Almelo wordt tweejaarlijks gemeten. De laatste meting heeft plaatsgevonden in 2016. De binnenstad trok toen 93.000 weekbezoekers (bron: Locatus), een afname van 2,7%

Doel: Meer investeringen in de binnenstad
Behaalde resultaten in 2017:

- Het Woonkwadrant, de verbouwde Kloosterhof-flat, is opgeleverd
- Haven Zuid is in ontwikkeling
- De herontwikkeling van het oude stadhuis is voorbereid
- Vooral in de Grotestraat Noord is veel geïnvesteerd in gevels en wonen boven winkels
- In 5 panden in de Grotestraat is met de gemeentelijke gevelsubsidie geïnvesteerd in verbetering van gevels en/of verwijdering van luifels

Indicatoren
Er is een dashboard voor de binnenstad om ontwikkelingen in de binnenstad te monitoren.

4.2 Basisbegroting

De basisbegroting is stabiel voor een langere periode om zo de herkenbaarheid en herleidbaarheid van de informatie in de planning en control documenten te vergroten. De 50 verplichte taakvelden en de set verplichte indicatoren vormen de basis.

De verplichte indicatoren zijn ook te vinden op waarstaatjegemeente.nl (kies bij gemeente 'Almelo' en bij vergelijken met '50.000-100.000' inwoners). Waarstaatjegemeente.nl biedt ook de cijfers van de burgerpeiling. Deze zijn niet verplicht maar belangrijk om te kunnen beoordelen in hoeverre inwoners tevreden zijn over de gemeente, hun omgeving en eigen welzijn.

Toelichting op de verschillenanalyse

In voorgaande jaren werden de verschillen tussen de begroting na wijziging en werkelijk toegelicht in de jaarrekening bij het onderdeel baten en lasten. In deze jaarverantwoording worden de verschillen toegelicht in het jaarverslag bij de programmaverantwoording. We hebben hiervoor gekozen, zodat inhoud en financiën bij elkaar komen op één plaats. De verschillenanalyse heeft plaats gevonden bij afwijkingen groter dan 100.000 euro ten opzichte van de ramingen (na wijziging) voor zowel de totale baten als totale lasten per taakveld.

In voorgaande jaren zijn meerjarige incidentele projecten in de jaarverantwoording niet nader geanalyseerd. De belangrijkste reden daarvoor was dat het jaar van begroten af kan wijken van het jaar van realisatie. Gedurende de looptijd van het project zijn er elk jaar voordelen of nadelen op het project die over de looptijd per saldo nul zijn. Enkel overschrijdingen van het totale projectbudget werden in de verschillenanalyse in de jaarverantwoordingen benoemd. Deze werkwijze zetten wij in deze jaarverantwoording voort.

Naast de hierboven genoemde complexiteit bij meerjarig incidentele projecten geldt vanaf 2017 een aanvullende reden om projecten in de jaarverantwoording bij de verschillenanalyse buiten beschouwing te laten. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de stortingen en onttrekkingen aan reserves worden verantwoord op het taakveld 0.10 Mutaties reserves. Dit taakveld maakt onderdeel uit van het hoofdtaakveld Bestuur en ondersteuning. Voor projecten die worden gedekt uit een reserve betekent dit dat de lasten en dekking op twee verschillende taakvelden worden verantwoord. De lasten van, bijvoorbeeld transformatiemiddelen sociaal domein, worden verantwoord op het hoofdtaakveld Sociaal domein, maar de bijbehorende onttrekking aan de reserve op hoofdtaakveld Bestuur en ondersteuning. Dit is een direct gevolg van de keus om in onze basisbegroting één-op-één de indeling van het BBV te volgen.

Om de overzichten bij het 'financieel terugkijken' duidelijk en eenvoudig te houden, zijn ze compact opgezet. Een uitwerking van de compacte opzet is dat er geen toelichting is op het volledige bedrag aan verschillen bij de lasten, baten en saldo. Net zoals in voorgaande jaren laten we, zoals hierboven beschreven, de meerjarige incidentele projecten en andere niet beïnvloedbare posten buiten beschouwing.

Eén van de niet beïnvloedbare posten is het verschil dat ontstaan is door de stelselwijzing bij het afschrijven op investeringen. In de nieuwe nota activabeleid 2017 is vastgelegd dat met afschrijven begonnen wordt in het jaar dat volgt op het jaar van gereedkomen of verwerving. Dit is een stelselwijziging ten opzichte van de werkwijze in voorgaande jaren waar het startmoment van afschrijven het jaar van ingebruikname was. Door deze stelselwijziging is er in 2017 een incidenteel voordeel van bijna 0,5 miljoen euro. Van investeringen die in 2017 gereed zijn gekomen worden namelijk geen afschrijvingslasten in 2017 verantwoord.

4.2.1 Bestuur en ondersteuning

Vastgestelde nota's

Raadsprogramma 2014-2018
Coalitiebrief december 2015
Perspectiefnota 2017
Nota reserves en voorzieningen 2015
Kaderstelling aanpak sourcing 2012 (vanaf pagina 23)
Kadernota governance 2015
Programma dienstverlening

Taakvelden

Taakveld
0.1 Bestuur Salarissen, pensioenen en vergoedingen raad, college B&W, rekenkamer en griffie. Bestuurlijke samenwerking zoals Regio en kennispunt Twente, Euregio, VNG. Accountantscontrole.
0.2 Burgerzaken Publieksdienst/KCC, zoals verstrekken paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, etc. Organisatie verkiezingen en voltrekken huwelijken.
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden Beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen en gronden die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt.
0.4 Overhead Loonkosten ondersteunende organisatie en management, ICT kosten, huisvesting, bestuursondersteuning, gereedschappen en voertuigen.
0.5 Treasury Financiering, dividenden en verhuur/pacht gronden.
0.61 OZB woningen Belasting eigendom woningen, heffing en waardering onroerende zaken. Bijdrage gemeenschappelijk belasting kantoor Twente (GBT).
0.62 OZB niet-woningen Belasting eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken.
0.63 Parkeerbelasting Opbrengsten parkeergarage, straat parkeren, parkeervergunningen, abonnementen, etc.
0.64 Belastingen overig Reclameopbrengsten, precariorechten en hondenbelasting.
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds Algemene uitkering gemeentefonds, rijksbijdrage via algemene uitkering voor decentralisaties (Jeugdzorg, Wmo en Participatie wet), integratie-uitkering Wmo-oud en eventuele doeluitkeringen (bijvoorbeeld onderwijsachterstanden, cultuureducatie, huishoudelijke hulp toeslag).
0.8 Overige baten en lasten Nog functioneel toe te rekenen stelposten en taakstellende bezuinigingen, onvoorzien.
0.90 Vennootschapsbelasting (VpB) Het te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting.
0.10 Mutaties reserves Storting en onttrekkingen aan algemene - en bestemmingsreserves.
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten Overschot of tekort ten opzichte van de begroting.

Indicatoren

Indicator	2017
Formatie Fte per 1.000 inwoners	8,43
Bezetting Fte per 1.000 inwoners	8,00
Apparaatskosten Kosten per inwoner	759,69
Externe inhuur Kosten als percentage van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen	11,59%
Overhead Percentage van totale lasten	8,19%

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0.1 Bestuur	3.678	3.574	**104**
0.2 Burgerzaken	2.075	2.199	**-124**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	5.315	5.297	**18**
0.4 Overhead	22.011	21.699	**312**
0.5 Treasury	-1.242	-1.031	**-211**
0.61 OZB woningen	617	552	**65**
0.62 OZB niet-woningen	48	98	**-50**
0.63 Parkeerbelasting	26	56	**-30**
0.64 Belastingen overig	706	671	**34**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	500	17	**483**
0.8 Overige baten en lasten	5.272	0	**5.272**
Totaal lasten	**39.006**	**33.133**	**5.873**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0.1 Bestuur	0	-9	**8**
0.2 Burgerzaken	-1.218	-1.499	**281**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-4.936	-5.478	**542**
0.4 Overhead	-872	-1.427	**555**
0.5 Treasury	-9.764	-19.677	**9.913**
0.61 OZB woningen	-8.930	-8.901	**-30**
0.62 OZB niet-woningen	-10.396	-10.339	**-57**
0.63 Parkeerbelasting	-2.004	-1.946	**-58**

0.64 Belastingen overig	-662	-677	**15**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-153.127	-153.464	**337**
0.8 Overige baten en lasten	-5.081	0	**-5.081**
Totaal baten	**-196.990**	**-203.416**	**6.426**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0.1 Bestuur	3.678	3.566	**113**
0.2 Burgerzaken	857	700	**157**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	379	-180	**560**
0.4 Overhead	21.139	20.272	**867**
0.5 Treasury	-11.006	-20.708	**9.702**
0.61 OZB woningen	-8.313	-8.348	**35**
0.62 OZB niet-woningen	-10.348	-10.241	**-107**
0.63 Parkeerbelasting	-1.977	-1.890	**-88**
0.64 Belastingen overig	44	-6	**50**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-152.627	-153.447	**820**
0.8 Overige baten en lasten	190	0	**190**
Totaal saldo	**-157.984**	**-170.283**	**12.299**

Reserves	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Storting reserves	12.892	11.651	**1.241**
Onttrekking reserves	-14.503	-15.208	**705**
Saldo reserves	**-1.611**	**-3.557**	**1.946**

Gerealiseerd resultaat	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Storting reserves	8.495	8.495	**0**
Onttrekking reserves	-995	-1.003	**8**
Totaal gerealiseerd resultaat	**7.500**	**7.492**	**8**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

0.2 Burgerzaken: De begrote leges worden gebaseerd op het aantal te verwachten verleningen van paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen. Een deel van het verschil bij zowel de baten (leges) als lasten (rijksafdrachten) kan worden verklaard doordat meer inwoners kiezen voor een (duurder) paspoort i.p.v. een identiteitskaart. Daarnaast is een landelijke trend dat er meer vermissingen van reisdocumenten zijn. Deze trend doet zich waarschijnlijk ook in Almelo voor.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden: In 2017 zijn meer gronden verkocht dan begroot. Dit resulteert in een voordeel bij de baten van 0,25 miljoen euro. Daarnaast is er door een stijging van het aantal verhuurde panden en indexatie van de huren een voordelig resultaat behaald van 0,26 miljoen euro.

0.4 Overhead: Het moment van eerste afschrijving van investeringen is in de nota activabeleid 2017 gewijzigd. Hierdoor ontstaat er een incidenteel voordeel van 0,2 miljoen euro bij de lasten.
De gedeeltelijke vrijval van de voorziening wethouderspensioen door een lagere verplichting resulteert bij de baten in een voordeel van 0,3 miljoen euro. De overige verschillen worden veroorzaakt door de meerjarig incidentele projecten.

0.5 Treasury: De netto opbrengst van de verkoop van de aandelen Enexis en Vitens was 9,8 miljoen euro. Deze verkoop was niet begroot en draagt bij aan het voordelige resultaat op Treasury. Van de netto opbrengst wordt 0,65 miljoen euro gereserveerd voor investeringen in duurzaamheid. Zodra het plan hiervoor gereed is, zal worden voorgesteld deze middelen te onttrekken aan de algemene reserve.

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds: De gemeente heeft de afgelopen jaren bij re-integratie trajecten de betaalde btw als kostprijsverhogend beschouwd. Het blijkt dat de btw toch kan worden verrekend met het btw-compensatiefonds. We hebben daarom de Belastingdienst verzocht om de laatste beschikkingen van het btw-compensatie fonds te herzien. Dit levert een incidenteel voordeel op van per saldo 0,75 miljoen euro.

0.8 Overige baten en lasten: In de begroting wordt jaarlijks bepaald hoeveel personeelslasten en overhead wordt doorbelast naar (investerings-)projecten en grondexploitaties. In 2017 was ruim 5 miljoen euro begroot. De werkelijke lasten worden administratief anders verwerkt dan de begrote lasten. Hierdoor ontstaat zowel bij de lasten als baten een verschil van 5 miljoen euro. Per saldo is de afwijking nihil.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0.5 Treasury	-9.764	-19.677	9.913
0.61 OZB woningen	-8.930	-8.901	-30
0.62 OZB niet-woningen	-10.396	-10.339	-57
0.64 Belastingen overig	-662	-677	15
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-153.127	-153.464	337
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**-182.879**	**-193.058**	**10.178**

Verschillen:
Treasury: Het voordelig resultaat van 9,8 miljoen euro wordt verklaard door de opbrengst van de verkoop van aandelen Enexis en Vitens.

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds: De teruggaaf van btw uit het btw-compensatiefonds voor re-integratieprojecten uit voorgaande jaren heeft geleid tot een positief resultaat van 0,34 miljoen euro.

Overhead

Overzicht overhead	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Overhead lasten	22.011	21.699	312
Overhead baten	-872	-1.427	555
Totaal saldo overhead	**21.139**	**20.272**	**867**

Verschillen:
De verschillen van het taakveld overhead zijn toegelicht in 4.2.1 Bestuur en ondersteuning onder financieel terugkijken.

Vennootschapsbelasting

Overzicht vennootschapsbelasting	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
VPB lasten	-	-	0
VPB baten	-	-	0
Totaal saldo vennootschapsbelasting			

Verschillen:
Met ingang van 1 januari 2016 bestaat er een vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven. De gemeente Almelo heeft de activiteiten in de jaren 2015 en 2016 geïnventariseerd. Voorzichtigheidshalve is daarbij over het jaar 2016 een voorlopige aanslag bij de Belastingdienst aangevraagd in verband met de landelijke discussies die over dit nieuwe dossier worden gevoerd. Ook is ten aanzien van enkele activiteiten afstemming gezocht met de Belastingdienst. Een aantal onderwerpen zijn afgedaan waarbij de conclusie van de gemeente en de Belastingdienst is dat geen sprake is van Vpb-plichtige activiteiten in genoemde jaren 2015 en 2016.
Gelet op het met belastingdienst gevoerde overleg is geen verschuldigd bedrag aan vennootschapsbelasting over 2017 opgenomen in de jaarrekening. Dit omdat naar verwachting geen afdracht zal plaatsvinden.

Onvoorzien

Incidenteel	211		
Af: implementatie omgevingswet		-125	
Totaal incidenteel na wijziging	**211**	**-125**	**86**
Structureel	67		
Af:		-	
Totaal structureel na wijziging	**67**	**0**	**67**
Totaal onvoorzien	**278**	**-125**	**153**

Bedragen * 1.000 euro

Toelichting:
In de raad van 9 mei 2017 (Raadsbesluit 1704255) is besloten de incidentele kosten 2017 voor het plan van aanpak implementatie Omgevingswet "Almelo, we doen het samen" te dekken uit de post onvoorzien incidenteel.

4.2.2 Veiligheid

Vastgestelde nota's

Extern veiligheidsbeleid 2014-2018
Integraal veiligheidsbeleid 2017-2020
Visie vergunningverlening, toezicht en handhaving 2012 (vanaf pagina 368)
VTH jaarverslag 2015
VTH programma 2016

Taakvelden

Taakveld
1.1 Crisisbeheersing en brandweer Rampenplan, rampenbestrijding, regionale brandweer en preventie.
1.2 Openbare orde en veiligheid Formuleren integraal veiligheidsbeleid, toezicht en handhaving openbare orde door stadstoezicht, APV, bestuursdwang en preventieve maatregelen (bijvoorbeeld inbraakpreventie).

Indicatoren

Indicator		2014	2015	2016
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners leeftijd 12-17 jaar	**Almelo**	**135,8**	**164,0**	**148,4**
	Grootteklasse	144,4	138,7	138,8
Harde kern jongeren per 10.000 inwoners leeftijd 12-24 jaar	**Almelo**	**2,0**	-	-
	Grootteklasse	1,4	-	-
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	**Almelo**	-	**2,5**	**2,0**
	Grootteklasse	-	2,3	2,2
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	**Almelo**	-	**5,8**	**6,8**
	Grootteklasse	-	5,6	5,4
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	**Almelo**	-	**2,3**	**3,6**
	Grootteklasse	-	3,9	3,4
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	**Almelo**	-	**7,1**	**7,1**
	Grootteklasse	-	6,7	6,1

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.553	4.662	**-109**
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.040	1.244	**-204**
Totaal lasten	**5.593**	**5.906**	**-313**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	**0**
1.2 Openbare orde en veiligheid	-69	-28	**-41**
Totaal baten	**-69**	**-28**	**-41**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.553	4.662	**-109**
1.2 Openbare orde en veiligheid	971	1.216	**-245**
Totaal saldo	**5.524**	**5.878**	**-354**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer: Het nadeel bij de lasten van 0,1 miljoen euro komt door een lagere tegemoetkoming in de afdracht aan de Veiligheidsregio Twente voor omgevingsvergunning.

1.2 Openbare orde en veiligheid: De overschrijding op de lasten van 0,2 miljoen euro heeft te maken met de bijdrage aan Stadstoezicht voor de overheadkosten van de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's). De begroting is gedeeltelijk, maar niet voldoende aangepast aan de werkelijkheid (minder BOA's). Dat moet in 2018 alsnog gebeuren.

4.2.3 Verkeer en vervoer

Vastgestelde nota's

Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 2007-2015

Parkeerbeleidsplan 2013-2018 (vanaf pagina 2)

- Aanpassing 2013 (aanpassen venstertijden parkeren en afzien één uur gratis parkeren 2013)
- Aanpassing 2014 (parkeerontheffing blauwe zone en bezoekersregeling)
- Aanpassing 2016 (aanpassing tijden blauwe zone, apart horecagebied, parkeren in parkeergarage)

Nota gladheidsbestrijding 2011

Taakvelden

Taakveld
2.1 Verkeer en vervoer Verkeersbeleid, gladheidsbestrijding, beheer en onderhoud wegen.
2.2 Parkeren Uitvoering parkeerbeleid door Stadstoezicht.
2.3 Recreatieve havens Beheer en onderhoud jachthaven en ontvangen pachtgelden.
2.4 Economische havens en waterwegen Beheer bedrijfshaven en brugbediening.
2.5 Openbaar vervoer Vervoersbeleid maken in regionaal verband.

Indicatoren

Indicator		2014	2015
Ziekenhuisopname naar aanleiding van verkeersongeval met een motorvoertuig Percentage van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot een ziekenhuisopname	**Almelo**	**19%**	**7%**
	Grootteklasse	7%	8%
Ziekenhuisopname naar aanleiding van verkeersongeval met een fietser Percentage van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot een ziekenhuisopname	**Almelo**	**6%**	**9%**
	Grootteklasse	9%	9%

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
2.1 Verkeer en vervoer	8.449	8.290	**159**
2.2 Parkeren	3.143	3.141	**2**
2.3 Recreatieve havens	64	80	**-17**
2.4 Economische havens en waterwegen	84	142	**-58**
2.5 Openbaar vervoer	30	30	**0**
Totaal lasten	**11.770**	**11.684**	**86**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
2.1 Verkeer en vervoer	-599	-685	**86**
2.2 Parkeren	-15	-109	**94**
2.3 Recreatieve havens	-15	-12	**-2**
2.4 Economische havens en waterwegen	-83	-144	**61**
2.5 Openbaar vervoer	0	0	**0**
Totaal baten	**-712**	**-950**	**239**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
2.1 Verkeer en vervoer	7.850	7.605	**245**
2.2 Parkeren	3.128	3.033	**96**
2.3 Recreatieve havens	49	68	**-19**
2.4 Economische havens en waterwegen	1	-2	**3**
2.5 Openbaar vervoer	30	30	**0**
Totaal saldo	**11.058**	**10.734**	**325**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

2.1 Verkeer en vervoer: Aan gladheidbestrijding is in 2017 0,1 miljoen euro meer uitgegeven dan begroot. Er is vaker uitgerukt om gladheid en sneeuw te bestrijden dan in voorgaande jaren. Vooral bij sneeuwval wordt meer inzet gevraagd van personeel, strooiwagens en zout.
In 2017 was er meer schade aan lichtmasten dan begroot. Tegenover dit nadeel van 0,1 miljoen euro bij de lasten staat een voordeel bij de baten door hogere verzekeringsinkomsten.
Het voordeel op taakveld Verkeer en vervoer wordt veroorzaakt door lagere kapitaallasten.

4.2.4 Economie

Vastgestelde nota's

Verordening starterslening 2013
Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente 2013
Detailhandelsstructuurvisie 2013-2018
Kantorenvisie Netwerkstad Twente 2012 (vanaf pagina 71)
Herijking visie bedrijventerrein Netwerkstad Twente 2013
Binnenhavenvisie 2017-2030

Taakvelden

Taakveld
3.1 Economische ontwikkeling Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur Exploitatie van bedrijventerreinen.
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen Voorlichting, advies en dienstverlening aan lokale bedrijven, startersondersteuning, bijdrage aan regio Twente voor samenwerking op gebied van arbeidsmarktontwikkeling.
3.4 Economische promotie Ondernemersfonds centrummanagement, evenementen stichting Almelo promotie, recreatieve voorzieningen Regio Twente en opbrengsten toeristenbelasting.

Indicatoren

Indicator		2014	2015	2016
Functiemenging van bedrijven en wonen	**Almelo**	**54,9**	**54,6**	**54,9**
Deze index weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	Grootteklasse	50,8	50,4	51,5
Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	**Almelo**	**92,5**	**94,4**	**98,1**
	Grootteklasse	107,2	109,5	121,7

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
3.1 Economische ontwikkeling	463	655	**-192**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	15.420	2.297	**13.123**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	733	707	**26**
3.4 Economische promotie	1.072	1.065	**7**
Totaal lasten	**17.688**	**4.724**	**12.964**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
3.1 Economische ontwikkeling	-69	-140	**70**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-15.487	-2.058	**-13.428**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-18	-16	**-2**
3.4 Economische promotie	-337	-394	**57**
Totaal baten	**-15.911**	**-2.608**	**-13.303**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
3.1 Economische ontwikkeling	394	516	**-122**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-67	238	**-305**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	715	691	**24**
3.4 Economische promotie	735	671	**64**
Totaal saldo	**1.777**	**2.116**	**-339**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

3.1 Economische ontwikkeling: Het nadeel wordt veroorzaakt door meerjarige incidentele projecten.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur: De grondexploitaties hebben per saldo een nadeel van 0,4 miljoen euro. Dit komt door het met 0,3 miljoen euro verhogen van verliesvoorzieningen en het afsluiten van de grondexploitatie Bedrijvenpark Twente met een nadelig resultaat van 0,15 miljoen euro. De afwijking bij zowel de baten als lasten van ongeveer 13 miljoen euro wordt verklaard door verschillen in de administratieve verwerking van grondexploitaties in de begroting en jaarverantwoording. Voor het begrotingsjaar 2018 wordt de begroting hierop aangepast, zodat er geen administratieve verschillen ontstaan bij de baten en lasten.
Een vervroegde voeding van het investeringsbudget aan XL Businesspark resulteert in een nadeel op de lasten van 0,36 miljoen euro. Daartegenover staat een hogere bijdrage van XL Businesspark à 0,36 miljoen euro voor de voormalige bovenwijkse voorzieningen vanwege meer verkochte hectares op het XL Businesspark.
Door de hogere verkoopopbrengsten verbetert de grondexploitatie van XL Businesspark, waardoor 0,1 miljoen euro vrijvalt uit de voorziening deelneming XL Businesspark.
Bij de grondbank is er in 2017 een afname van diverse grondstromen. Vooral bij de landbouwgronden, omdat deze door de verkoop in 2016 aan provincie Overijssel niet meer door de grondbank worden geëxploiteerd.

4.2.5 Onderwijs

Vastgestelde nota's

Beleidsplan samen mee(r) doen 2014
Visie integrale kind centra 2013
Sociale agenda 2020

Taakvelden

Taakveld
4.1 Openbaar basisonderwijs Materiële instandhouding en gebruiksvergoeding sporthallen.
4.2 Onderwijshuisvesting Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding schoolgebouwen. Kapitaallasten bestaande schoolgebouwen.
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken Onderwijsbeleid, uitvoering projecten onderwijsachterstanden, leerlingenvervoer, peuterspeelzalen en regionaal meldpunt en coördinatie voor voortijdig schoolverlaters.

Indicatoren

Indicator		2014	2015	2016
Absoluut school verzuim	**Almelo**	**0,85**	**0,34**	**0,34**
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen	Grootteklasse	3,47	2,06	1,87
Relatief verzuim	**Almelo**	**36,7**	**42,7**	**34,3**
Het aantal leerlingen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen	Grootteklasse	32,0	32,0	28,6
Voortijdig schoolverlaters VO en MBO	**Almelo**	**1,7%**	-	-
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	Grootteklasse	2,0%	-	-

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
4.1 Openbaar basisonderwijs	432	407	**25**
4.2 Onderwijshuisvesting	5.290	4.727	**562**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.833	8.938	**-105**
Totaal lasten	**14.554**	**14.073**	**482**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	**0**
4.2 Onderwijshuisvesting	0	-453	**453**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-6.483	-6.688	**205**
Totaal baten	**-6.483**	**-7.140**	**657**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
4.1 Openbaar basisonderwijs	432	407	**25**
4.2 Onderwijshuisvesting	5.290	4.275	**1.015**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.350	2.251	**99**
Totaal saldo	**8.071**	**6.932**	**1.139**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

4.2 Onderwijshuisvesting: Van de stelpost onderwijshuisvesting is 0,16 miljoen euro niet ingezet, resulterende in een voordeel op de lasten. Ten tijde van het opstellen van de bestuursrapportage 2017 waren er mogelijke aanspraken op de stelpost. Uiteindelijk zijn er geen aanspraken meer geweest die in 2017 hebben geleid tot een bijdrage uit de stelpost. Bij onderwijshuisvesting is ervoor gekozen om de glasverzekering op te zeggen en voortaan zelf het risico op schade te dragen. Omdat in 2017 relatief weinig schades waren, heeft dit geleid tot een besparing van 0,1 miljoen euro. Overige voordeel komt voort uit kapitaallasten en meerjarige incidentele projecten.
In 2015 is het onderhoud van schoolgebouwen door gecentraliseerd naar de schoolbesturen. Door mogelijke aanspraken hebben we de voorziening in 2017 nog aangehouden, maar ultimo 2017 kan deze vrijvallen. Dit resulteert in een incidenteel voordeel bij de baten van 0,45 miljoen euro.

4.2.6 Sport, cultuur en recreatie

Vastgestelde nota's

Stadsvisie cultuur 2016
Subsidieverordening amateurkunst
Beleidskader sportaccommodaties
Integraal beheer openbare ruimte 2014 (IBOR)
Integraal verzorgend onderhoudsplan 2014
Speelruimtebeleid 2008-2018
Bomenbeleidsplan 2008
Hondenbeleid 2009

Taakvelden

Taakveld
5.1 Sportbeleid en activering Stimuleren van topsport en breedtesport, gericht op de sportactiviteiten.
5.2 Sportaccommodaties Beheer, exploitatie en onderhoud sportaccommodaties voor sportbeoefening.
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Faciliteiten (bijvoorbeeld gebouwen en inventaris) om cultuur bij het publiek te brengen. Amateurkunst-beoefening en cultuureducatie.
5.4 Musea Subsidies aan musea.
5.5 Cultureel erfgoed Historische gebouwen, beschermde stads-en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte.
5.6 Media Bibliotheken, lokale omroep.
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie Beheer en onderhoud parken, plantsoenen en overig openbaar groen. Aanleg en onderhoud van kleine watergangen, speelvoorzieningen en overige recreatieve voorzieningen.

Indicatoren

Indicator		2014	2015	2016
Percentage niet-sporters	**Almelo**	-	-	**52,9%**
Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder.	Grootteklasse	-	-	50,4%

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
5.1 Sportbeleid en activering	3.797	3.811	**-14**
5.2 Sportaccommodaties	1.492	1.446	**47**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.313	3.203	**109**
5.4 Musea	103	102	**1**
5.5 Cultureel erfgoed	22	22	**0**
5.6 Media	2.073	2.152	**-79**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.925	5.763	**162**
Totaal lasten	**16.725**	**16.500**	**226**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
5.1 Sportbeleid en activering	-1	0	**-1**
5.2 Sportaccommodaties	-410	-432	**22**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-510	-383	**-127**
5.4 Musea	0	0	**0**
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	**0**
5.6 Media	-2	-1	**-1**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	-5	**5**
Totaal baten	**-923**	**-821**	**-102**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
5.1 Sportbeleid en activering	3.796	3.811	**-15**
5.2 Sportaccommodaties	1.082	1.013	**69**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.803	2.820	**-17**
5.4 Musea	103	102	**1**
5.5 Cultureel erfgoed	22	22	**0**
5.6 Media	2.071	2.151	**-80**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.925	5.759	**167**
Totaal saldo	**15.802**	**15.679**	**123**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie: Afwijkingen worden veroorzaakt door meerjarige incidentele projecten.

5.7 Openbaar groen en (open lucht) recreatie: Het voordeel op de lasten van 0,15 miljoen wordt verklaard door lagere kapitaallasten bij tractie. Voor een klein deel komt dit door het wijzigen van het eerste moment van afschrijven. Uitgestelde vervangingsinvesteringen van tractiemiddelen verklaren het merendeel van het voordeel.

4.2.7 Sociaal domein

Vastgestelde nota's

Beleidsplan samen mee(r) doen 2014
Visie integrale kind centra 2013
Sociale agenda 2020
Visienota Jeugdhulp 2014
Uitvoeringsprogramma Participatiewet
Algemene subsidieverordening 2013
Visie en keuzenota maatschappelijke ondersteuning Twente 2012 (vanaf pagina 182)
Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
Beleidskaders huishoudelijke ondersteuning

Taakvelden

Taakveld
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie Activeren en ondersteunen van initiatieven van (groepen van) burgers en algemene voorzieningen gericht op participatie (waarvoor geen individuele beschikking nodig is), bijvoorbeeld de wijkaccommodaties, subsidies voor ouderen- en jeugdbeleid, sociaal cultureel werk, vrijwilligersbeleid, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en stadsdeelcoördinatoren.
6.2 Wijkteams Regisseurs in de uniforme toegang en toeleiding tot de zorg. Onderzoeken klanttevredenheid, adviesraad Wmo.
6.3 Inkomensregelingen Verstrekken bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies en minimabeleid uitvoeren.
6.4 Begeleide participatie Vormen van dagbesteding en begeleiding (de nieuwe Wmo-taken), beschut en begeleid werken door Soweco en de aflopende sociale werkvoorziening ook uitgevoerd door Soweco.
6.5 Arbeidsparticipatie Instrumenten gericht op toeleiding naar werk zoals beroepsgerichte scholing, werkgeversbenadering, etc.
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) Materiële voorzieningen verstrekt op basis van een toekenningbeschikking (WMO) zoals de regiotaxi en hulpmiddelen voor zelfstandig wonen.
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (Wmo) Dienstverlening in de vorm van beschikbare uren en schuldhulpverlening, op basis van een toekenningsbeschikking zoals huishoudelijke hulp, zelfstandig leven en maatschappelijke deelname.
6.72 Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdhulpverlening gericht op zelfstandig leven en maatschappelijke deelname, Jeugd-GGZ, persoonlijke verzorging, OZJT (organisatie voor zorg en jeugdhulp Twente) en aanpak thuisloze jongeren.
6.81 Geëscaleerde zorg 18+ Maatschappelijke opvang en beschermd wonen in verband met verslaving, huiselijk geweld, psychische stoornis en Veilig Thuis Twente.
6.82 Geëscaleerde zorg 18- Jeugdbescherming, jeugdreclassering en opvang jeugd.

Indicatoren

Indicator		2014	2015	2016	2017*
Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	**Almelo**	**853,0**	**851,9**	**844,9**	
	Grootteklasse	735,0	735,3	740,1	
Netto arbeidsparticipatie	**Almelo**	**59,3%**	**60,8%**	**60,7%**	
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	Grootteklasse	64,7%	65,2%	65,6%	
Aantal mensen met een bijstandsuitkering per 1000 inwoners in de leeftijd van 18 jaar en ouder	**Almelo**	-	**68,5**	**68,6**	**70,2**
	Grootteklasse	-	38,6	39,4	40,0
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	**Almelo**	-	**34,4**	**29,9**	**36,7**
	Grootteklasse	-	30,5	27,2	29,4
Een re-integratievoorziening wordt ingezet nadat er is vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen.					
Jongeren met jeugdhulp	**Almelo**	-	**10,3%**	**11,0%**	**9,1%**
Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	-	10,6%	10,8%	8,7%
Jongeren met jeugdbescherming	**Almelo**	-	**2,4%**	**1,9%**	**2,0%**
Percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Grootteklasse	-	1,4%	1,1%	1,3%
Jongeren met jeugdreclassering	**Almelo**	-	**0,6%**	**0,6%**	**0,5%**
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)	Grootteklasse	-	0,5%	0,5%	0,4%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 1000 inwoners	**Almelo**	-	**70**	**70**	**59**
	Grootteklasse	-	65	64	57
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO, zoals hulp bij het huishouden, ondersteuning thuis en hulpmiddelen.					
Jongeren met een delict voor de rechter	**Almelo**	**2,8%**	**2,1%**	**-**	-
Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen	Grootteklasse	2,1%	1,6%	-	-
Kinderen in armoede	**Almelo**	-	**9,2%**	**-**	**-**
Percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	Grootteklasse	-	6,2%	**-**	**-**
Jeugdwerkloosheid	**Almelo**	-	**2,9%**	**-**	**-**
Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	Grootteklasse	-	1,5%	**-**	**-**

*Betreft eerste helft 2017

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.208	8.299	**-91**
6.2 Wijkteams	3.355	3.254	**101**
6.3 Inkomensregelingen	52.347	51.718	**629**
6.4 Begeleide participatie	14.325	14.423	**-98**
6.5 Arbeidsparticipatie	4.925	5.324	**-399**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.733	2.109	**-376**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	21.928	23.813	**-1.885**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	18.987	20.416	**-1.430**
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	19.670	17.242	**2.427**
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	3.163	2.531	**631**
Totaal lasten	**148.641**	**149.130**	**-489**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-23	-26	**3**
6.2 Wijkteams	-6	-18	**12**
6.3 Inkomensregelingen	-40.316	-39.427	**-889**
6.4 Begeleide participatie	0	-213	**213**
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-251	**251**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	0	-4	**4**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2.266	-2.042	**-224**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-316	**316**
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	-400	0	**-400**
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	0	0	**0**
Totaal baten	**-43.011**	**-42.296**	**-715**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.185	8.273	**-88**
6.2 Wijkteams	3.349	3.236	**114**
6.3 Inkomensregelingen	12.030	12.291	**-261**
6.4 Begeleide participatie	14.325	14.210	**115**
6.5 Arbeidsparticipatie	4.925	5.073	**-148**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.733	2.106	**-372**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	19.662	21.771	**-2.109**

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	18.987	20.101	**-1.114**
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	19.270	17.242	**2.027**
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	3.163	2.531	**631**
Totaal saldo	**105.630**	**106.834**	**-1.204**

Verschillen (saldo):
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: In 2017 is er een onderbesteding op transformatiemiddelen sociaal domein, door onder andere het stopzetten van het project 'Almelo pas' en omdat het project 'Almelo in 10 jaar welvarend' doorloopt in 2018. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld 0,55 miljoen euro over te hevelen naar 2018.

6.2 Wijkteams: Het voordeel van 0,1 miljoen euro wordt verklaard door minder inzet van medisch advies.

6.3 Inkomensregelingen: In de programmabegroting 2017 was een tekort op de BUIG ten opzichte van de rijksmiddelen begroot van 0,5 miljoen euro. Na actualisatie bij de bestuursrapportage steeg het begrote tekort inclusief vangnetuitkering naar 2,3 miljoen euro. Het voorlopige resultaat 2017 op de BUIG inclusief vangnetuitkering is een tekort van 2,0 miljoen euro. Ten opzichte van bestuursrapportage 2017 is het tekort door een positieve bijstelling van het BUIG-budget met 0,3 miljoen euro verbeterd. Deze positieve bijstelling bestaat uit een voordeel van 1,2 miljoen euro bij de uitkeringen en een nadeel met name op de BUIG van 0,9 miljoen euro.

BUIG	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil
Participatiewet/i-deel	40.591	39.360	**1.232**
BUIG-budget (incl. herwaarding vordering)	-38.291	-37.346	**-944**
Saldo (+ = tekort / - = overschot)	**2.300**	**2.013**	**287**
Saldo in percentage van BUIG-budget	6,0%	5,4%	
BUIG-vangnetuitkering	0	-72	**72**

Bedragen * 1.000 euro
Het tekort op de BUIG-budget is 5,4 procent. Er wordt een vangnetuitkering 2017 aangevraagd.

Bij de minimaregelingen is op dit taakveld een overschrijding van de lasten van 0,1 miljoen euro. Er is een groter beroep gedaan op de bijzondere bijstand dan begroot, waardoor er een nadelig resultaat is van 0,36 miljoen euro. Tegelijkertijd is er bij de bijzondere bijstand voor 0,32 miljoen euro meer verhaald/ teruggevorderd dan in de begroting was opgenomen. De Klijnsmamiddelen zijn in 2017 niet besteed, wat resulteert in een voordeel van 0,53 miljoen euro bij de lasten. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld deze middelen over te hevelen naar 2018.

In 2013 is een meervoudig onderhandse aanbesteding gedaan voor het verrichten van incassoactiviteiten voor kansarme vorderingen op debiteuren. Na de gunning bleek dat het bestek onvoldoende geweest was, waardoor er sprake was van inkomstenderving bij de gegunde partij. De gemeente heeft een schikking getroffen van 0,18 miljoen euro. Dit leidt tot een nadeel op de lasten.

6.4 Begeleide participatie: Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt doordat de baten niet apart begroot zijn. Het betreft hier met name de baten voor door de gemeente Almelo uitbetaalde loonkostensubsidies in het kader van begeleid werken voor regiogemeenten.

6.5 Arbeidsparticipatie: In de begroting van 2017 is een taakstelling van 0,45 miljoen euro opgenomen. Om de taakstelling te realiseren is er minder ingezet op re-integratie- en participatie-instrumenten. Er is onder andere kritisch gekeken naar de effecten van met name dure instrumenten. Hiermee is de taakstelling in 2017 nagenoeg gerealiseerd.

Almelo voert een deel van de participatiewet uit voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen. Hiervoor zijn voor 0,25 miljoen euro aan kosten gemaakt, welke in rekening zijn gebracht bij bovengenoemde gemeenten.

6.6 Maatwerkvoorziening (WMO): De overschrijding op dit taakveld wordt volledig verklaard doordat bij de overgang naar de taakvelden te weinig budget aan dit taakveld is toegerekend. De lasten van de maatwerkvoorziening WMO laten namelijk geen significante stijging zien ten opzichte van 2016. Bij de bestuursrapportage 2018 zal de begroting 2018 hierop worden aangepast.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+: Het nadeel op dit taakveld wordt voor een deel verklaard door het niet realiseren van de aanvullende opgave uit perspectiefnota 2017 van 0,8 miljoen euro. Het resterend nadeel wordt verklaard door de meerjarige incidentele projecten.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-: Binnen de ondersteuning zelfstandig leven (OZL) Jeugd is er een overschrijding van 1,8 miljoen euro. Oorzaak hiervan is een stijging van de tarieven en een toename van het aantal indicaties. Het OZL-tarief is door wijzigingen in de inkoop met 20 procent gestegen. Ook is in het voorjaar van 2017 de wachtlijst met 300 zaken gereduceerd, waardoor meer kinderen OZL krijgen. De wachtlijstproblematiek resulteerde in een stijgende zorgvraag, doordat in gezinnen problemen zijn geëscaleerd. Het overige verschil wordt grotendeels verklaard door het niet invullen van de aanvullende opgave uit de perspectiefnota 2017 van 0,7 miljoen euro.

Daarnaast is het Inspectierapport Toezicht wijkteams aanleiding geweest tot meer expliciet bevragen van kinderen. Hierdoor zijn meer problemen gesignaleerd met als gevolg een stijging van de zorgvraag in 2017. Door de vroege signalering verwachten wij hoge toekomstige zorgkosten te voorkomen. De eerste resultaten zijn zichtbaar. De inzet van zware vormen van jeugdhulp in de vorm van Jeugdbescherming en Jeugdreclassering daalt (zie ook taakveld 6.82 Ge-escaleerde zorg 18-).

Binnen de Geestelijke Gezondheidszorg Jeugd (JGGZ) is er een incidenteel nadeel van 1,9 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door wijziging van de DBC-bekostigingssystematiek per 1-1-2018. In 2018 wordt de geleverde zorg maandelijks gefactureerd. De afschaffing van de Diagnose Behandel Combinatie systematiek resulteert in een eenmalige verhoging, doordat de in 2017 geleverde zorg ook daadwerkelijk in boekjaar 2017 is afgerekend.

6.81 Ge-escaleerde zorg 18+: Bij Beschermd Wonen zijn door een tekort aan woonplekken bij zorgaanbieders wachtlijsten ontstaan. Daardoor is er een incidenteel voordeel van 1,0 miljoen euro. Tegelijkertijd heeft deze wachtlijst geleid tot meer druk op de WMO-voorzieningen en heeft dit bijgedragen aan de overschrijding op de 6.71 maatwerkvoorzieningen 18+, met name bij de OZL.

Bij maatschappelijke opvang resulteert de vrijval van restantmiddelen 2015-2016 in een voordeel van 0,9 miljoen euro. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld deze middelen te storten in de reserve centrumgemeentetaken MO en BW.

6.82 Ge-escaleerde zorg 18-: In 2017 hebben minder indicaties op Jeugdbescherming en Jeugdreclassering plaatsgevonden, waardoor er een voordeel van 0,6 miljoen euro ontstaat. Reden hiervan is verschuiving van zware vormen van zorg naar lichte vormen van zorg. Hierdoor heeft er een stijging van de OZL bij jeugd plaatsgevonden (zie 6.72 maatwerkdienstverlening 18-).

4.2.8 Volksgezondheid en milieu

Vastgestelde nota's

Gebiedsgericht geluidbeleid 2015
Beleidsplan aanpak bodemverontreiniging
Vierwekelijks inzamelen huishoudelijk afval 2015
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020
Duurzaamheidsplan 2013-2016

Taakvelden

Taakveld
7.1 Volksgezondheid Jeugdgezondheidszorg (bijdrage aan GGD).
7.2 Riolering Beheer en onderhoud, vervanging en uitbreiding riolering. Opstellen beleid vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolering Plan). Opbrengsten rioolheffing.
7.3 Afval Opstellen beleid met betrekking tot inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De inzameling is in besteed bij Twente Milieu. De opbrengsten worden verkregen uit de afvalstoffenheffing.
7.4 Milieubeheer Zorg voor de kwaliteit van bodem en lucht, bestrijding geluidshinder.
7.5 Begraafplaatsen en crematoria Beheer en onderhoud begraafplaatsen.

Indicatoren

Indicator		2013	2014	2015	2016
Huishoudelijk restafval	**Almelo**	**233**	**230**	**211**	**175**
De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar in kilo's	Grootteklasse	211	199	196	172
Hernieuwbare elektriciteit	**Almelo**	**0,2%**	**0,4%**	**0,7%**	N.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	Grootteklasse	6,9%	7,5%	8,6%	13,9%

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
7.1 Volksgezondheid	3.222	2.439	**784**
7.2 Riolering	6.741	6.357	**385**
7.3 Afval	6.341	6.709	**-368**
7.4 Milieubeheer	4.007	3.858	**149**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	216	226	**-11**
Totaal lasten	**20.527**	**19.588**	**939**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
7.1 Volksgezondheid	-17	-13	**-4**
7.2 Riolering	-8.828	-8.493	**-334**
7.3 Afval	-8.916	-9.376	**460**
7.4 Milieubeheer	-354	-265	**-88**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-413	-312	**-101**
Totaal baten	**-18.527**	**-18.459**	**-68**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
7.1 Volksgezondheid	3.205	2.426	**779**
7.2 Riolering	-2.086	-2.137	**50**
7.3 Afval	-2.575	-2.667	**92**
7.4 Milieubeheer	3.653	3.593	**60**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-197	-86	**-111**
Totaal saldo	**2.000**	**1.129**	**871**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

7.1 Volksgezondheid: Het voordelig resultaat wordt veroorzaakt door de meerjarige incidentele projecten, zoals het project Gezond in de Stad.

7.2 *Riolering:* De gemeente streeft 100 procent kostendekkendheid na bij riolering. Verschillen ten opzichte van de begroting worden verrekend met de egalisatievoorziening riolering. Het voordelige saldo vóór storting in de egalisatievoorziening is 0,5 miljoen euro. De belangrijkste afwijkingen bij riolering zijn:

- Achterblijvende investeringen en nieuw afschrijvingsbeleid bij investeringen resulteren in een voordeel op de kapitaallasten van 0,16 miljoen euro.
- Bij grootverbruik zijn er meer opbrengsten gerealiseerd dan begroot. Dit resulteert in een voordeel van 0,1 miljoen euro.

Het voordeel van 0,05 miljoen euro op het saldo van riolering wordt veroorzaakt omdat het deel dat betrekking heeft op kwijtschelding, wordt verantwoord op het taakveld Inkomensregelingen.

7.3 Afval: De gemeente streeft 100 procent kostendekkendheid na bij afval. Verschillen ten opzichte van de begroting worden verrekend met de egalisatievoorziening afval. Het voordelige saldo vóór storting in de egalisatievoorziening is 0,6 miljoen euro. De belangrijkste afwijkingen bij afval zijn:

- Door het vier wekelijks inzamelen van restafval is er een voordelig resultaat behaald van 0,38 miljoen euro.
- Een goede marktprijs voor oud papier resulteerde in een voordelig resultaat van 0,28 miljoen euro.

- Er is meer PMD (plastic, metalen en drankkartons) ingezameld dan begroot en de inzamel- en verwerkingskosten zijn daarom hoger. De inzamel- en verwerkingskosten worden grotendeels vergoed door de producenten.

Het voordeel van 0,092 miljoen euro op het saldo van afval wordt veroorzaakt omdat het deel dat betrekking heeft op kwijtschelding, wordt verantwoord op het taakveld Inkomensregelingen.

7.4 Milieubeheer: Het voordelig resultaat wordt veroorzaakt door de meerjarige incidentele projecten.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria: De baten van de begraafrechten zijn in 2017, net als in voorgaande jaren, fors achter gebleven op de begroting. Dit komt enerzijds door een laag sterftecijfer en anderzijds door een stijgende voorkeur voor crematies.

4.2.9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Vastgestelde nota's

Structuurplan (laatste herziening in 2008)
Nota bodembeheer 2011
Bodembeleidsplan 2002
Woonvisie Almelo 2020
Woningbouwplanning en -programmering 2015-2024
Welstandsnota 2017

Taakvelden

Taakveld
8.1 Ruimtelijke Ordening Structuurvisie, beleid ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen.
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) Grondverwerving, bouw en woonrijp maken, verkoop van bouwrijpe gronden van niet-bedrijventerreinen (zie hiervoor 3.2).
8.3 Wonen en bouwen Omgevingsvergunningen, volkshuisvesting, stads- en dorpsvernieuwing, wijkaanpak, geo-informatie.

Indicatoren

Indicator		2015	2016	2017
Gemiddelde WOZ waarde	**Almelo**	**164**	**151**	**153**
Maal 1.000 euro	Grootteklasse	196	197	201
Demografische druk	**Almelo**	**71,4%**	**72,3%**	**72,7%**
De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar	Grootteklasse	71,2%	72,0%	72,7%
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens in euro's	**Almelo**	**733**	**775**	**773**
Het gemiddelde totaalbedrag dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten	Grootteklasse	650	659	659
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens in euro's	**Almelo**	**733**	**775**	**773**
Het gemiddelde totaalbedrag dat een eenpersoonshuishouden (we gaan uit van 3 personen) betaalt aan woonlasten	Grootteklasse	715	728	729
Nieuwbouw woningen	**Almelo**	**3,3**	**-**	-
Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	Grootteklasse	5,9		

Financieel terugkijken

Lasten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
8.1 Ruimtelijke ordening	1.820	1.629	**191**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.037	2.469	**2.568**
8.3 Wonen en bouwen	2.958	2.594	**365**
Totaal lasten	**9.816**	**6.692**	**3.124**

Baten per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
8.1 Ruimtelijke ordening	-320	-250	**-69**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-5.191	-2.090	**-3.101**
8.3 Wonen en bouwen	-2.072	-2.067	**-4**
Totaal baten	**-7.582**	**-4.407**	**-3.175**

Saldo per taakveld	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
8.1 Ruimtelijke ordening	1.501	1.379	**122**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-154	379	**-533**
8.3 Wonen en bouwen	886	526	**360**
Totaal saldo	**2.233**	**2.284**	**-51**

Verschillen:
In de verschillenanalyse worden alleen de verschillen toegelicht tussen begroting en werkelijk die niet voortkomen uit kapitaallasten en de meerjarige incidentele projecten. Zie hiervoor de toelichting onder 4.2 Basisbegroting.

8.1 Ruimtelijke ordening: Bij de bestemmingsplannen waren er minder bezwaar- en beroepschriften, planschade verzoeken en afwijking, waardoor er een voordeel is op de lasten van 0,1 miljoen euro. Minder aanschaf van kaartmateriaal bij GEO-informatie resulteert in een kleine onderschrijding van de lasten.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen): De grondexploitaties hebben per saldo een nadeel van 0,6 miljoen euro. Dit komt door het met 0,86 miljoen euro verhogen van verliesvoorzieningen. Het afsluiten van de grondexploitaties Maatkampshoek en Kerkhofsweg resulteert in een voordelig resultaat van 0,27 miljoen euro. De afwijking bij zowel de baten als lasten van ongeveer 3 miljoen euro wordt verklaard door verschillen in de administratieve verwerking van grondexploitaties in de begroting en jaarverantwoording. Voor het begrotingsjaar 2018 zal de begroting hierop worden aangepast, zodat er geen administratieve verschillen ontstaan bij de baten en lasten. Een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties is te vinden in paragraaf 5.7 grondbeleid.

8.3 Wonen en bouwen: Er is 0,1 miljoen euro minder uitgegeven aan constructieve toetsing tijdens de bouwfase van complexe en grote bouwplannen. Verder is er minder gebruik gemaakt van de flexibele schil door niet te vervangen bij ziekte van personeel, wat resulteert in een voordeel op de lasten van 0,2 miljoen euro.

5. Paragrafen

5.1 Lokale heffingen

5.1.1 Samenvatting

- De tarieven voor de lokale heffingen zijn vastgesteld in de begroting 2017 en verwerkt in verordeningen.
- De totale opbrengsten van lokale heffingen zijn met 42,9 miljoen euro gelijk aan de begrote opbrengsten.

5.1.2 Beleid lokale heffingen

Lokale heffingen zijn gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze middelen worden ingezet ter dekking van de uitvoering van gemeentelijke taken. De gemeenteraad kan met het vaststellen van een verordening lokale heffingen invoeren, wijzigingen of intrekken. In de verordeningen zijn de tarieven opgenomen. De verordeningen worden via een separaat voorstel door de gemeenteraad vastgesteld.

Lokale heffingen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Ongebonden heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. De besteding ervan is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Deze middelen zijn wel gebonden aan een bepaalde taak.
Voor de gemeentelijke dienstverlening worden leges, rechten en retributies geheven. Leges zijn gebonden heffingen. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zo laag mogelijk te houden. In ons programma dienstverlening - op weg naar 2020 - is het kostendekkend maken een strategische vertrekpunt.

5.1.3 Actuele ontwikkelingen

Spoedaanvraag rijbewijs
Almelo heeft vanaf 1 januari 2014 t/m 31 december 2017 per ongeluk 9,70 euro teveel leges geheven bij elke aanvraag van een rijbewijs via een spoedaanvraag. De zogenaamde rijkskostencomponent blijkt onterecht tweemaal in het tarief opgenomen te zijn geweest. Inwoners krijgen de teveel betaalde leges terugbetaald.

5.1.4 Overzicht lokale heffingen

In het overzicht hieronder wordt de werkelijke opbrengst van de lokale heffingen vergeleken met de begrote opbrengst na wijziging.

Opbrengst lokale heffingen	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil
Onroerende-zaak belasting	19.327	19.239	**88**
Afvalstoffenheffing	8.803	8.636	**167**
Rioolheffing	7.906	8.066	**-160**
Parkeerbelasting	2.004	1.946	**58**
Omgevingsvergunning	2.044	1.962	**82**
Leges publiekszaken en overig	1.262	1.499	**-237**
Hondenbelasting	487	495	**-8**
Begraafrechten	413	299	**114**

Toeristenbelasting	330	387	**-57**
Reclamebelasting	125	123	**2**
Havengeld	97	157	**-60**
Precariobelasting	50	59	**-9**
Totaal	**42.848**	**42.868**	**-20**

Bedragen * 1.000 euro

De werkelijke opbrengst van lokale heffingen is ongeveer gelijk aan de begrote opbrengst na wijziging. Hierbij wordt opgemerkt dat de begrote opbrengst van de onroerende zaakbelasting en parkeerbelasting in de bestuursrapportage beiden met 0,3 miljoen euro zijn verlaagd.

De relatief grootste verschillen zijn er bij leges publiekszaken, begraafrechten en havengelden. Steeds meer inwoners kiezen voor een (duurder) paspoort in plaats van een identiteitskaart, waardoor de leges toenemen. Bij de begraafrechten zien wij sinds 2016 een daling in de opbrengsten. Tegenwoordig wordt vaker gekozen voor cremeren. Bij de havengelden geldt de laatste jaren dat de werkelijke opbrengst hoger is dan begroot. Dit wordt verklaard door het behoedzaam begroten van opbrengsten.

5.1.5 Kwijtschelding lokale heffingen

Voor kwijtschelding gelden landelijke regels. De gemeente Almelo hanteert de volgende beleidsregels voor kwijtschelding in het kader van het minimabeleid:

- Voor de ozb, hondenbelasting, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3;
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

In onderstaande tabel zijn de bedragen van de werkelijk verleende kwijtscheldingen in 2017 afgezet tegen de begrote bedragen.

Kwijtschelding per belasting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil
Afvalstoffenheffing	960	1.051	**-91**
Rioolheffing	475	510	**-35**
OZB	0	23	**-23**
Hondenbelasting	15	52	**-37**
Totaal	**1.450**	**1.636**	**-186**

Bedragen * 1.000 euro

In 2017 is voor een totaalbedrag van 1,6 miljoen euro aan kwijtschelding verleend. Dat is 0,2 miljoen euro meer dan begroot. Ten opzichte van 2016 (1,7 miljoen euro) is er sprake van een lichte daling van circa 5 procent.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

5.2.1 Samenvatting

- Het uitgangspunt is een weerstandsratio van minimaal 1,0, zodat de onderkende financiële risico's worden afgedekt door de beschikbare weerstandscapaciteit.
- De berekende benodigde weerstandscapaciteit op de reguliere exploitatie is 5,8 miljoen euro.
- De berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties is 5,4 miljoen euro.
- De ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit is positief beïnvloed door het in 2017 ontvangen extra dividend aandelen Cogas en de extra storting in de reserve voor de verbetering van het weerstandsvermogen.
- De uitkomst van de bestuursrapportage 2017 en de projectkosten 2018 organisatie ontwikkeling zorgen voor een vermindering van de beschikbare weerstandscapaciteit.
- Na de voorgestelde bestemming van het resultaat jaarverantwoording 2017 bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2017 3,1 miljoen euro negatief.

5.2.2 Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de Kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2014 staan de beleidsdoelstellingen, uitgangspunten en strategie:

1. De gemeente streeft naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0.
2. Tegenvallers gedurende het jaar worden opgevangen door bijsturing binnen het programma. Gedurende het jaar wordt geen tussentijds beroep gedaan op de algemene reserve.
3. Incidentele meevallers vloeien bij de bestemming van het jaarresultaat naar de algemene reserve. Tussentijds aanwenden voor bijsturing van incidentele knelpunten binnen de programma’s is toegestaan.
4. Voor investeringen geldt dat kosten en opbrengsten realistisch en met toereikende buffers voor onvoorzien worden geraamd. Het opstarten van risicovolle projecten wordt vermeden.

5.2.3 Actuele ontwikkelingen

Ontwikkeling risicoprofiel in 2017

In onderstaande top 15 van financiële risico’s is rekening gehouden met de genomen beheersmaatregelen, het is dus een netto risico-inschatting. De genoemde bedragen betreffen de mogelijke impact voor één jaar, of indien van toepassing de projectduur. Stijgende en dalende risico’s zijn met een pijl aangegeven. Stijging wil zeggen dat de inschatting van het risico in kans en/of gevolg, dus in omvang, is toegenomen. Het geeft geen duiding over de verandering in de rangschikking op de lijst.

Top 15 financiële risico’s - peildatum 26 februari 2018

Nr.	Risico-omschrijving	Beheersmaatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
01	Niet of niet tijdig realiseren van in de begroting opgenomen taakstellingen.	Monitoring en bijsturing via de P&C-cyclus.	80%	max. 1,5 mln.	17,4%
02	Tekort op BUIG-budget.	Eerste 5% tekort volledig voor rekening van gemeente. Tussen 5-12,5% wordt de helft vergoed. Daarboven volledige vergoeding conform vangnetregeling.	30%	max. 2,5 mln.	8,1%

Nr.	Risico-omschrijving	Beheersmaatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
03	Persoonsgegevens gaan verloren of worden onrechtmatig verwerkt.	Fysieke en logische beveiliging; procedures voor preventie en schadeherstel; bewustwording en training personeel.	70%	max. 0,8 mln.	7,8%
04	Claims van derden door schade of door het niet nakomen van verplichtingen.	Er wordt gestuurd op afbouw van bouwclaims; afsluiten van verzekeringen.	20%	max. 4,0 mln.	7,3%
05	Minder uitgifte grond RBT dan gepland.	In 2016 is de grondexploitatie geactualiseerd. Er is sprake van een robuuste meerjarenraming.	50%	max. 1,0 mln.	6,8%
06	Autonome stijging kosten zorgverlening; maatwerk-voorzieningen Jeugd en WMO; open-einde regeling en implicaties CRvB inzake HO.	Monitoring feitelijke zorgvraag en tijdige analyse; transformatie van de zorg; sturing op toegang door beter gebruik van voorliggende voorzieningen.	10%	max. 4,0 mln.	5,5%
07	Aansprakelijkheid voor gevolgschade als gevolg van wijziging van plannen.	N.v.t.	50%	max. 0,4 mln.	4,4%
08	Boventalligheid van personeel; onvoldoende gedekte personeelskosten en WW-verplichtingen.	Maatregelen en activering via het loopbaancentrum; incidenteel budget voor frictiekosten in begroting.	30%	max. 1,0 mln.	4,1%
09	Hoger beroep op bijzondere bijstand.	Strenge handhaving op misbruik van bijzondere bijstand; vermindering beleid beschermingsbewind.	50%	max. 0,5 mln.	3,4%
10	Aantal cliënten Jeugd doorverwezen door derden.	Afspraken met huisartsen over doorverwijzing; samenwerking in de regio; monitoring feitelijke zorgvraag.	70%	max. 0,3 mln.	2,9%
11	Schade als gevolg van natuur- en klimaatontwikkelingen.	Geen budget in de begroting aanwezig. Wordt incidenteel afgedekt.	20%	max. 1,0 mln.	2,3%
12	Faillissement verbonden partij.	Toezicht via aandeelhouders-vergadering, dagelijks- of algemeen bestuur; periodieke audit; versterking risico-inzicht bij verbonden partijen.	10%	max. 2,3 mln.	2,0%
13	Staat van onderhoud van enkele CT kunstwerken, bruggen, tunnels en viaducten is onvoldoende, waardoor	Er wordt gestuurd op risicobeperking, verlenging van levensduur en vervanging van kunstwerken. Herziening van verkeerskundige uitgangspunten	5%	max. 3,0 mln.	2,0%

Nr.	Risico-omschrijving	Beheersmaatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
	de gemeente voor mogelijke schadeclaims komt te staan.	wordt hierbij meegenomen.			
14	Onverwacht exploitatietekort Soweco, bovenop hetgeen in het meerjarig perspectief is afgedekt.	Bestuurlijke en financiële kaders voor Soweco zijn aangescherpt. Er komt een strategisch plan voor de omvorming naar een maatschappelijke onderneming. De omvorming duurt tot maximaal eind 2019	30%	max. 0,5 mln.	1,8%
15	Lager exploitatieresultaat van een verbonden partij.	Bestuurlijke invloed voor zover mogelijk via statuten en strategisch beleidsplan. Actieve monitoring resultaatontwikkeling en analyse jaarstukken.	30%	max. 0,6 mln.	1,6%

Toelichting belangrijkste wijzigingen

1. De taakstellingen die in het meerjarig perspectief staan krijgen meer en meer het karakter van radicale innovaties en systeem-innovaties. Bij radicale innovaties gaat het om het herdefiniëren van producten en dienstverlening. Bij systeem-innovaties gaat het om een verregaande herdefiniëring van de lokale rolopvatting. Beide soorten taakstellingen zijn in hun uitwerking complexer en lastiger te realiseren dan de enkelvoudige bezuinigingsmaatregelen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd. Daarom is de kans dat het risico zich voordoet verhoogd.
2. Verdwenen uit de top 15 is het risico op een faillissement van een zorgaanbieder. Dit risico is kleiner ingeschat omdat er aanvullende beheersmaatregelen getroffen zijn. Zo wordt bij de aanbesteding een solvabiliteitseis gesteld.
3. Nieuw in de top 15 is het risico op schade als gevolg van natuur- en klimaatontwikkelingen.
4. Het financieel gevolg van de risico's verbonden partijen is lager ingeschat als gevolg van verkoop van aandelen, een financieel aflopende garantstelling en het aflossen van een lening. Het risico op doorverwijzing van cliënten Jeugdzorg door derden is licht gedaald als gevolg van de succesvolle pilot bij de huisartsen.
5. De omvang van de risico’s van de decentralisaties in het sociaal domein, is de laatste jaren in totaliteit gedaald als gevolg van de getroffen maatregelen en het verkregen inzicht op de beleidsterreinen.

5.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Door risico-simulatie wordt twee keer per jaar het bedrag berekend dat nodig is om risico’s in financiële zin af te dekken. De simulatie wordt uitgevoerd op gekwantificeerde risico’s van 50.000 euro of meer. Uitgaande van een mate van zekerheid van 90% leidt dit voor de risico’s, niet zijnde grondexploitaties, per 26 februari 2018 tot een benodigde capaciteit van 5,8 miljoen euro. Op basis van een vergelijkbare systematiek is de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties per 31 december 2017 becijferd op 5,4 miljoen euro. De totaal benodigde capaciteit komt uit op 11,2 miljoen euro. Niet-financiële risico’s zijn in de berekening niet meegenomen. Deze bestaan voornamelijk uit risico’s ten aanzien van (tempo van) doel bereiking, kwaliteit en imago. Zij worden onderkend en waar mogelijk met maatregelen beheerst om de onderliggende risico’s te reduceren of te vermijden.

5.2.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen of mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote substantiële kosten te dekken. De structurele capaciteit is nodig om onverwachte tegenvallers in de begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van gemeentelijke taken. De incidentele capaciteit is nodig om eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen. De ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit in de algemene reserve is positief beïnvloed door een hoger dividend Cogas en Stadstoezicht, de extra storting van 1,0 miljoen euro ter verbetering van het weerstandsvermogen en de storting van enkele incidentele voordelen in de algemene reserve. De hogere uitgaven bestuursrapportage 2017 en de projectkosten 2017 voor de organisatie ontwikkeling zorgen voor een vermindering van de beschikbare weerstandscapaciteit. Na de voorgestelde bestemming van het resultaat jaarverantwoording 2017 bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2017 3,1 miljoen euro negatief.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Stand na JVW 2017
Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Post onvoorzien in de begroting: structureel deel	67
Incidenteel	
Algemene reserve	14.151
Toevoeging vanuit het jaarresultaat	10.193
Reserve grondbedrijf / bedrijventerreinen	-28.693
Stille reserves vastgoed	1.000
Post onvoorzien in de begroting: incidenteel deel	211
Totaal beschikbaar	**-3.071**

bedragen * 1.000 euro

5.2.6 Weerstandsratio

In onderstaand overzicht wordt het benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit resulteert in een weerstandsratio, waarbij de streefwaarde van de ratio 1,0 is.
Bij die streefwaarde zijn er voldoende financiële mogelijkheden om tegenvallers op te vangen. De ratio voor de grondexploitatie kan door een negatief beschikbare weerstandscapaciteit niet worden berekend.
Ten opzichte van de jaarverantwoording 2016 en de begroting 2017 is de benodigde weerstandscapaciteit voor grondexploitaties en overige exploitaties gedaald en de beschikbare capaciteit op beide onderdelen verbeterd.

Weerstandsratio									Streefwaarde ratio = 1,0
	Benodigd			Beschikbaar			Ratio		
	JVW 2016	BEGR 2017	JVW 2017	JVW 2016	BEGR 2017	JVW 2017	JVW 2016	BEGR 2017	JVW 2017
Grondexploitatie	6,600	7,700	5,430	-33,854	-27,677	-28,693	NEG	NEG	NEG
Overige exploitatie	7,800	9,594	5,780	12,535	22,859	25,622	1,61	2,38	4,43
Totaal	**14,400**	**17,294**	**11,210**	**-21,319**	**-4,818**	**-3,071**	**NEG**	**NEG**	**NEG**

Bedragen * 1.000.000 euro

Ten opzichte van de vorige actualisatie van de risico's (bij de begroting 2018) is de daling van de benodigde weerstandscapaciteit fractioneel. De mutaties ten opzichte van de begroting 2017 zijn aanzienlijk, maar deze

cijfers dateren van september 2016. De mutaties zijn toegelicht in de jaarverantwoording 2016 en de begroting 2018.

5.2.7 Financiële kengetallen

Onderstaand zijn zes financiële kengetallen opgenomen. De berekeningsmethode is via een ministeriële regeling voorgeschreven. Hiermee wordt de vergelijkbaarheid tussen gemeentebegrotingen bevorderd.

Financiële kengetallen	JVW 2016	BEGR 2017	JVW 2017
Netto schuldquote	98%	109%	89%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	85%	91%	77%
Solvabiliteitsratio	-3%	2%	3%
Exploitatieruimte	1%	2%	5%
Grondexploitatie	22%	28%	19%
Belastingcapaciteit	107%	108%	103%

- De netto schuldquote is aanzienlijk verbeterd als gevolg van aflossingen op langlopende en kortlopende leningen.
- Volgens de gemaakte afspraak met de toezichthouder wordt vanaf de begroting 2016 de structurele exploitatieruimte gestort in de algemene reserve om het negatief eigen vermogen te verbeteren. Hierdoor stijgt het solvabiliteitsratio.
- De boekwaarde van de voorraad grond in exploitaties is gedaald als gevolg van verkoop van grond en het uit exploitatie nemen van een drietal exploitaties, waardoor het kengetal grondexploitatie lager is.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

5.3.1 Samenvatting

- Afgelopen jaar is het Strategisch Meerjaren InvesteringsPlan (S-MIP) uitgewerkt en voorbereid.
- De eerste inzichten van de S-MIP laten zien dat het reguliere onderhoud kan worden uitgevoerd.
- Riolering staat voor een grote vervangingsopgave. Via het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is hier dekking voor.
- De laatste jaren worden meer kosten gemaakt voor de bestrijding van boomziekten-en plagen, zoals de eikenprocessierups en essentak-sterfte.

5.3.2 Beleid onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Vanuit de zorg voor een structureel goed, veilig en efficiënt leef-, werk- en woonmilieu voor de burger, geeft de gemeente Almelo jaarlijks aanzienlijke bedragen uit aan het verkrijgen, vervaardigen en onderhouden van haar kapitaalgoederen.

De gehanteerde definitie van kapitaalgoederen is: *duurzame goederen met maatschappelijk of economisch nut, geïnvesteerd in de openbare ruimte ter verkrijging van een langdurig gewenst voorzieningenniveau.* De gemeente is als eigenaar en beheerder van deze kapitaalgoederen in het publieke domein verplicht te zorgen voor goed beheer en onderhoud.

Doelstelling

De nota Kapitaalgoederen is een instrument om de raad te informeren over de stand van zaken van onze kapitaalgoederen, het onderhoud daarvan, welke investeringsbeslissingen daarbij horen en hoe de informatievoorziening aan de raad vormgegeven wordt. Daarnaast wordt aangegeven hoe de burger kan participeren in keuzes en prioriteitsstelling.

Juridische kaders

Wettelijk zijn twee uitgangspunten van belang voor beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen:

- De gemeente is verantwoordelijk voor een veilige leef-, werk- en woonmilieu voor iedereen. Het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen dient zo te zijn dat er geen onveilige situaties kunnen ontstaan.
- Het financiële aspect. Het onderhoud van de kapitaalgoederen hoort geregeld te zijn in de begroting. De provincie Overijssel is hierbij financieel toezichthouder. Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) is hierbij leidend.

In deze paragraaf is op hoofdlijnen de actuele ontwikkeling met betrekking tot de kapitaalgoederen beschreven evenals welke projecten afgelopen jaar gerealiseerd zijn.

5.3.3 Actuele ontwikkelingen

Strategisch Meerjaren InvesteringsPlan (S-MIP)

Afgelopen jaar is het S-MIP uitgewerkt en voorbereid. Hiervoor zijn de beheersystemen voor de openbare ruimte verbeterd, waardoor er een completer beeld is van de arealen in de openbare ruimtes. Het gaat hierbij specifiek om riolering, civieltechnische kunstwerken, wegen, kademuren en openbaar groen. Ook is er beter zicht op de huidige kwaliteit van deze voorzieningen en de toekomstige vervangingsopgave. Het reguliere onderhoud kan worden uitgevoerd.

Riolering staat voor een grote vervangingsopgave, via het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) is hier dekking voor. De andere beleidsvelden kennen deze dekking niet. Wel zijn voor de civieltechnische kunstwerken structureel middelen beschikbaar gesteld, gebaseerd op achterstallig onderhoud van 31 kunstwerken. De wegen en de kademuren staan onder druk: de kwaliteit is matig en een goede aanpak van onderhoud en vervanging vergt mogelijk financiële investeringen op de (middel)lange termijn.

Voor deze voorzieningen moeten (bestuurlijke) keuzes worden gemaakt. Keuzes over de gewenste kwaliteit van de kapitaalgoederen, over de aanpak van onderhoud en vervanging en de financiering van de keuzes. Deze keuzes worden in 2018 samen met de raad voorbereid aan de hand van scenario's en mogelijke prioriteiten, dit moet leiden tot een vastgesteld strategisch plan voor de kapitaalgoederen.

Boomziekten en -plagen
In de bestuursrapportage 2017 is 0,125 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de acute problematiek rond de essentak-sterfte. Deze acute problemen zijn eind 2017 verholpen; 159 essen zijn gekapt en 73 essen zijn gesnoeid. Herplant vindt in 2018 plaats. Hiermee is het acute probleem verholpen, echter de landelijke prognose is dat 80 procent van de essen verloren gaat.

In de afgelopen jaren zijn ook kosten gemaakt voor de bestrijding van boomziekten-en plagen, zoals de 'Japanse duizendknoop', reuzen berenklauw en met name de eikenprocessierups. Van deze laatste kan inmiddels gesteld worden dat dit een jaarlijks terugkerend probleem is. De bestrijding van de eikenprocessierups valt onder de zorgplicht van de boombeheerder. In 2016 waren er 173 meldingen om de eikenprocessierups te bestrijden en in 2017 waren dat er 445. Een explosieve toename.

5.3.4 Wegen

Beleidskaders (door de raad vastgesteld)

- Beleidsnota gladheidsbestrijding 2011
- Beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte
- Impactvisie kunstwerken

Projecten uitgevoerd in 2017
Verharding:
In de begroting is voor groot onderhoud van wegen (levensduur verlengende maatregelen) 1,4 miljoen euro beschikbaar gesteld via een investeringsbudget. Hiervoor zijn het afgelopen jaar diverse projecten volgens het programma gerealiseerd. Enkele grotere en aansprekende projecten zijn:

- Een langer lopend project Violierstraat fase 3 is af gerond. Hier is de asfaltconstructie vernieuwd.
- In de Albardastraat zijn de klinkers herstraat.
- Daarnaast wordt er vanuit verharding bijgedragen aan de integrale projecten Kolthofsingel, Nieuwstraat, Plesmanweg en Rumerslanden.

Kunstwerken:
Via de impactvisie zijn voor diverse onderhoudswerkzaamheden aan de civieltechnische kunstwerken middelen beschikbaar gesteld. In 2017 zijn de volgende projecten uitgevoerd en/of afgerond:

- Groot onderhoud aan de Dollegoor brug.
- Een deel van de kademuur aan de Tuinstraat is vernieuwd.
- Voor de Rohofstraat is begonnen met de voorbereiding om een brug te vervangen voor een duiker.
- Daarnaast is groot onderhoud aan de Mans Kapbaargtunnel uitgevoerd. Dit project loopt door in 2018.
- De geplande projecten; vervangen kunstwerk aan de Grotestraat Zuid en vervangen van de duiker aan de Van Rechteren Limpurgsingel worden doorgeschoven in verband met de KAS (klimaat actieve stad) studie welke uitgevoerd wordt.

5.3.5 Riolering en water

Beleidskaders

Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) 2016-2020

Projecten gerealiseerd in 2017

In de begroting is voor groot onderhoud van riolering (levensduur verlengende maatregelen) 4,6 miljoen euro beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn het afgelopen jaar diverse projecten volgens het programma gerealiseerd. Enkele grotere en aansprekende projecten zijn:

- Het vervangen van het riool aan de Entersestraat.
- Het afkoppelen van het hemelwater bij Witzand.
- Het afkoppelen en vervangen van het riool aan de Vriezenlaan en Kogellaan.

5.3.6 Groen

Beleidskaders

Nota Speelruimtebeleid 2008-2018
Nota Bomenbeleid
Beleidsnota IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
Integraal Verzorgend Onderhouds Plan

Projecten gerealiseerd in 2017

In de begroting is voor groot onderhoud van het openbaar groen (levensduur verlengende maatregelen) 0,2 miljoen euro beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn het afgelopen jaar enkele (kleinere) projecten uitgevoerd, zoals aan de Adadwarsstraat, Vredeveld en De Fuut. Daarnaast is bijgedragen aan integrale projecten om groen en bomen te vervangen.

5.3.7 Gebouwen

Projecten gerealiseerd in 2017

In de begroting is voor buitengewoon onderhoud van gebouwen (levensduur verlengende maatregelen) 1,9 miljoen euro beschikbaar gesteld. Hiervoor zijn het afgelopen jaar diverse projecten volgens het programma gerealiseerd. Enkele groteren en aansprekende projecten zijn:

- Diverse werkzaamheden aan de Wierdesestraat 32 (Klooster-Esch)
- Schilderwerk aan de parkeerkelder van de Havenpassage
- Vervangen dakbedekking Hagenborgh
- Vervangen dakbedekking en andere werkzaamheden aan het sportcentrum Sluiskade ZZ
- Vervangen kozijnen van sporthal Beverdamlaan
- Groot onderhoud van dak, sanitair en dergelijke bij Hof ‘88

Een aantal geplande projecten is niet uitgevoerd. De benodigde capaciteit is ingezet voor andere projecten, waaronder de binnenstad.
In deze jaarverantwoording wordt voorgesteld om het resterend bedrag van 0,1 miljoen euro, voor een waterkerende laag van parkeergarage Stadserf (Hagenborgh), via resultaatbestemming in 2018 weer beschikbaar te stellen.

5.3.8 Bodem

Beleidskaders

- Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020
- Programma Bodem en Ondergrond 2016-2020

- Beleid voor gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen
- Nota Bodembeheer (Besluit bodemkwaliteit)
- Grond voor samenwerking

Projecten gerealiseerd in 2017
In de begroting van het uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond 2016-2020 zijn de doelen / projecten in jaarschijven weggezet. In de afgelopen twee jaar (2016 en 2017) zijn onder meer lopende en nieuwe saneringen (bijvoorbeeld de locaties J. Perkstraat en Veldkampsweg) voortgezet of opgestart. Ook is gewerkt aan het opstellen van het uitvoeringsprogramma gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen en het actualiseren van het bodemkwaliteitsbeheer volgens de planning uit de begroting. De praktijk leert nu dat deze planning niet op alle onderdelen valt te realiseren. Projecten worden later of eerder opgepakt, omdat deze samenvallen met andere (ruimtelijke) ontwikkelingen. Zo zijn er bijvoorbeeld het afgelopen jaar drie gemeentelijke locaties (Nicolon Palthe, Rohofstraat 2 en J. Perkstraat 6) afgekocht in het kader van de gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen en is onlangs gestart met de bodemsanering in Almelo Noord Oost (Wanscherdwarsweg en Robbenhaarsweg). Dit soort veranderingen zijn aanleiding om projecten en budgetten binnen het programma te herschikken. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld om 0,19 miljoen euro over te hevelen naar 2018, om het programma Bodem en ondergrond 2016-2020 conform de nieuwe planning uit te kunnen voeren.

5.4 Financiering

5.4.1 Samenvatting

- Het renteresultaat op taakveld 0.5 Treasury is 2,1 miljoen euro.
- De gemeente voldoet ruimschoots aan het kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- Het bedrag aan verstrekte leningen ultimo jaar is 33,6 miljoen euro.

5.4.2 Beleid financiering

Treasurystatuut
Handleiding treasury
Beleidsregels publieke taak leningen en garanties
Nota activabeleid 2017

De doelstellingen van het treasurybeleid van de gemeente zijn:

- Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden met als doel het uitvoeren van de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting;
- Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van het gemeentelijke vermogen en de financiële resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de wet Fido, aanvullende regelgeving en de voorschriften die in dit statuut zijn opgenomen;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

5.4.3 Rente

Renteontwikkelingen/-visie

De verwachting is dat de rentes op staatsobligaties in de komende maanden licht stijgen en dat de euro rentecurve steiler wordt wanneer de ECB haar monetaire stimulering vermindert en de economische omstandigheden verder verbeteren. De nog altijd lage inflatie en de slechts zeer trage afbouw van het uiterst accommoderende beleid zullen de stijging vermoedelijk echter beperken. Gegeven de gewijzigde verwachtingen ten aanzien van het monetaire beleid, denken economen dat de obligatierentes minder snel zullen stijgen dan tot nu toe werd verwacht.

Rente toerekening en rente resultaat

In de tabel hieronder wordt het renteresultaat bepaald op taakveld 0.5 Treasury. Eerst wordt het saldo van rentelasten en rentebaten bepaald. Vervolgens worden specifieke toerekeningen, zoals aan de grondexploitaties, daarop in mindering gebracht. Ten slotte wordt rente via de renteomslag toegerekend aan de taakvelden. Wat resteert is het renteresultaat.

Rente toerekening	Begroot	Werkelijk
Externe rentelasten	7.303	6.941
Externe rentebaten	-1.246	-1.365
Saldo rentelasten en rentebaten	**6.057**	**5.576**
Toerekening aan grondexploitaties	-1.481	-989
Toerekening aan projectfinanciering	-618	-755
Toerekening rente over eigen vermogen	96	-952
Toerekening rente over voorzieningen	164	275
Aan taakvelden toe te rekenen rente	**4.218**	**3.155**
Toegerekende rente volgens begrote renteomslag	4.972	5.277
Renteresultaat op taakveld 0.5 Treasury	**754**	**2.122**

Bedragen * 1.000 euro

In de primitieve begroting was het renteresultaat 0,75 miljoen euro. Het werkelijke resultaat is ruim 2 miljoen euro. Het verschil wordt grotendeels verklaard door het begroten van de negatieve rentetoevoeging van 1 miljoen euro aan de reserve grondbedrijf.

5.4.4 Financiering

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane kasgeldlimiet bedraagt 8,5 procent van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm

Voor de renterisico's op de lange termijn wordt gekeken naar de jaarlijks verplichte aflossingen van langlopende leningen. Dit mag in totaal niet meer dan 20 procent zijn van de totale begroting. Dat betekent voor Almelo dat op een begroting van 268 miljoen euro deze maximaal uit 53 miljoen euro aan aflossingen mag bestaan op langlopende leningen. Onderstaande tabel laat zien dat de gemeente Almelo voor de 2018 t/m 2021 ruimschoots aan de renterisiconorm voldoet.

Kasgeldlimiet	Begroot	Werkelijk
Berekening kasgeldlimiet		
Begrotingstotaal	268.000	254.675
Percentage regeling	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet	**22.780**	**21.647**
Berekening ruimte onder kasgeldlimiet		
Vlottende schuld	-	5.088
Vlottende middelen	-	12.923
Totaal netto vlottende schuld	-19.200	-7.835
Kasgeldlimiet	22.780	21.647
Ruimte onder kasgeldlimiet	**41.980**	**29.482**

Bedragen * 1.000 euro

Net zoals bij de begroting 2017 blijft de gemeente ook in de jaarverantwoording 2017 ruim onder het kasgeldlimiet van 8,5 procent van het begrotingstotaal. De verklaring hiervoor is dat er eind 2017 meer vlottende middelen zijn dan vlottende schulden.

Renterisiconorm	Begroot	Werkelijk
Berekening renterisiconorm		
Begrotingstotaal	268.000	254.675
Percentage regeling	20%	20%
Renterisiconorm	**53.600**	**50.935**
Berekening ruimte onder renterisiconorm		
Renteherzieningen	0	0
Aflossingen	19.200	20.680
Renterisico	19.200	20.680
Renterisiconorm	53.600	50.935
Ruimte onder renterisiconorm	**34.400**	**30.255**

Bedragen * 1.000 euro

Ook in de jaarverantwoording 2017 voldoet de gemeente ruimschoots aan de renterisiconorm van 20 procent van het begrotingstotaal aan renteherzieningen of aflossingen.

5.4.5 Leningen

In de tabel hieronder staat het bedrag aan verstrekte lening ultimo 2017.

Verstrekte leningen	Ultimo 2017
N.V. Industriegebouw maatschappij (IGM)	16.078
Woningcorporaties	8.676
BVO Heracles	7.821
Overig	1.060
Totaal verstrekte leningen	**33.635**

Bedragen * 1.000 euro

5.5 Bedrijfsvoering

5.5.1 Samenvatting

- De doorontwikkeling van de organisatie is gestart waarbij fase 1 is doorgevoerd. De sectoren en de functie sectordirecteur zijn opgeheven en er zijn 2 adjunct-directeuren aangetrokken.
- Het beheer van de openbare ruimte wordt intern verzelfstandigd.
- De totale structurele bezuinigingsopgave voor 2017 was 5,6 miljoen euro. Bij de bestuursrapportage zijn vier taakstellingen voor een totaalbedrag van 685.000 euro incidenteel afgedekt. De overige taakstellingen zijn structureel afgedekt.
- De externe inhuur bedraagt in Almelo medio 2017 13,2%. De trend is een dalende. Het landelijk beeld is 17%.

5.5.2 Beleid bedrijfsvoering

- Nota activabeleid
- Organisatieontwikkeling
- Normenkader 2017 voor de rechtmatigheidscontrole
- Treasuryrapportage
- Kadernota governance 2015
- Uitvoeringsnota Verbonden partijen
- Situationeel toezicht verbonden partijen

5.5.3 Organisatie ontwikkeling

In 2017 is de doorontwikkeling van de organisatie gestart. De ontwikkeling is gericht op het effectiever willen zijn in de stad en het weer centraal stellen van de inwoner.

Beoogd effect:
Door de organisatie zo in te richten dat vraagstukken integraal worden benaderd en dienstverlening dichtbij de burger komt te staan, kan het vertrouwen in het bestuur en de organisatie herwonnen worden.

Eindresultaat:
De doorontwikkeling bestaat uit drie fasen:

1. Voorwaarden scheppen: opheffing van de sectoren, opheffen van de functie van sectordirecteur en het aantrekken van twee adjunct-directeuren.
2. Nieuwe sturingsmechanismen invoeren: programmasturing, stadsdeelmanagement invoeren en een adviespool inrichten.
3. Lijnmanagement, control en bedrijfsvoering aanpassen.

Wanneer te realiseren:
De jaren 2017, 2018 en 2019 zijn nodig om tot het beoogde eindresultaat te komen. De raad stelt hiervoor maximaal 4,5 miljoen euro beschikbaar.

Voor de organisatieontwikkeling is in 2017 via een onttrekking uit de algemene reserve 0,6 miljoen euro beschikbaar gesteld, daarvan is 302.000 euro besteed (zie tabel en toelichting). Er resteert nog 0,3 miljoen euro. De raad heeft besloten dat restantmiddelen terugvloeien naar de algemene reserve.

Organisatieontwikkeling	Budget	Werkelijk
1. Houding en gedrag	62	28
2. Programmasturing, wijksturing	15	0
3. Communicatie	17	0
4. Mobiliteit, flexibiliteit, wendbaarheid	360	119
5. Herstructurering organisatie en processen	0	24
6. Herstructurering bedrijfsvoering en control	145	131
Totaal inhuur	**599**	**302**

Bedragen * 1.000 euro

Toelichting:
Ad1: Zie ook de toelichting onder ad 4.

Ad 2: Er zijn nog geen activiteiten geweest die ten laste van dit deelbudget zijn geboekt.

Ad 3: Er zijn nog geen activiteiten geweest die ten laste van dit deelbudget zijn geboekt.

Ad 4: Dit betreft de externe inhuur van een consultant gespecialiseerd in organisatieontwikkeling. Het resultaat van deze inhuur is dat er voorbereidingen zijn getroffen voor de inrichting van programma- en wijksturing en dat er voorbereidingen zijn getroffen op cultuur en houdingsaspecten ("hoe gaan we dat doen", te vertalen in het programma "Hallo Stad"). Daarnaast zijn er diverse sessies met medewerkers geweest waarin dit is uitgewerkt.

Het beoogd effect op de organisatie is dat medewerkers:
- Altijd werken voor resultaten en effecten in de stad
- Intensiever de interactie aangaan met de stad
- Samenwerken en samen verantwoordelijk zijn voor de resultaten: onze taak gaat verder dan onze functie en
- De verantwoordelijkheid en ruimte pakken die nodig is omdat ze weten wat de bedoeling is

Het programma Hallo Stad! kent vier pijlers:
- Ontwikkeling van leidinggevenden
- Ontwikkeling van medewerkers
- Mobiliteit en wendbaarheid
- Resultaat en opgavengericht werken

Ad 5: Eind 2017 is een externe programmamanager aangesteld met als opdracht diverse ontwikkelingen, die een relatie hebben met de beoogde organisatieontwikkeling, te stroomlijnen en goed op elkaar af te stemmen. Het gaat o.a. om projecten als Nieuwstraatkwartier, inrichting adviespool, de Uitvoering Fysiek (werktitel voor de interne verzelfstandiging van het beheer van de openbare ruimte), de toegang tot het sociaal domein en de invoering van de Omgevingswet. Daarnaast zijn interne projectleiders actief aan de slag gegaan met de uitwerking van de nieuwe werkmethodieken zoals wijksturing, programmasturing, situationeel opdrachtnemerschap, professionalisering leiderschapsstijl.

Ad 6: Er is een extern onderzoek uitgevoerd naar verbetering van de informatievoorziening. Vervolgens is er een externe projectleider ingehuurd om de aanbevelingen te implementeren.

5.5.4 Sourcing

Taken	(beoogd) Uitvoerder	Wat hebben we in 2017 gedaan?
Beheer openbare ruimte	Werktitel Uitvoering Fysiek	De raad heeft op 21 november 2017 de voorkeur uitgesproken voor interne verzelfstandiging, waarbij de uitvoering van de taken in de openbare ruimte samen met de teams beheer en een ingenieursbureau worden ondergebracht in een Werktitel Uitvoering Fysiek.
Ingenieursdiensten	Werktitel Uitvoering Fysiek	Wordt betrokken bij de sourcing van het beheer openbare ruimte.
Wet op de lijkbezorging	Werktitel Uitvoering Fysiek	Het onderhoud van de begraafplaatsen wordt betrokken bij de sourcing van het beheer openbare ruimte. Voor het gezamenlijk uitvoeren van de Wet op de lijkbezorging door één organisatie is in 2016, in samenwerking met het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) en de gemeente Enschede, een onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bood onvoldoende aanknopingspunten voor een vervolg.
Beheer en onderhoud buitensportaccommodaties	Verenigingen / Sportbedrijf BV	In 2017 zijn verkennende gesprekken gevoerd met sportverenigingen voor het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties. De gesprekken worden voortgezet in 2018, waarbij ook wordt gekeken naar relevantie met Werktitel Uitvoering Fysiek.
Integrale toegang zorg en hulpverlening	Sociale wijkteams / Gemeente Almelo	Het college heeft in 2017 besloten snel toe te werken naar het samenvoegen van toegangstaken in één organisatie onder sterke en eenduidige sturing. Als eerste stap zal de gemeentelijke aansturing van Stichting Sociale Wijkteams zo snel mogelijk worden versterkt. In 2018 zal de verdere samenvoeging van de toegangstaken plaatsvinden.
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	GR ODT	Op 6 oktober 2017 is de Gemeenschappelijke Regeling van de Omgevingsdienst Twente (ODT) door alle deelnemers, de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel, ondertekend. Daarmee is de ODT opgericht, deze is uiterlijk op 1 januari 2019 operationeel. Het ODT zal worden gehuisvest in het stadhuis van Almelo.
Gecentraliseerde toezicht en handhavingstaken	Gemeente Almelo	Het college heeft besloten om de toezicht en handhavingstaken te centraliseren binnen de gemeentelijke organisatie. Vanaf 1 januari 2018 zijn de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) in dienst van de gemeente.

5.5.5 Bezuinigingstaakstellingen

Conform de jaarschijf uit het meerjarig financieel perspectief is in de begroting 2017 voor 4,2 miljoen euro aan taakstellingen opgenomen. Daarnaast was er sprake van nog niet structureel gerealiseerde taakstellingen uit

voorgaande jaren. In totaliteit gaat het om bijna 5,6 miljoen euro. In onderstaand overzicht zijn de taakstellingen opgenomen die in 2017 niet gerealiseerd zijn.

Bezuiningstaakstellingen		Bedrag
Taakstellingen jaarschijf 2017		4.207
Niet structureel gerealiseerde taakstellingen voorgaande jaren		1.384
Totaal te realiseren		**5.591**
Waarvan gerealiseerd in 2017		4.906
Waarvan incidenteel afgedekt bij de berap 2017		685
* Parkeren: aanpassen structureel tekort	235	
* Openbare ruimte: overdracht uitvoering onderhoud	300	
* Openbare ruimte: inhuur Soweco anders organiseren	50	
* Centraliseren integraal toezicht en handhaving	100	
Totaal taakstellingen		**5.591**

Bedragen * 1.000 euro

5.5.6 Personeel

Personele formatie, bezetting, inhuur en inhuurkosten

De onderstaande tabel brengt formatie, bezetting en inhuur meerjarig in beeld. Nadat de afgelopen jaren de formatie en de bezetting beter op elkaar zijn afgestemd, is in 2017 ingezet op een verdere vergroting van de flexibele schil. Bij de uitvoering van de decentralisaties in het sociaal domein is bewust gekozen voor een flexibele schil waardoor het percentage inhuur gestegen is.

Peildatum	Formatie	Bezetting	Inhuur FTE	Totaal FTE	% inhuur
1-7-2014	601	641	57	698	8%
1-7-2015	618	615	86	701	12%
1-7-2016	611	588	105	693	15%
1-7-2017	609	587	84	671	13%

Ten opzichte van de Berap 2017 zijn de cijfers per 1-7-2017 fractioneel aangepast. Dit is het gevolg van het feit dat er met terugwerkende kracht aanpassingen zijn geweest in de personeelsadministratie.

Inhuurkosten	Budget	Werkelijk
Bedrijfsvoering	1.290	1.140
Klantcontactcentrum	148	110
Fysiek	2.026	2.036
Sociaal	2.490	2.432
Totaal inhuur	**5.954**	**5.718**

Bedragen * 1.000 euro

Gedurende het jaar 2017 is stevig gestuurd op het aantal inhuurmedewerkers en de bijbehorende kosten. Het budget is gevormd uit beschikbare vacaturegelden en gelabelde projectgelden.

5.6 Verbonden partijen

5.6.1 Samenvatting

- Eind 2017 zijn de aandelen Vitens en Enexis verkocht aan de provincie Overijssel.
- Aandelen Twence zijn na een intensieve voorbereiding te koop aangeboden aan mede-aandeelhouders. In de gesprekken is geen overeenstemming bereikt over de systematiek van waardebepaling, waarna de gesprekken zijn beëindigd.
- Op 6 oktober 2017 is de Gemeenschappelijke Regeling van de Omgevingsdienst Twente (ODT) door alle deelnemers, de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel, ondertekend.
- Uit de jaarlijkse risico-inventarisatie van onze verbonden partijen blijkt wederom dat het Regionaal Bedrijventerrein Twente, Industriegebouw Maatschappij en Soweco een hoog risico scoren. Voor deze verbonden partijen hanteren wij een verhoogd en intensief toezichtregime.

5.6.2 Beleid verbonden partijen

- Kadernota governance 2015
- Uitvoeringsnota Verbonden partijen
- Situationeel toezicht verbonden partijen

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.
Er is een *bestuurlijk belang* als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van een *financieel belang* is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.

De paragraaf verbonden partijen is een verplichte paragraaf en kent een aantal vaste onderdelen. De paragraaf moet ten minste informatie bevatten over de omvang van het eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat aan het begin en het einde van het rapportagejaar. Hiervoor gebruiken we de meest recente gegevens. Voor de leesbaarheid nemen wij deze financiële gegevens op in de bijlage behorende bij deze jaarverantwoording.

5.6.3 Actuele ontwikkelingen

De actuele ontwikkelingen van de verbonden partijen staan beschreven onder Gemeenschappelijke Regelingen, Vennootschappen en coöperaties en Overige vennootschappen. Hieronder vindt u een toelichting op de verbonden partijen waarbij in 2017 sprake was van majeure ontwikkelingen en/of risico's.

Verkoop belang Enexis en Vitens
Het belang in Enexis en Vitens is eind 2017 verkocht aan de provincie Overijssel. De verkoop van aandelen was één van de afspraken uit ons herstelplan en het convenant 'Ontwikkelperspectief Almelo' met de provincie Overijssel. De netto-opbrengst van 9,8 miljoen euro is als volgt bestemd:

1. Versterking van ons weerstandsvermogen en daarmee het versneld realiseren van ons financieel herstelplan.
2. Een deel van de netto-opbrengst (0,65 miljoen euro) te reserveren voor investeringen in duurzaamheid.

Oprichting Omgevingsdienst Twente (ODT)
Op 6 oktober 2017 is de Gemeenschappelijke Regeling van de Omgevingsdienst Twente door alle deelnemers, de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel, ondertekend. Daarmee is de ODT opgericht en deze is uiterlijk op 1 januari 2019 operationeel. Het ODT wordt gehuisvest in het stadhuis van Almelo.

Aandeelhouderschap Twence
Een aantal gemeenten heeft belangstelling getoond in de overname van aandelen Twence van de gemeenten Almelo en Oldenzaal. Met de gemeenten Berkelland, Hof van Twente, Twenterand en Hellendoorn zijn hierover gesprekken gevoerd. In de gesprekken is geen overeenstemming bereikt over de systematiek van waardebepaling, waarna de gesprekken zijn beëindigd.

5.6.4 Risicoanalyse verbonden partijen

Jaarlijks inventariseren wij de risico's van onze verbonden partijen. De uitkomsten van alle risico scores zijn afgezet tegen de hoogte van ons financieel belang met de verbonden partij. De afweging van het organisatierisico en het financieel belang leidt uiteindelijk tot een totaal risico score van de verbonden partij.

Uit de tabel blijkt dat een aantal verbonden partijen voor ons een hoge risico score heeft. Dat zijn het Regionaal Bedrijventerrein Twente, Industriegebouw maatschappij en Soweco. Belangrijkste overeenkomst van deze verbonden partijen is dat het financieel belang groot is en de toekomst onzeker. Wat verder opvalt in de tabel is dat private ondernemingen waar wij 100 procent eigenaar van zijn, als organisatie hoog scoren. De reden hiervoor is de kwetsbaarheid, die veroorzaakt wordt door de geringe omvang van de organisatie en de sterke afhankelijkheid van de gemeente Almelo als opdrachtgever.

Situationele sturing en toezicht
Op basis van de classificatie van het risico van de verbonden partij willen wij maatwerk toepassen in het toezicht op de externe relaties. Hierbij onderscheiden wij de volgende drie toezichtregimes: minimaal toezicht, basistoezicht en verhoogd of intensief toezicht.

Verbonden partij	Risico score organisatie	Financieel belang	Risico score totaal	Toezicht regime
Industriegebouw maatschappij	Hoog	Groot	Hoog	Verhoogd
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Hoog	Groot	Hoog	Verhoogd
Soweco	Hoog	Groot	Hoog	Verhoogd
Stadstoezicht Almelo	Hoog	Gemiddeld	Midden	Basis
Stadsbank Oost Nederland	Hoog	Klein	Midden	Basis
Veiligheidsregio Twente	Midden	Gemiddeld	Midden	Basis
Sportbedrijf Almelo	Hoog	Gemiddeld	Midden	Basis
Twente Milieu	Midden	Gemiddeld	Midden	Basis
Twence	Midden	Gemiddeld	Midden	Basis
Cogas	Midden	Gemiddeld	Midden	Basis
Regio Twente	Midden	Gemiddeld	Midden	Basis
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	Midden	Klein	Laag	Minimaal
Euregio	Midden	Klein	Laag	Minimaal
Enexis	Laag	Klein	Laag	Minimaal
Vitens	Laag	Klein	Laag	Minimaal
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Klein	Laag	Minimaal
Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Klein	Laag	Minimaal

Toelichting:
Industriegebouw maatschappij: De gemeente Almelo is enig aandeelhouder en financier (ruim 19 miljoen euro) van de IGM. Gegeven de sterke groei van de portefeuille van de IGM zijn de risico's voor de gemeente als financier toegenomen. Ter afdekking van het financieringsrisico van de gemeente betaalt IGM een risico-opslag van 1% op leningen die verstrekt zijn na 2014. De waarde van de portefeuille aan vastgoed wordt gescreend door de IGM door de WOZ-waarde te vergelijken met de boekwaarde.

Regionaal bedrijventerrein Twente: De mogelijke risico's worden door het openbaar lichaam RBT via een verdeelsleutel verdeeld over de deelnemende partijen aan de regeling. De gemeente Almelo participeert voor 23% risicodragend in de grondexploitatie van het RBT. Voor het gemeentelijk aandeel in het huidige voorziene tekort is een voorziening gevormd. Aanvullend daarop wordt bij het bepalen van het weerstandsvermogen rekening gehouden dat niet alle gronden op het Businesspark XL worden uitgegeven.

Soweco: In de begroting 2018 van Soweco is een meerjarenperspectief 2018-2021 opgenomen. In dit perspectief houdt Soweco rekening met een exploitatietekort dat oploopt van 5,6 miljoen euro in 2018 naar 6,2 miljoen euro in 2020 en vervolgens afneemt naar 5,7 miljoen euro in 2021. Dit tekort wordt veroorzaakt door een dalende rijksbijdrage en krimp van het aantal Sw-medewerkers. De GR-gemeenten dienen het tekort te compenseren. Op basis van de verdeelsleutel moet de gemeente Almelo 44,04% van dit tekort bijdragen. De aan Soweco te compenseren exploitatietekorten zijn in de begroting opgenomen.

5.7 Grondbeleid

5.7.1 Samenvatting

- De gemeente Almelo voert een pragmatisch grondbeleid. Voor nieuwe projecten wordt gekozen voor de beleidslijn “faciliterend grondbeleid tenzij ...”.
- In 2017 hebben we 50 woningbouwkavels verkocht (raming 50 kavels), 2,9 hectare (ha) bedrijventerrein (raming 1,8 ha) en geen hectares detailhandel (raming 4,4 ha).
- Per 31-12-2017 zijn er 15 grondexploitaties: 14 verlieslatende en 1 winstgevende grondexploitaties.
- In 2016 is een verliesvoorziening getroffen voor de heroriëntatie op werklocaties ter grootte van 10,5 miljoen euro. Inclusief rentebijschrijving bedraagt deze thans 10,7 miljoen euro. Het college streeft ernaar om deze voorziening terug te brengen en doet onderzoek naar alternatieven.
- Het resultaat 2017 van alle grondexploitaties is verslechterd met circa 1,0 miljoen euro. Dit is veroorzaakt door een verslechtering van de lopende grondexploitaties met 1,1 miljoen euro en een winst van de afgesloten complexen van circa 0,1 miljoen euro.
- Het complex Nog Uit Te Voeren Werken (NUTVW) kent een vrijval van circa 0,9 miljoen euro.
- Het resultaat van het gemeentelijk deel van XL Business Park is verbeterd met circa 0,1 miljoen euro.
- De benodigde weerstandscapaciteit daalde van 6,6 miljoen euro naar 5,4 miljoen euro.

5.7.2 Beleid grondexploitaties

Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt ten behoeve van de opstal realisatie. Het primaat voor het uitvoeren van dat gemeentelijk grondbeleid ligt bij het college van B&W. Het college heeft daarbij een actieve informatieplicht richting de gemeenteraad. Grondbeleid is een sturingsmiddel voor de gemeente. Het grondbeleid heeft een volgend en ondersteunend karakter voor doelstellingen op andere beleidsvelden. Via grondbeleid kan een nadere invulling worden gegeven aan het realiseren van ruimtelijke doelstellingen. Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening.

De gemeente Almelo voert een pragmatisch grondbeleid. Gemeenten kunnen er voor kiezen om een actief grondbeleid te voeren of een faciliterend grondbeleid. Faciliterend grondbeleid past het beste bij de gewenste ontwikkeling van een compacte overheid. Maar omdat de gemeente nu eenmaal – door eerdere besluiten – al heel veel grond heeft gekocht, is de keuze tussen verschillende typen beleid eigenlijk achterhaald. Daarom wordt per project bekeken welk beleid het beste gevoerd kan worden.

Grondexploitaties zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de exploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B&W waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Ook fungeert de grondexploitatiebegroting als een ‘voorspelling’ van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.

In het kader van de vaststelling van de jaarrekening kan nooit besluitvorming plaatsvinden over een planinhoudelijke koerswijziging met betrekking tot grondexploitaties. Dergelijke besluitvorming vindt plaats op een ander moment (en meestal per project of ‘gebundeld’). De jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatiebegrotingen, in het kader van de jaarrekening, heeft alleen betrekking op aanpassing van begrote eenheidsprijzen e.d., op basis van voortschrijdend inzicht. Dit is noodzakelijk, omdat de waarde van het onderhanden werk jaarlijks opnieuw dient te worden bepaald en grondexploitaties dienen als ‘taxatie’ van deze waarde.

Als er een tekort wordt begroot dient er ter dekking van dit tekort een voorziening getroffen te worden. Indien er winst wordt begroot . Indien er winst wordt begroot geldt de percentage of completion methode; voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van voortgang winst genomen te worden. Hierbij zijn het toerekeningsbeginsel en het voorzichtigheidsbeginsel en het daarmee samenhangende realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Het belangrijkste risico binnen het grondbedrijf vormt het programma (woningen, bedrijventerrein en overige voorzieningen) waar in grondexploitaties vanuit wordt gegaan. Is er vraag naar dit programma en binnen welke termijn zal deze vraag zich manifesteren.

Uitgangspunt bij actualisatie grondexploitatie

De grondexploitaties moeten worden begroot op basis van reële uitgangspunten. Het realiteitsgehalte van een grondexploitatiebegroting wordt bepaald door de (combinatie van de) volgende begrotingselementen:

- begrote kosten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- begrote opbrengsten (hoeveelheden x eenheidsprijzen)
- kostenstijging (% en fasering)
- opbrengstenstijging (% en fasering)
- rentelasten en rentebaten (% en fasering)

De parameters voor prijsontwikkeling en rente

Voor het bepalen van de kostenstijging op korte termijn is gebruik gemaakt van de GWW (Grond Weg en Waterbouw) aanbestedingsindex. De kostenstijging op lange termijn is gebaseerd op de inflatie en de overall bouwkostenindex. Voor het bepalen van de opbrengstenstijging is aangesloten bij het streven van de Europese Centrale Bank naar 2% inflatie voor de lange termijn, waarbij voor de eerste jaren een ingroeimodel is gehanteerd. Voor de termijn langer dan 10 jaar wordt, vanwege het voorzichtigheidsbeginsel, de opbrengstenstijging op nul gezet.

De toegestane toe te rekenen rente wordt gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Bij het vaststellen van de jaarverantwoording 2016 is een rentepercentage van 1,98% berekend en gehanteerd. De berekening van het werkelijke rentepercentage voor 2017 sluit op 2,36%. Aangezien de afwijking binnen de door de commissie BBV vastgestelde bandbreedte van 0,5% ligt wordt voor de periode 2018 t/m 2027, net als vorig jaar, een percentage van 1,98% gehanteerd. Uit voorzichtigheid wordt als beheersmaatregel voor grondexploitaties met een langere looptijd dan 10 jaar gerekend met een toeslag van 0,5% vanaf 2028.

Jaar / Parameter	Kostenstijging	Opbrengstenstijging	Rente
2018	3,00%	1,00%	1,98%
2019	3,00%	1,50%	1,98%
2020	3,00%	1,50%	1,98%
2021 t/m 2027	2,00%	2,00%	1,98%
2028 e.v.	2,00%	0,00%	2,48%

De fasering van het programma

Het ‘bouwprogramma’ vormt een belangrijk kader voor de grondexploitatie. Op basis van prognoses wordt het bouwprogramma in de tijd gezet (gefaseerd), om de rentekosten en prijsontwikkelingen te kunnen begroten. De prognoses voor woningbouw zijn op 10 februari 2015 door de raad vastgesteld (Raad-1402472). Hierbij is gekozen voor een uitgifteprognose van gemiddeld 50 kavels per jaar. Voor de uitgifte van bedrijventerreinen zijn in 2017 nieuwe regionale afspraken gemaakt. Deze gaan voor Almelo uit van 2,6 hectare uitgifte per jaar (inclusief particuliere uitgifte).

In vervolg op het herprogrammeringsvraagstuk en omdat hieraan nog geen concrete invulling is gegeven, is (vanuit behoedzaam scenario) een voorziening getroffen van 10,7 miljoen euro. Het college streeft ernaar om deze voorziening terug te brengen en doet onderzoek naar een alternatief. Binnenkort start het kwalitatieve onderzoek naar bedrijventerreinen. Op basis hiervan wordt inzichtelijk welke terreinen het minst aansluiten bij de vraag en ambities van Almelo en welke het best gedeprogrammeerd kunnen worden.

Voor een overzicht van de productieprogramma's en de fasering op lange termijn verwijzen wij naar de (niet openbare) rapportage 'Specificatie Grondbedrijf Jaarrekening 2017'.

5.7.3 Actuele ontwikkelingen

In onderstaande tabel wordt de prognose voor 2017 afgezet tegen de werkelijk gerealiseerde verkopen. Daarbij zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2017 een gronduitgifte werd voorzien of waarbij een uitgifte is gerealiseerd.

Verkoopresultaten	verkoop hectare	
Werklocaties	begroot	werkelijk
Bedrijvenpark Twente	0,8	2,2
Dempen haven Dollegoor	0,0	0,0
Nieuwe Gravenweg	0,0	0,0
Haven Zuid	0,0	0,0
Rohof	0,3	0,0
Rhijnbeek	4,4	0,0
Bedrijvenpark Twente Noord	0,0	0,3
De Bleskolk	0,7	0,4
Pooksbelten	0,0	0,0
Ossenkoppelerhoek	0,0	0,0
Totaal werklocaties	**6,2**	**2,9**

Verkoopresultaten	verkoop aantal kavels	
Woninglocaties	begroot	werkelijk
Nijrees Midden	0	0
Nijrees Noord	11	7
Chiel Dethmersstraat	0	0
Kerkhofsweg	0	0
Almelo Noord Oost	21	29
Plusmarkt Reuvekamp	5	5
Weggeler	8	2
Maatkampshoek	4	7
Ossenkoppelerhoek	1	0
Totaal woninglocaties	**50**	**50**

De prognose voor de werklocaties bedroeg 6,2 ha. Deze is onderverdeeld in 1,8 ha bedrijventerrein en 4,4 ha detailhandel. De uitgifte van bedrijventerrein ging voortvarend. Er werden kavels verkocht op bedrijvenpark Twente, Bleskolk en bedrijvenpark Twente Noord (samen 2,9 ha). De prognose voor bedrijventerrein is door de gerealiseerde verkopen ruimschoots gehaald. De begrote uitgifte van de hectares detailhandel betreft 1 kavel en is, vanwege een procedurele aangelegenheid, achtergebleven. Deze is doorgeschoven naar 2018.

Uit de tabel Woninglocaties blijkt een de prognose van 50 kavels en die zijn in 2017 ook daadwerkelijk verkocht.

Grondexploitatie Rhijnbeek
Reeds in 2013 is gesproken over de vestiging van een bouwmarkt in Almelo. De provincie heeft in datzelfde jaar aangegeven dat de komst van een bouwmarkt naar Almelo past in het provinciale beleid. De bestemmingsplanprocedure is uiteindelijk begin 2016 vernietigd bij de Raad van State door een technisch gebrek (wat herstelbaar is).
Medio 2016 heeft de gemeenteraad van Almelo besloten de procedure gecoördineerd te hervatten. O.a. het economisch onderzoek is geactualiseerd. Onderdeel van de bestemmingsplanprocedure is ook dat afstemming met buurgemeenten plaatsvindt in verband met mogelijke effecten van een vestiging van een bouwmarkt in het verzorgingsgebied. Uiterlijk 8 juni 2018 kunnen buurgemeenten hun zienswijzen inbrengen. Als dat is gebeurd, is de voorbereidingsfase afgerond.
Daarna stelt het college een ontwerp bestemmingsplan op. Deze ligt dan 6 weken ter inzage. Het college beantwoordt de eventueel ingediende zienswijzen. Daarna neemt de gemeenteraad binnen 12 weken een besluit over het ontwerp bestemmingsplan en stelt het daarna vast.

5.7.4 Huidige financiële posities

Grondexploitaties resultaat

Het resultaat grondbedrijf 2017 ziet er als volgt uit:

Resultaat grondbedrijf	
Grondexploitaties:	
Nog te nemen winst op afgesloten grondexploitaties	124
Mutaties voorziening lopende grondexploitaties	-1.161
Resultaat grondexploitaties	**-1.037**
Overige grondbedrijf:	
Resultaat Nog uit te voeren werken (NUTVW)	930
Resultaat deelneming Businesspark XL	82

Bedragen * 1.000 euro

Het resultaat op de grondexploitaties is 1 miljoen euro nadelig. Daartegenover staan voordelen bij Nog uit te voeren werken en bij de deelneming in Businesspark XL

Resultaat NUTVW: in 2017 zijn alle begrotingen met betrekking tot de resterende werkzaamheden van al afgesloten grondexploitaties geactualiseerd. Ter dekking van deze werkzaamheden was op 1-1-2017 een voorziening getroffen van 3,5 miljoen euro. Na actualisatie blijkt dat een groot gedeelte van de voorziening NUTVW kan vrijvallen, vanwege ontbinding van een overeenkomst door faillissement van de projectontwikkelaar. In totaal kan ruim 0,9 miljoen euro vrijvallen.

Resultaat deelneming Businesspark XL: De grondexploitatie van het XL Businesspark kent per 31-12-2017 op eindwaarde (2035) een tekort van 35,8 miljoen euro. Dit resulteert in een tekort van 25,0 miljoen euro op netto contante waarde op 31-12-2017. De gemeente Almelo heeft voor haar deel een verliesvoorziening getroffen van 5,76 miljoen euro. Dit is een verbetering van circa 0,1 miljoen euro en resulteert in een vrijval.

Voor een uitgebreidere cijfermatige toelichting op de ontwikkeling van de vermogenspositie van het grondbedrijf wordt verwezen naar de vertrouwelijke bijlage "Specificaties Grondbedrijf jaarrekening 2017".

5.7.4.2 Grondexploitaties netto contante waarde

Op 1-1-2017 kende het grondbedrijf 17 lopende grondexploitaties. In 2017 is een nieuwe grondexploitatie, Nieuwe Gravenweg vastgesteld en zijn de grondexploitaties, Bedrijvenpark Twente, Kerkhofsweg en Maatkampslanden, afgesloten. Op 31-12-2017 kent het grondbedrijf nog 15 grondexploitaties.
Als er een tekort wordt begroot dient er ter dekking van dit tekort een voorziening getroffen te worden. Indien er winst wordt begroot, mag deze pas genomen worden als de winst (deels) is gerealiseerd.

Alle grondexploitaties zijn in 2017 geactualiseerd en de ramingen zijn, zowel aan de kosten- als aan de opbrengstenkant, bijgesteld op basis van de laatste inzichten en actualiteit.
In de tabellen verlieslatende- en winstgevende grondexploitaties wordt per grondexploitaties weergegeven hoe de begrote resultaten zich ten opzichte van vorig jaar hebben ontwikkeld.

Verlieslatende grondexploitaties	eindresultaat ncw ultimo 2017		mutatie	
	vorig jaar	dit jaar	positief	negatief
Werklocaties				
Nieuwe Gravenweg				
Haven Zuid	365	362	4	
Rohof	9.860	9.862		2
Rhijnbeek	5.274	5.481		207
Bedrijvenpark Twente Noord	1.735	1.736		2
De Bleskolk	1.219	1.229		10
Pooksbelten	2.602	2.637		35
Ossenkoppelerhoek	424	471		47
Subotaal werklocaties	**21.479**	**21.778**	**4**	**303**
Woningen				
Nijrees Midden	263	264		1
Nijrees Noord	1.644	1.650		6
Chiel Dethmersstraat	1.396	2.079		683
Almelo Noord Oost	1.513	1.498	15	
Plusmarkt Reuvekamp	605	627		22
Weggeler	2.539	2.704		165
Subtotaal woningen	**7.959**	**8.821**	**15**	**878**
Totaal	**29.438**	**30.599**	**19**	**1.180**
Extra verliesvoorziening				**1.161**

Bedragen * 1.000 euro

Winstgevende grondexploitaties	eindresultaat ncw ultimo 2017		mutatie	
	vorig jaar	dit jaar	positief	negatief
Werklocaties				
Dempen haven Dollegoor	247	245		2
Subotaal werklocaties	**247**	**245**		**2**
Woningen				
-				
Subtotaal woningen				
Totaal	**247**	**245**		**2**

Bedragen * 1.000 euro

Er zijn 14 verlieslatende en 1 winstgevende grondexploitaties. Samen kennen deze per saldo een begroot tekort van circa 34,9 miljoen euro op eindwaarde. Dat is een tekort van 30,4 miljoen euro op netto contante waarde (NCW) per 31-12-2017. Dit tekort bestaat uit 1 grondexploitatie met een begrote winst van 0,2 miljoen euro en 14 verlieslatende grondexploitaties met een begroot tekort van 30,6 miljoen euro op NCW. Ten opzichte van vorig jaar is het totaal van grondexploitaties met 1,2 miljoen euro verslechterd.

5.7.4.3 Grondexploitaties boekwaarde

De tabel hieronder geeft per grondexploitatie de boekwaarde op 1-1-2017, de mutaties van 2017 en de boekwaarde op 31-12-2017. De vermeerderingen bestaan uit gemaakte kosten in de grondexploitatie en de verminderingen bestaan uit verkoop van hectares of kavels en bijdragen van derden.

Grondexploitaties boekwaarde	1-1-2017	vermeerdering	vermindering	31-12-2017
Werklocaties				
Bedrijvenpark Twente	4.000	100	-4.100	0
Dempen haven Dollegoor	0	87	0	87
Nieuwe Gravenweg	0	781	-905	-124
Haven Zuid	7.635	684	-5.032	3.287
Rohof	9.262	197	0	9.459
Rhijnbeek	10.403	320	0	10.723
Bedrijvenpark Twente Noord	13.616	301	-210	13.707
De Bleskolk	3.204	81	-283	3.002
Pooksbelten	2.874	85	-3	2.956
Ossenkoppelerhoek	1.521	159	0	1.680
Subotaal werklocaties	**52.515**	**2.795**	**-10.533**	**44.777**
Woningen				
Nijrees Midden	84	25	0	109
Nijrees Noord	2.215	154	-401	1.968
Chiel Dethmersstraat	2.009	58	0	2.067
Kerkhofsweg	-185	63	122	0
Almelo Noord Oost	40.966	1.773	-3.920	38.819

Plusmarkt Reuvekamp	620	28	-29	619
Weggeler	5.476	39	-150	5.365
Maatkampshoek	1.118	257	-1.375	0
Subtotaal woningen	**52.303**	**2.397**	**-5.753**	**48.947**
Totaal boekwaarde	**104.818**	**5.192**	**-16.286**	**93.724**

Bedragen * 1.000 euro

De totale boekwaarde van zowel de werklocaties als woningen is gedaald. Bij de werklocaties is de boekwaarde in 2017 met bijna 8 miljoen euro gedaald. De grootste dalingen zijn gerealiseerd bij Bedrijvenpark Twente en Haven Zuid. Bedrijvenpark Twente is uit exploitatie genomen en Haven Zuid heeft een bijdrage ontvangen van Provincie Overijssel.

Bij de woningen is de boekwaarde gedaald met 3,4 miljoen euro. Dit wordt voornamelijk verklaard door verkoop van kavels in Nijrees Noord, Almelo Noord Oost en Maatkampshoek. Daarnaast zijn Kerkhofsweg en Maatskampshoek uit exploitatie genomen.

5.7.4.4 Grondexploitaties getroffen voorzieningen

Wanneer er een tekort wordt begroot bij een grondexploitatie dient er ter dekking van dit tekort een voorziening te worden getroffen. Onderstaande tabel laat de stand van de getroffen voorziening zien op 1-1-2017 en 31-12-2017.

Grondexploitaties getroffen voorziening	1-1-2017	rentetoevoeging	resultaat	31-12-2017
Werklocaties				
Bedrijvenpark Twente	732	15	-747	0
Dempen haven Dollegoor	0	0	0	0
Nieuwe Gravenweg	0	0	0	0
Haven Zuid	358	7	-3	362
Rohof	9.666	193	2	9.861
Rhijnbeek	5.171	104	207	5.482
Bedrijvenpark Twente Noord	1.701	34	1	1.736
Herorientatie werklocaties	10.500	210	0	10.710
De Bleskolk	1.195	24	10	1.229
Pooksbelten	2.551	51	35	2.637
Ossenkoppelerhoek	416	8	47	471
Subotaal werklocaties	**32.290**	**646**	**-448**	**32.488**
Woningen				
Nijrees Midden	258	5	1	264
Nijrees Noord	1.612	32	6	1.650
Chiel Dethmersstraat	1.368	27	683	2.078
Kerkhofsweg	0	0	0	0
Almelo Noord Oost	1.483	30	-15	1.498
Plusmarkt Reuvekamp	593	12	22	627
Weggeler	2.489	50	165	2.704

Maatkampshoek	427	8	-435	0
Subtotaal woningen	**8.230**	**164**	**427**	**8.821**
Totaal getroffen voorziening	**40.520**	**810**	**-21**	**41.309**

Bedragen * 1.000 euro

Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht.

Rhijnbeek: De resultaatverslechtering is voor het overgrote deel toe te schrijven aan de vertraging in de ruimtelijke procedure.

Chiel Dethmersstraat: De gemeente is door het gerechtshof en de Hoge Raad veroordeeld tot een zogenaamde schadestaatprocedure. De raad is hierover in december 2016 geïnformeerd. Omdat op dit moment onzeker is of en zo ja, in welke vorm, het project wordt afgerond, hebben wij besloten om de boekwaarde van het project af te boeken. Dit resulteert in een aanvullende verliesvoorziening van 0,7 miljoen euro. Vooralsnog blijft het woningbouwprogramma wel in stand, omdat het schrappen van dit programma, een minnelijke oplossing in de weg zou staan.

Weggeler: De verslechtering wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de plankostenraming is bijgesteld. Het blijkt dat intensievere begeleiding noodzakelijk is, omdat twee grote partijen waarmee een exploitatieovereenkomst gesloten is, niet in staat zijn gebleken deze na te komen.

5.7.4.5 Grondexploitaties balanswaarde

In onderstaande tabel wordt de balanswaarde weergegeven van de grondexploitaties. De balanswaarde is de boekwaarde van de grondexploitaties verminderd met de getroffen voorzieningen.

Grondexploitaties balanswaarde	1-1-2017	31-12-2017
Werklocaties		
Bedrijvenpark Twente	3.268	0
Dempen haven Dollegoor	0	87
Nieuwe Gravenweg	0	-124
Haven Zuid	7.277	2.925
Rohof	-404	-402
Rhijnbeek	5.232	5.241
Bedrijvenpark Twente Noord	11.915	11.971
Herorientatie werklocaties	-10.500	-10.710
De Bleskolk	2.009	1.773
Pooksbelten	323	319
Ossenkoppelerhoek	1.105	1.209
Subotaal werklocaties	**20.225**	**12.289**
Woningen		
Nijrees Midden	-174	-155
Nijrees Noord	603	318
Chiel Dethmersstraat	641	-11
Kerkhofsweg	-185	0

Almelo Noord Oost	39.483	37.321
Plusmarkt Reuvekamp	27	-8
Weggeler	2.987	2.661
Maatkampshoek	691	0
Subtotaal woningen	**44.073**	**40.126**
Totaal balanswaarde	**64.298**	**52.415**

Bedragen * 1.000 euro

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties daalt van 6,6 miljoen euro eind 2016 naar 5,4 miljoen euro eind 2017. Het benodigde weerstandscapaciteit is inclusief het gemeentelijk aandeel in het XL Businesspark. Daarnaast is het uitgangspunt dat eventuele risico's met betrekking tot heroriëntatie van bedrijventerreinen met de getroffen extra voorziening kunnen worden afgedekt. De reserve grondbedrijf is negatief, waardoor bij tegenvallers het afhankelijk is van beschikbare weerstandscapaciteit uit de reguliere exploitatie. In paragraaf 5.2 wordt verder ingegaan op de weerstandscapaciteit van de gemeente.

5.8 Dienstverlening

5.8.1 Samenvatting

- We lopen als Almelo met de innovatie van onze dienstverlening voorop. Dit blijkt uit twee prijzen die wij hebben gewonnen. De 1e prijs voor innovatie op het "Grote publiekszaken selfservice congres" en de aanmoedigingsprijs van de ANBO (Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen) voor de duidelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van onze website www.almelo.nl.
- In 2017 zijn meer producten gedigitaliseerd en digitaal aan onze inwoners aangeboden.
- Door een nieuw klantcontactsysteem kunnen inwoners en bedrijven nog beter worden geholpen.
- Er is een kennisbank ontwikkeld met alle informatie voor onze dienstverlening.

5.8.2 Wat wilden we bereiken?

- Klanten kunnen steeds meer via één centraal aanspreekpunt hun gemeentelijke diensten verkrijgen en hierover vragen stellen.
- Aan onze klanten maken wij helder wat onze serviceniveaus zijn. Met welke service krijgen zij gemeentelijke producten / diensten geleverd. Daarbij is zo concreet mogelijk gemaakt wat onze klanten zelf kunnen en moeten doen.
- We willen onze dienstverlening verder optimaliseren m.b.t. de kosten t.o.v. de effectiviteit. Dit doen we met behulp van kanaalverleiding en -sturing.
- Doorvoeren van het leveren van gemeentelijke diensten tegen kostprijs, waar dat mag en kan.
- Wij breiden het instrument klantfeedback verder uit om onze klantbeleving structureel ter kunnen meten.

Indicatoren burgerpeiling waarstaatjegemeente.nl

Indicator		2017
Waardering burgers algehele dienstverlening Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente	**Almelo** Grootteklasse	**6,4** 6,7
Waardering burgers digitale dienstverlening Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente	**Almelo** Grootteklasse	**6,8** 6,9

Eigen indicator

Indicator		2017
Waardering gemeentelijke klantfeedback alle gemeten producten en kanalen	**Almelo**	8,7

Toelichting:
De eigen indicator wordt gemeten na een baliebezoek.Een inwoner kan de dienstverlening met een groene (goed, =10 punten), een oranje (matig, = 5 punten) of een rode smiley (slecht, = 0 punten) waarderen. We meten ook reacties op de locatie balie werkplein en op onze website. Naast de smileys kan de klant met een korte regel commentaar geven waarom hij/zij een bepaalde waardering heeft gegeven. Het getal 8,7 geeft de gemiddelde waardering aan van alle binnengekomen reacties.

5.8.3 Wat hebben we gedaan?

- Digitalisering van producten: aangifte geboorte en overlijden, verhuizingen, 1e vestiging, deels digitale aanvraag paspoort en verbeteren van het maken van afspraken.
- Invoer van Klantcontactsysteem waarin klantcontacten worden vastgelegd en professionaliseren en bewaken gemeentelijke terugbel notities.

- Stroomlijnen van balieprocessen (afspraak en vrije inloop) met bijbehorende personeelsbezetting (roosters).
- Verder uitbreiden van vastgelegde kennis over onze dienstverlening in onze eigen kennisbank. Nu ongeveer 700 actieve artikelen.
- De campagne kanaalverleiding naar digitaal kanaal.
- Opzetten van een kostentoerekeningsmodel voor legesproducten categorie I en III, met een detail kostenberekening per product.
- Onderzoek naar de klanttevredenheid van onze dienstverlening in het stadhuis n.a.v. motie PvdA, waaruit een aantal aanbevelingen voor 2018 is gekomen en waaruit bleek dat onze inwoners over het algemeen goed tevreden zijn over de gemeentelijke dienstverlening in het stadhuis.
- Voorbereiden van uitbreiding klantfeedback kanaal telefonie.
- Voorbereidende werkzaamheden m.b.t. de invoer van de Omgevingswet.

5.8.4 Wat heeft het gekost?

Zie paragraaf '3.2.0 Bestuur en ondersteuning' bij taakveld '0.2 Burgerzaken'.

5.8.5 Klachten en bezwaren

Deze paragraaf geeft inzicht in de omvang en aard van de klachten en bezwaren. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen algemene klachten en bezwaren en klachten en bezwaren die betrekking hebben op sociale wetgeving: participatiewet, wet maatschappelijke ondersteuning (wmo) en jeugdwet.

Klachten algemeen

In 2017 zijn er 39 algemene klachten binnengekomen. In onderstaande tabel is het onderscheid in aard van de klachten weergegeven in de periode 2014 t/m 2017.

Soort klacht algemeen	2014	2015	2016	2017
Bejegening/handelswijze	17	16	16	17
Werkwijze	9	8	12	15
Informatieverstrekking	5	4	4	3
Niet ontvankelijk	3	4	3	4
Totaal	**34**	**32**	**35**	**39**

In 2017 zijn vijf klachten door de Overijsselse Ombudsman in behandeling genomen. Vier klachten zijn met een rapportbrief afgedaan. Één klacht is afgedaan op basis van de onderliggende stukken.
Van de vijf beoordeelde klachten waren er drie ongegrond, één gedeeltelijk gegrond en één klacht is niet in behandeling genomen omdat daartegen bezwaar gemaakt kon worden

Bezwaren algemeen

Tegen een besluit van de gemeente kan schriftelijk bezwaar worden gemaakt. In onderstaande tabel worden de bezwaren algemene zaken weergegeven (zoals omgevingsvergunningen, handhaving, bestuursdwang, verkeersbesluiten, subsidies).

Bezwaren algemeen	2014	2015	2016	2017
Ongegrond	40	52	43	21
Gegrond	15	8	11	18
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond	1	1	1	1
Niet-ontvankelijk	10	6	8	11
Ingetrokken	16	20	17	10
Totaal	**82**	**87**	**80**	**61**

De termijn waarbinnen - ingevolge de Algemene wet bestuursrecht op bezwaarschriften- moet worden beslist, is verruimd door de komst van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. De termijn begint pas te lopen nadat de bezwarentermijn is verstreken. Hiermee is een belangrijke reden van termijnoverschrijding komen te vervallen. De afhandelingstermijn van bezwaarschriften is nu in totaal 18 weken (inclusief verdaging). In 2017 werd bij 42 procent (38 procent in 2016) van de bezwaarschriften de beslissing op bezwaar genomen binnen de termijn van 12 weken. Bij nog eens 46 procent (49 procent in 2016) werd de beslissing binnen 18 weken genomen. In totaal wordt dus bij 88 procent (87 procent in 2016) van de bezwaarschriften de beslissing binnen de wettelijke termijn van 12 weken + 6 weken verdaging genomen. Bezwaarschriften waarbij geen hoorzitting is gehouden, zijn niet meegeteld.

Klachten sociale wetgeving

In 2017 zijn bij de participatiewet 17 klachten ingediend. Daarmee is het aantal klachten ten opzichte van 2015 (38 klachten) en 2016 (29 klachten) opnieuw gedaald. De meeste klachten gingen over de informatieverstrekking. Van de 17 klachten werden er 13 (deels) herkend.

Klachten participatiewet	Aantal
Herkend	1
Deels herkend	12
Niet herkend	1
Ingetrokken	1
Geen klacht	2
Totaal	**17**

Het aantal (deels) terechte klachten is procentueel hoger dan voorgaande jaren. De verklaring hiervoor is dat verschillen van inzicht steeds vaker worden opgelost door bemiddelingen. Als er dan toch een klacht komt, dan wordt die meestal herkend. In 2017 zijn er 58 bemiddelingen geweest. Dit aantal is overeenkomstig voorgaande jaren.

In 2017 zijn bij de wmo en jeugdwet 60 klachten ingediend. Ten opzichte van 2016 (31 klachten) is dat een stijging. Niet alle klachten gingen over de werkwijze of bejegening door de gemeente Almelo, maar de gemeente wordt vaak gezien als verantwoordelijke.

Klachten wmo en jeugdwet	Aantal
Herkend	5
Deels herkend	11
Niet herkend	12
Bemiddeling – geen formele klachtafhandeling	29
Geen klacht	3
Totaal	**60**

Begin 2017 waren er relatief veel klachten over de hoogte van de eigen bijdrage bij huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast was er een toename van het aantal klachten bij de jeugdwet, van 4 in 2016 naar 11 in 2017. Ook waren er 4 klachten over de regiotaxi. Ten slotte waren er 3 klachten over de inzet van huishoudelijke hulp door zorgaanbieders.
Bemiddeling speelde ook bij de wmo en jeugdwet een belangrijke rol. Bijna de helft van de klachten is door bemiddeling opgelost. De wijkcoaches hadden daarin een actieve rol.

Bezwaren sociale wetgeving

In onderstaande tabel worden de bezwaren sociale wetgeving weergegeven. De tabel laat zien dat het aantal bezwaren bij sociale wetgeving sterk is gedaald. Dit wordt verklaard doordat in 2015 is begonnen met het

ambtelijk horen. De klant heeft nu de keus tussen het worden gehoord door de bezwarencommissie of door twee ambtenaren. Klanten kiezen in 2017 in bijna de helft van de gevallen voor ambtelijk horen.

Bezwaren sociale wetgeving	2014	2015	2016	2017
Ongegrond	168	175	113	50
Gegrond	11	6	12	5
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond	4	18	9	14
Niet-ontvankelijk	23	34	19	9
Ingetrokken	62	111	50	29
Nieuw primair besluit	45	33	25	33
Totaal	**313**	**377**	**228**	**140**

Onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal zaken waarbij ambtelijk horen is toegepast.

Ambtelijk horen	2015	2016	2017
Ongegrond	14	42	35
Gegrond	1	3	3
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond	1	3	7
Niet-ontvankelijk	3	11	5
Ingetrokken	9	46	37
Nieuw primair besluit	3	39	28
Totaal	**31**	**144**	**115**

In 2017 is het aantal gevallen dat we buiten de termijn (18 weken) besloten hebben iets toegenomen ten opzichte van 2016. Dit heeft vooral te maken met de toenemende complexiteit van zaken. Bij ambtelijk horen hebben we in 82 procent van de gevallen binnen de wettelijke termijn beslist. De korte doorlooptijd is ook een groot voordeel van ambtelijk horen.

5.9 Grote projecten

5.9.1 Project binnenstad

Samenvatting

De binnenstad rondom het marktplein wordt ingrijpend veranderd. Het resultaat dat we willen bereiken is een goed bereikbare, levendige, aantrekkelijke, veelzijdige en compacte binnenstad, met water tot in het centrum en waarbij de leegstand in de binnenstad is teruggebracht. De herontwikkeling van de voormalige V&D, nu het Warenhuis, is uitgevoerd evenals de vernieuwbouw van de Kloosterhof-flat, nu het Woonkwadrant. De realisatie van het nieuwe complex Haven Zuid is gestart. De voorbereiding op de realisatie van een hoogwaardige openbare ruimte met een stadsplein en havenkom, is begonnen. Het eindresultaat moet medio 2019 gereed zijn.

Wat hebben we in 2017 gedaan?

- De voorbereiding voor en start van de realisatie Nieuwbouw Haven Zuid (commerciële ruimten, parkeerdek Haven Zuid en appartementen)
- Het ontwerp gemaakt van een hoogwaardige openbare ruimte (stadsplein en havenkom)
- De voorbereiding voor de te realiseren Oostgevel 1B (pand Van Uffelen)
- De sloop van een gedeelte van de Havenpassage (pand Scheer & Foppen)
- De voorbereiding van de sloop van het volgende gedeelte van de Havenpassage (t.b.v. doortrekken kanaal)
- Het zoeken van huurders voor het havenblok
- De communicatie en verbinding met stakeholders

Kerngegevens

- Start nieuwbouw Haven Zuid: commerciële ruimten, parkeerdek Haven Zuid en appartementen.
  Na de sloop van een deel van de Havenpassage (gemeente) en Scheer & Foppen (Urban Interest) is het terrein bouwrijp gemaakt en de nieuwbouw gestart. Hiervoor heeft Urban Interest een deel van de bouwgrond aangekocht van de gemeente. In het derde kwartaal van 2018 worden de commerciële ruimten, appartementen en het parkeerdek opgeleverd.

- Het ontwerp van de openbare ruimte is nagenoeg afgerond.
  De begroting is op elementniveau opgesteld en de aanbesteding voorbereid. In het najaar van 2018 wordt gestart met de voorbereiding van het aanleggen van het water en de openbare ruimte.

- De vernieuwbouw door Beter Wonen van de Kloosterhof-flat, nu het Kwadrant, is afgerond en de appartementen zijn in gebruik genomen.

- De omgevingsvergunning voor de uitbreiding van Oostgevel 1B, het pand Van Uffelen (verbouw commerciële ruimten en appartementen door Urban Interest) is ontvankelijk verklaard en wordt naar verwachting in de eerste helft van april verleend. Kort daarna wordt gestart met de bouw.

- De parkeerkelder onder het havenblok is omgevormd tot stallingsgarage voor bewoners van het Kwadrant (voormalig Kloosterhof-flat) en het Warenhuis (voormalig V&D).

- Er is een presentatieplan gemaakt voor renovatie van het Havenblok. Er worden op dit moment gesprekken gevoerd met belangstellenden.

Kosten
De uitvoering van het project blijft binnen het op 17 februari 2015 vastgestelde dekkingsplan voor de binnenstad en de daarbij vastgestelde investeringskredieten. Voor renovatie van het havenblok zijn geen kredieten ter beschikking gesteld, omdat besloten is deze investeringen uiteindelijk te dekken uit de huur (realisatie nadat 70% is verhuurd).

Sturing
Conform de raadsbesluiten van 17 februari 2015, 5 januari 2016 en 12 juli 2016.

Tijd
Code: Groen
Op dit moment verlopen de werkzaamheden en procedures volgens planning.

Geld
Code: Groen
Het project blijft tot op heden binnen het op 17 februari 2015 vastgestelde dekkingsplan voor de binnenstad en de daarbij vastgestelde investeringskredieten.
Het College heeft besloten om de invulling van het havenblok te betrekken bij het koersdocument binnenstad en heeft opdracht gegeven om een plan uit te werken voor de aanpassingen aan het gebouw die nodig zijn voor aanleg van de havenkom. Dit plan inclusief de hiermee samenhangende kosten wordt binnenkort aan de gemeenteraad voorgelegd. De voor de havenkom noodzakelijke aanpassingen aan het gebouw kunnen naar verwachting binnen de begroting worden opgevangen.

Kwaliteit
Code: Groen
Door middel van het door de raad vastgestelde beeldkwaliteit plan heeft de gemeente de kwaliteit van de nieuwbouw gewaarborgd. De kwaliteit wordt blijvend gemonitord.

Organisatie
Code: Groen
Er is sprake van een gemeentelijke projectorganisatie (stuurgroep, projectteam en werkgroepen). Daarnaast vindt er maandelijks een afstemmingsoverleg plaats tussen partijen (gemeente, Urban Interest en Beter Wonen). Samenwerking tussen partijen is hierbij essentieel.

Communicatie
Projectteam en werkgroepen vervullen ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid een rol in de informatieoverdracht , zowel naar de eigen organisatie (ambtelijk en bestuurlijk) als naar externe actoren. Intern komt dit neer op het informeren, participeren van projectteam- en werkgroep-leden en het informeren, participeren en laten (mee)beslissen van de opdrachtgever. Het doel van de externe communicatie betreft vooral het creëren van maatschappelijk draagvlak voor het resultaat. Ten behoeve van de informatie en participatie vinden op gezette tijden o.a. stadsgesprekken plaats.

Risico's
In algemene zin zijn risico's bij grote projecten inherent. Voor het project binnenstad worden ze als volgt gecategoriseerd:

Laag
- Aanwezigheid explosieven

- Beschikbaarheid subsidie
- Afwijken van projectgebied
- Vertraging moment start bouw
- Bereiken gewenste kwaliteit

Middel

- Archeologie, cultuurhistorische waarde
- Flora en Fauna
- Afname parkeerinkomsten
- Voldoen aan de subsidievoorwaarden provincie
- Fiets-parkeerplekken
- Gevolgen riolering door doortrekken Overijssels kanaal
- Niet nakomen overeenkomst door partijen

Hoog

- Verhuur/huurderving Havenblok
- Leegstand winkelpanden
- Overschrijding plankostenbudget

6. Balans

6.1 Activa en passiva

ACTIVA	31-12-2016		31-12-2017	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		***4.457***		***3.954***
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0		0	
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	4.457		3.954	
Materiële vaste activa		***183.410***		***183.092***
Investeringen met economisch nut	153.590		150.944	
investeringen economisch nut met heffing	16.086		16.839	
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	11.033		12.703	
gronden uitgegeven in erfpacht	2.701		2.606	
Financiële vaste activa		***38.161***		***35.246***
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	762		655	
- overige verbonden partijen	36		36	
Leningen aan woningbouwcorporaties	9.171		8.676	
Overige langlopende leningen u/g	27.272		24.959	
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	920		920	
Totaal vaste activa		**226.028**		**222.292**
Vlottende activa				
Voorraden		***64.298***		***52.415***
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	64.298		52.415	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***26.573***		***23.634***
Vorderingen op openbare lichamen	20.140		16.049	
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	2.063		3.283	
Overige vorderingen	4.370		4.302	
Liquide middelen		***395***		***17.963***
Kas- banksaldi	395		17.963	
Overlopende activa		***25.485***		***13.503***
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:				
- Het Rijk	1.590		668	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	20.352		6.451	
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.543		6.384	
Totaal vlottende activa		**116.751**		**107.515**
TOTAAL ACTIVA		**342.779**		**329.807**

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.	**0**	**0**

PASSIVA	31-12-2016		31-12-2017	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		***-8.607***		***10.088***
Algemene reserve	-14.113		-14.542	
Bestemmingsreserves	12.997		9.868	
Gerealiseerd resultaat	-7.491		14.762	
Voorzieningen		***14.996***		***15.467***
Voorzieningen	14.996		15.467	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		***293.775***		***273.147***
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	453		227	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	292.881		272.431	
- binnenlandse bedrijven	4		-	
- Door derden belegde gelden	86		80	
- Waarborgsommen	351		409	
Totaal vaste passiva		**300.164**		**298.702**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		***11.995***		***5.088***
Overige kasgeldleningen	0		0	
Banksaldi	1.516		0	
Overige schulden	10.479		5.088	
Overlopende passiva		***30.620***		***26.017***
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	23.138		20.823	
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:				
- Europese overheidslichamen				
- Het Rijk	3.762		1.915	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.729		1.689	
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	991		1.590	
Totaal vlottende passiva		**42.615**		**31.105**
TOTAAL PASSIVA		**342.779**		**329.807**
Gewaarborgde geldleningen		**507.380**		**567.552**

6.2 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Grondslagen resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van het stelsel van baten en lasten, met uitzondering van de stortingen en onttrekkingen aan reserves gedurende het boekjaar overeenkomstig raadsbesluiten. De invloed hiervan op het rekeningresultaat is verder in de jaarrekening nader toegelicht.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Vernieuwing BBV

Vanaf het begrotingsjaar 2017 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gewijzigd (BBV). Doel van deze wijziging is de interne sturing te verbeteren en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Met het oog op die betere vergelijkbaarheid wordt voortaan de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk getrokken

Bij de vernieuwing van het BBV vervalt de vrijheid bij investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut om deze al dan niet te activeren. Voortaan worden naast de investeringen met economisch nut ook de investeringen met maatschappelijk nut verplicht geactiveerd, met uitzondering van kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde. Dit geschiedt voor het volledige bedrag van de investering. Dit betekent dat reserves niet in mindering op het actief mogen worden gebracht. Voorheen konden bij investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut de reserves in mindering worden gebracht op het actief. Eventuele financiële bijdragen van derden worden wél in mindering gebracht op de waardering van het actief, indien zij een directe relatie hebben met het actief. Voorheen was het een keus om de bijdragen van derden al dan niet in mindering te brengen op het actief.

De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Voor de gemeente Almelo zal het investeringsbeleid daardoor gedeeltelijk veranderen. Investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte werden al

geactiveerd, maar indien mogelijk werden ze versneld afgeschreven. Dat versneld afschrijven is vanaf 2017 niet meer toegestaan.

Nota activabeleid 2017
Vanaf het begrotingsjaar 2017 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gewijzigd (BBV). Dit betekende ook dat de nota activabeleid 2014 moest worden aangepast, omdat deze op sommige punten in tegenspraak was met het vernieuwde BBV.
In de nota activabeleid 2014 was vastgelegd dat het startmoment van afschrijven het jaar van ingebruikname is. In de nieuwe nota activabeleid 2017 is vastgelegd om met afschrijven te beginnen in het jaar dat volgt op het jaar waarin het actief gereed komt/verworven wordt. Het incidentele voordeel is 0,5 miljoen euro.

Grondslagen voor de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijging- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.
Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De erfpachtgronden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. De erfpachtgronden die de afgelopen jaren zijn uitgegeven zijn gewaardeerd tegen gekapitaliseerde opbrengstwaarde.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.
Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investeringen economisch nut met heffing

Op grond van artikel 35 BBV worden investeringen voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval op de balans opgenomen als investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Het uitgangspunt is dat heffingen (riool/afval) worden besteed aan de betreffende investeringen.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden geactiveerd en gemiddeld afgeschreven in 30 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). M.i.v. 2017 wordt voor nieuwe investeringen de ondergrond apart geadministreerd en wordt hierover niet afgeschreven.
Ook hier geldt dat de gevolgde afschrijvingswijze is geschied volgens de afschrijvingssystematiek en begroting van de gemeente; momenteel wordt nagenoeg alle activa lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Waar nodig is een voorziening voor verwachte oninbare posten in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van een NV of een BV ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.
De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Aandelen
Het huidige aandelenbezit is voor de nominale waarde op de balans opgenomen.

Vlottende activa
Voorraden
Onderhanden werken, gronden in exploitatie
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met rente-typische looptijd korter dan één jaar
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbare posten is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Waardering bijstandsvorderingen
Voor de Participatie wet zijn gemeenten eigenrisicodrager ten aanzien van de bijstandsverlening. Een gevolg is dat de toekomstige ontvangsten op resterende bijstandsvorderingen geheel ten gunste van de gemeenten komen. Bij de waardering van de vorderingen per 31 december is het gemeentelijk beleid t.a.v. terugvordering, verhaal en debiteuren richtinggevend. De gemeentelijke vorderingen dienen naar reële waarden gewaardeerd te worden.
Jaarlijks dienen de bijstandsvorderingen te worden geherwaardeerd. Eventuele voor- of nadelen komen ten laste of ten gunste van de exploitatie. Per 31 december heeft de herwaardering plaatsgevonden van de bijstandsvorderingen.

Liquide middelen en overlopende activa
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het gerealiseerd resultaat.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd (nog uit te voeren werken, XL-Businesspark, pensioenvoorziening). Eventuele onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schuld met rente-typische looptijd langer dan één jaar
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.
De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is (buiten telling) het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

6.3 Toelichting op de balans

6.3.1 Materiële vaste activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarden op hoofdindeling weer.

Materiële vaste activa	1-1-2017	Investering	Des-investering	Afschrijving	Bijdragen van derden	Afwaardering	Bijdrage voorziening	31-12-2017
Gronden en terreinen	34.125	1.927	446	0				35.606
Woonruimten	4	0	0	2				2
Bedrijfsgebouwen	117.154	782	145	4.641				113.150
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	24.655	6.654	339	1.228	892		1.499	27.351
Vervoermiddelen	1.490	416	43	424				1.439
Machines, apparaten en installaties	1.922	549	0	587				1.884
Overige materiële vaste activa	4.060	219	0	619				3.660
Totaal	**183.410**	**10.547**	**973**	**7.501**	**892**	**0**	**1.499**	**183.092**

Bedragen * 1.000 euro

6.3.2 Financiële vaste activa

Onderstaand een verloopoverzicht van de financiële vaste activa.

Financiële vaste activa	01-01-2017	Investeringen	Afschrijvingen / aflossingen	31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen:				
Aandelenkapitaal Vitens	10		10	0
Aandelenkapitaal Twente Milieu	127			127
Aandelenkapitaal Cogas	132			132
Aandelenkapitaal BNG	396			396
Aandelenkapitaal Enexis BV	97		97	0
Totaal kapitaalverstrekkingen deelnemingen	**762**	**0**	**107**	**655**
Aandelenkapitaal Sportaccommodaties BV	18			18
Aandelenkapitaal Stadstoezicht BV	18			18
Totaal overige verbonden partijen	**36**	**0**	**0**	**36**
Leningen aan woningbouwcorporaties	**9.171**		**495**	**8.676**
Overige langlopende leningen u/g:				
Leningen Industriegebouw Maatschappij	16.623		545	16.078
Lening Vitens achtergesteld	913		183	730
Leningen sportverenigingen	1.204	24	923	305
Lening Enexis (bruglening)	498		498	0
Lening Heracles	7.848		176	7.672

Lening Heracles	150		0	150
Overige leningen stichtingen	36		12	24
Totaal overige langlopende leningen u/g	**27.272**	**24**	**2.337**	**24.959**
Vorderingen looptijd langer dan 1 jaar:				
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	620			620
Startersleningen	300			300
Totaal vorderingen looptijd langer dan 1 jaar	**920**	**0**	**0**	**920**
Totaal	**38.161**	**24**	**2.939**	**35.246**

Bedragen * 1.000 euro

De Industriegebouw Maatschappij heeft in april 2018 een lening met een restantbedrag van 3 miljoen euro afgelost.

6.3.3 Voorraden

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de grondposities bouwgronden weer. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. Voor de grondexploitaties Bedrijvenpark Twente Noord en Almelo Noord Oost wordt een langere looptijd dan 10 jaar gehanteerd.
In de paragraaf grondbeleid geven wij een nadere toelichting op het complex Rhijnbeek.

Bouwgronden in exploitatie	1-1-2017	Vermeerdering	Vermindering	31-12-2017	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Werklocaties	52.515	2.795	10.533	44.777	21.919	42.206	32.243
Woningen	52.303	2.397	5.753	48.947	46.610	85.166	8.821
Totaal	**104.818**	**5.192**	**16.286**	**93.724**	**68.529**	**127.372**	**41.064**

Bedragen * 1.000 euro

6.3.4 Uitzettingen looptijd < 1 jaar

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Een klein bedrag, gebaseerd op de begrotingsomvang, is hiervan uitgezonderd.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
		Verslagjaar	**2017**		
(1)	**Drempelbedrag**	2.010			
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**467**	**1.286**	**13.463**	**17.974**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.543	724		
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag			11.453	15.964
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	268.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen euro	268.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro te boven gaat				
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	2.010			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	42.024	117.063	1.238.621	1.653.636
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	467	1.286	13.463	17.974

Bedragen * 1.000 euro

Vanaf het derde kwartaal is het drempelbedrag overschreden.

6.3.5 Overlopende activa

In onderstaand overzicht worden de nog te ontvangen bedragen per begin en einde boekjaar weergegeven.

Nog te ontvangen bedragen	1-1-2017	31-12-2017
EU	0	0
Rijk	1.590	668
Overige overheid	20.352	6.451
Totaal	**21.942**	**7.119**

Bedragen * 1.000 euro

Het verschil bij overige overheid wordt verklaard door de afwikkeling van de verkoop gronden Noordflank aan de Provincie Overijssel.

6.3.6 Eigen vermogen

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de mutaties van de diverse reserves. Voor een nadere toelichting op de resultaatbestemming wordt verwezen naar hoofdstuk 3.3 Resultaatbestemmingen.

Verloopoverzicht reserves	01-01-2017	Storting	Onttrekking	31-12-2017	Doel van reserve
Algemene reserve					
Algemene reserve	11.466	3.805	1.120	14.151	Buffer om mogelijke (toekomstige) verliezen te kunnen dekken.
Algemeen grondbedrijf	-33.855	5.161		-28.693	Buffer om mogelijke (toekomstige) verliezen op de grondexploitaties te kunnen dekken.
Subtotaal algemene reserve	**-22.389**	**8.966**	**1.120**	**-14.542**	
Bestemmingsreserves					
Overlopende werken	7.491	1.336	3.279	5.549	Dekking van meerjarige incidentele projecten.
Grote investeringen	236		33	203	Dekking van grote investeringen/projecten.
Bodemverontreiniging	1.458		865	593	Buffer voor aanspraken bodemverontreiniging inzake Decomp-gelden 2016-2020.
Co-financiering	638	19	178	479	Dekking van de gemeentelijke co-financiering bij projecten.
Besluit locatiegebonden subsidies	140		2	139	Dekking voor stimuleringsbijdragen voor woningbouw op specifieke locaties.
ISV 3 2010 /2014	244		123	121	Dekking voor projecten uit het programma ISV-3.
Centrumspaarfonds	1.474	544	373	1.645	Dekking voor projecten binnenstad.

Reserve investeringsagenda	2.100		960	1.140	Dekking voor impuls investeringen.
Subtotaal bestemmingsreserves	**13.781**	**1.900**	**5.812**	**9.869**	
Resultaatbestemming					
Dit jaar		14.762		14.762	Gerealiseerd resultaat 2017
Subtotaal resultaatbestemming	**0**	**14.762**	**0**	**14.762**	
Totaal reserves	**-8.608**	**25.629**	**6.932**	**10.089**	

Bedragen * 1.000 euro

6.3.7 Voorzieningen

In onderstaand overzicht wordt inzicht gegeven in de mutaties van de diverse voorzieningen.

Verloopoverzicht voorzieningen	01-01-2017	Storting	Onttrekking	Vrijval	31-12-2017	Doel van voorziening
Verplichtingen						
XL Businesspark Twente	5.670	170	82	0	5.758	Dekking aandeel gemeente Almelo in het verwachte tekort.
Nog uit te voeren werken grondexploitaties	3.496	678	427	1.261	2.486	Dekking van nakomende kosten van afgesloten grondexploitaties.
Gebiedsgericht grondbeleid	0	826	50	0	776	Dekking voor gebiedsgerichte aanpak grondwaterverontreinigingen
Wethouderspensioen	1.052	0	0	330	722	Dekking voor toekomstige pensioenverplichtingen wethouders.
Subtotaal verplichtingen	**10.218**	**1.674**	**559**	**1.591**	**9.742**	
Egalisatie						
Riolering egalisatie	1.682	0	336		1.346	Dekking voor egalisatie van rioleringskosten.
Afval egalisatie	760	626	0		1.386	Dekking voor egalisatie van kosten afvalinzameling.
Onderwijshuisvesting	453	0	0	453	0	Dekking voor egalisatie van kosten onderhoud schoolgebouwen.
Subtotaal egalisatie	**2.895**	**626**	**336**	**453**	**2.732**	
Derden						
Sociale recherche	104	104	0	0	208	Dekking van exploitatie lasten samingwerkingsverband Sociale Recherche Twente.
Zittend vervoer	111	0	13	0	98	De Regio Twente vervult t/m 2021 de werkgeversrol.
Subtotaal derden	**215**	**104**	**13**	**0**	**306**	
Toekomstige vervangingsinvesteringen						

Riolering vervanging	1.667	2.518	1.498	0	2.687	Dekking voor toekomstige vervangingsinvesteringen conform vGRP 2016-2020.
Subtotaal toekomstige vervangingsinvesteringen	**1.667**	**2.518**	**1.498**	**0**	**2.687**	
Totaal voorzieningen	**14.995**	**4.922**	**2.406**	**2.044**	**15.467**	

Bedragen * 1.000 euro

6.3.8 Vaste schuld looptijd > 1 jaar

De vaste schulden per 31-12-2017 bedragen 273,14 miljoen euro. De hierover betaalde rentelast in 2017 bedroeg 6,94 miljoen euro.

6.3.9 Overlopende passiva

Op deze balanspost worden de vooruit ontvangen en nog te betalen bedragen verantwoord.

Vooruitontvangen bedragen	1-1-2017	31-12-2017
EU	0	0
Rijk	3.762	1.915
Overige overheid	2.729	1.689
Totaal	**6.491**	**3.604**

Bedragen * 1.000 euro

6.3.10 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Garanties Twence

Met de aandelenoverdracht Twence in 2012 van Regio Twente naar de individuele gemeenten is ook de borgstelling van een tweetal geldleningen overgegaan naar gemeenten. Een van de leningen is inmiddels afgelost. De tweede lening heeft nog een restant schuld:
NWB, 6,97%, stand 31-12-2017: 7,7 miljoen euro.
Het aandeel van Almelo in deze borgstelling is 0,9 miljoen euro en is gelijk aan het percentage dat de gemeente bezit in Twence. De kans dat Almelo voor deze borgstelling wordt aangesproken is te verwaarlozen. Behoudens de genoemde garantstelling staat de gemeente niet garant voor het nakomen van verplichtingen aan derden, niet anders dan reeds in de begroting van de lopende exploitatie is afgedekt.

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.
Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Belangrijke financiële verplichtingen				
Leverancier	Jaarbedrag	Contractwaarde	Afloopdatum	Omschrijving
Twente Milieu NV	5.034	5.034	Doorlopend	Afvalinzameling
Veiligheidsregio Twente	4.748	4.748	Doorlopend	Brandweer Twente
Regio Twente	3.685	3.685	Doorlopend	Regionale samenwerking
Stadstoezicht Almelo BV	1.713	1.713	Doorlopend	Parkeerbeheer
Avi Twente	1.096	1.096	Doorlopend	Afvalverwerking
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	1.328	1.328	Doorlopend	Bijdrage gezamenlijk belastingkantoor
Stadsbank Oost Nederland	940	940	Doorlopend	Schuldhulpverlening
Soweco NV	809	809	Doorlopend	Re-integratie en groenvoorziening
Propertize	640	2.453	1-11-2021	Twentheplein + parkeeplekken huur
Cogas Infra & Beheer BV	500	500	Doorlopend	Transport gas en elektriciteit / aanleggen infra
APG Service Partners	492	492	Doorlopend	Wachtgelden
Twence Bioconversie	252	252	Doorlopend	GFT-afval
Noord-Nederlandse Assurantiemakelaars bv	250	229	1-12-2018	Verzekering eigendommen

Bedragen * 1.000 euro

6.3.11 Borg- en garantstellingen

Onderstaand een overzicht van de gewaarborgde leningen aan verenigingen en stichtingen, hypothecaire garanties woningbezit particulieren en leningen in het kader van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

Gewaarborgde geldlening geldnemer	Doel	Bedrag	Borg stelling	Restant bedrag per 1-1-2017	Restant bedrag per 31-12-2017	Restant waarborg per 31-12-2017
St. Verzorgingstehuis 'Friso'	Bouw verzorgingstehuis	3.176	100%	389	198	198
St. Kruiswerk Almelo	Verbouw wijkgebouw Hanzelaan	820	6%	183	127	8
St. financieel beheer 'de Koppel'	Bouw en inrichten dependance SEZ-terrein	4.538	100%	2.575	2.403	2.403
St. kinderdagopvang Hengelo	Nieuwbouw kinderdagopvang centrum	454	100%	45	30	30
Dimence	Verbouw/uitbreiding accommodaties	661	100%	174	155	155
St. stadion Heracles	Nieuwbouw stadion Heracles	4.538	100%	2.094	1.920	1.920
S.D.V.V.	Uitbreiden en aanpassen van de schietaccommodatie	125	100%	50	46	46
Dimence	Nieuw-/verbouw accommodatie	908	100%	436	417	417
A.T.V. de Molenhoek	Nieuwbouw clubgebouw	59	100%	3	3	3
't Brook	Aanleg 2 tennisbanen Bornerbroek	90	100%	41	36	36
St. stadion Heracles	Uitbreiden multifunctioneel stadion Heracles	1.000	100%	142	108	108

St. stadion Heracles	Uitbreiden Bussinesclub stadion Heracles	500	100%	200	167	167
MHC Almelo	Nieuwbouw clubgebouw en kleedkamers	500	50%	350	300	150
St. Sportaccommodaties	Bouwkundig aanpassen Sportpark / gymnastieklokalen	300	100%	240	225	225
ASV '57	Nieuwbouw clubgebouw	125	50%	113	106	53
CVV Oranje Nassau	Nieuwbouw clubgebouw	225	50%	210	195	98
Diverse particulieren	Hypothecaire garanties inzake eigen woning bezit		100%	11.164	10.640	10.640
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Leningen in het kader van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw		100%	488.972	550.475	550.475
		18.018		**507.380**	**567.552**	**567.132**

Bedragen * 1.000 euro

6.3.12 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen relevante gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

7. Baten en lasten

7.1 Overzicht baten en lasten

Lasten	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0 Bestuur en ondersteuning					
0.1 Bestuur	3.496	183	3.678	3.574	**104**
0.2 Burgerzaken	1.781	294	2.075	2.199	**-124**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.242	4.073	5.315	5.297	**18**
0.4 Overhead	20.383	1.628	22.011	21.699	**312**
0.5 Treasury	-1.019	-223	-1.242	-1.031	**-211**
0.61 OZB woningen	636	-19	617	552	**65**
0.62 OZB niet-woningen	48		48	98	**-50**
0.63 Parkeerbelasting	26		26	56	**-30**
0.64 Belastingen overig	701	5	706	671	**34**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		500	500	17	**483**
0.8 Overige baten en lasten	8.840	-3.569	5.272	0	**5.272**
0 Bestuur en ondersteuning	**36.135**	**2.871**	**39.006**	**33.133**	**5.873**
1 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.402	151	4.553	4.662	**-109**
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.035	5	1.040	1.244	**-204**
1 Veiligheid	**5.437**	**156**	**5.593**	**5.906**	**-313**
2 Verkeer en vervoer					
2.1 Verkeer en vervoer	7.763	686	8.449	8.290	**159**
2.2 Parkeren	1.938	1.206	3.143	3.141	**2**
2.3 Recreatieve havens	33	31	64	80	**-17**
2.4 Economische havens en waterwegen	107	-23	84	142	**-58**
2.5 Openbaar vervoer	30		30	30	**0**
2 Verkeer en vervoer	**9.870**	**1.900**	**11.770**	**11.684**	**86**
3 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	430	33	463	655	**-192**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.658	762	15.420	2.297	**13.123**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	739	-6	733	707	**26**
3.4 Economische promotie	1.034	38	1.072	1.065	**7**
3 Economie	**16.861**	**827**	**17.688**	**4.724**	**12.964**
4 Onderwijs					

4.1 Openbaar basisonderwijs	419	13	432	407	**25**
4.2 Onderwijshuisvesting	1.643	3.647	5.290	4.727	**562**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.681	2.152	8.833	8.938	**-105**
4 Onderwijs	**8.743**	**5.812**	**14.554**	**14.073**	**482**
5 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	1.875	1.922	3.797	3.811	**-14**
5.2 Sportaccommodaties	3.150	-1.657	1.492	1.446	**47**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.806	507	3.313	3.203	**109**
5.4 Musea	102	1	103	102	**1**
5.5 Cultureel erfgoed	22		22	22	**0**
5.6 Media	2.054	18	2.073	2.152	**-79**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.163	762	5.925	5.763	**162**
5 Sport, cultuur en recreatie	**15.173**	**1.552**	**16.725**	**16.500**	**226**
6 Sociaal domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.733	475	8.208	8.299	**-91**
6.2 Wijkteams	2.891	464	3.355	3.254	**101**
6.3 Inkomensregelingen	46.171	6.176	52.347	51.718	**629**
6.4 Begeleide participatie	19.362	-5.037	14.325	14.423	**-98**
6.5 Arbeidsparticipatie	4.583	341	4.925	5.324	**-399**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	2.362	-629	1.733	2.109	**-376**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	17.819	4.110	21.928	23.813	**-1.885**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.356	1.631	18.987	20.416	**-1.430**
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	18.666	1.004	19.670	17.242	**2.427**
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	4.076	-913	3.163	2.531	**631**
6 Sociaal domein	**141.020**	**7.621**	**148.641**	**149.130**	**-489**
7 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	2.672	550	3.222	2.439	**784**
7.2 Riolering	6.624	118	6.741	6.357	**385**
7.3 Afval	6.110	231	6.341	6.709	**-368**
7.4 Milieubeheer	2.815	1.192	4.007	3.858	**149**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	562	-347	216	226	**-11**
7 Volksgezondheid en milieu	**18.783**	**1.744**	**20.527**	**19.588**	**939**
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw					
8.1 Ruimtelijke ordening	1.347	473	1.820	1.629	**191**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.140	-2.103	5.037	2.469	**2.568**
8.3 Wonen en bouwen	2.209	749	2.958	2.594	**365**

8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	**10.697**	**-881**	**9.816**	**6.692**	**3.124**
Totaal lasten	**262.718**	**21.603**	**284.321**	**261.430**	**22.891**

Baten	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0 Bestuur en ondersteuning					
0.1 Bestuur			0	-9	**8**
0.2 Burgerzaken	-1.218		-1.218	-1.499	**281**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-10	-4.926	-4.936	-5.478	**542**
0.4 Overhead	-278	-594	-872	-1.427	**555**
0.5 Treasury	-4.471	-5.293	-9.764	-19.677	**9.913**
0.61 OZB woningen	-8.930		-8.930	-8.901	**-30**
0.62 OZB niet-woningen	-10.696	300	-10.396	-10.339	**-57**
0.63 Parkeerbelasting	-2.304	300	-2.004	-1.946	**-58**
0.64 Belastingen overig	-971	309	-662	-677	**15**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-150.382	-2.744	-153.127	-153.464	**337**
0.8 Overige baten en lasten	-5.173	92	-5.081	0	**-5.081**
0 Bestuur en ondersteuning	**-184.435**	**-12.555**	**-196.990**	**-203.416**	**6.426**
1 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer			0	0	**0**
1.2 Openbare orde en veiligheid	-69		-69	-28	**-41**
1 Veiligheid	**-69**		**-69**	**-28**	**-41**
2 Verkeer en vervoer					
2.1 Verkeer en vervoer	-124	-475	-599	-685	**86**
2.2 Parkeren	-165	150	-15	-109	**94**
2.3 Recreatieve havens	-15		-15	-12	**-2**
2.4 Economische havens en waterwegen	-83		-83	-144	**61**
2.5 Openbaar vervoer			0	0	**0**
2 Verkeer en vervoer	**-387**	**-325**	**-712**	**-950**	**239**
3 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	-36	-33	-69	-140	**70**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-14.725	-762	-15.487	-2.058	**-13.428**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-18		-18	-16	**-2**
3.4 Economische promotie	-369	31	-337	-394	**57**
3 Economie	**-15.147**	**-764**	**-15.911**	**-2.608**	**-13.303**
4 Onderwijs					

4.1 Openbaar basisonderwijs			0	0	**0**
4.2 Onderwijshuisvesting			0	-453	**453**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-424	-6.059	-6.483	-6.688	**205**
4 Onderwijs	**-424**	**-6.059**	**-6.483**	**-7.140**	**657**
5 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	-1		-1	0	**-1**
5.2 Sportaccommodaties	-674	264	-410	-432	**22**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-510	-510	-383	**-127**
5.4 Musea			0	0	**0**
5.5 Cultureel erfgoed			0	0	**0**
5.6 Media	-2		-2	-1	**-1**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			0	-5	**5**
5 Sport, cultuur en recreatie	**-677**	**-246**	**-923**	**-821**	**-102**
6 Sociaal domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-13	-10	-23	-26	**3**
6.2 Wijkteams	-6		-6	-18	**12**
6.3 Inkomensregelingen	-37.681	-2.635	-40.316	-39.427	**-889**
6.4 Begeleide participatie			0	-213	**213**
6.5 Arbeidsparticipatie			0	-251	**251**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)			0	-4	**4**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2.275	9	-2.266	-2.042	**-224**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-1	1	0	-316	**316**
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	-1	-399	-400	0	**-400**
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-			0	0	**0**
6 Sociaal domein	**-39.977**	**-3.034**	**-43.011**	**-42.296**	**-715**
7 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	-17		-17	-13	**-4**
7.2 Riolering	-8.710	-118	-8.828	-8.493	**-334**
7.3 Afval	-8.685	-231	-8.916	-9.376	**460**
7.4 Milieubeheer	-25	-329	-354	-265	**-88**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-413		-413	-312	**-101**
7 Volksgezondheid en milieu	**-17.850**	**-677**	**-18.527**	**-18.459**	**-68**
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw					
8.1 Ruimtelijke ordening	-187	-133	-320	-250	**-69**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-6.794	1.603	-5.191	-2.090	**-3.101**
8.3 Wonen en bouwen	-2.138	66	-2.072	-2.067	**-4**

8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	**-9.118**	**1.536**	**-7.582**	**-4.407**	**-3.175**
Totaal baten	**-268.085**	**-22.124**	**-290.209**	**-280.126**	**-10.083**

Saldo baten en lasten	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
0 Bestuur en ondersteuning					
0.1 Bestuur	3.496	183	3.678	3.566	**113**
0.2 Burgerzaken	563	294	857	700	**157**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.232	-852	379	-180	**560**
0.4 Overhead	20.105	1.034	21.139	20.272	**867**
0.5 Treasury	-5.490	-5.516	-11.006	-20.708	**9.702**
0.61 OZB woningen	-8.294	-19	-8.313	-8.348	**35**
0.62 OZB niet-woningen	-10.648	300	-10.348	-10.241	**-107**
0.63 Parkeerbelasting	-2.277	300	-1.977	-1.890	**-88**
0.64 Belastingen overig	-270	314	44	-6	**50**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-150.382	-2.244	-152.627	-153.447	**820**
0.8 Overige baten en lasten	3.667	-3.477	190	0	**190**
0 Bestuur en ondersteuning	**-148.300**	**-9.684**	**-157.984**	**-170.283**	**12.299**
1 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.402	151	4.553	4.662	**-109**
1.2 Openbare orde en veiligheid	966	5	971	1.216	**-245**
1 Veiligheid	**5.368**	**156**	**5.524**	**5.878**	**-354**
2 Verkeer en vervoer					
2.1 Verkeer en vervoer	7.639	211	7.850	7.605	**245**
2.2 Parkeren	1.772	1.356	3.128	3.033	**96**
2.3 Recreatieve havens	18	31	49	68	**-19**
2.4 Economische havens en waterwegen	24	-23	1	-2	**3**
2.5 Openbaar vervoer	30		30	30	**0**
2 Verkeer en vervoer	**9.483**	**1.575**	**11.058**	**10.734**	**325**
3 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	394		394	516	**-122**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-67		-67	238	**-305**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	721	-6	715	691	**24**
3.4 Economische promotie	666	69	735	671	**64**
3 Economie	**1.714**	**63**	**1.777**	**2.116**	**-339**
4 Onderwijs					

4.1 Openbaar basisonderwijs	419	13	432	407	**25**
4.2 Onderwijshuisvesting	1.643	3.647	5.290	4.275	**1.015**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.257	-3.907	2.350	2.251	**99**
4 Onderwijs	**8.318**	**-247**	**8.071**	**6.932**	**1.139**
5 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	1.874	1.922	3.796	3.811	**-15**
5.2 Sportaccommodaties	2.476	-1.394	1.082	1.013	**69**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.806	-3	2.803	2.820	**-17**
5.4 Musea	102	1	103	102	**1**
5.5 Cultureel erfgoed	22		22	22	**0**
5.6 Media	2.053	18	2.071	2.151	**-80**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.163	762	5.925	5.759	**167**
5 Sport, cultuur en recreatie	**14.496**	**1.306**	**15.802**	**15.679**	**123**
6 Sociaal domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.721	465	8.185	8.273	**-88**
6.2 Wijkteams	2.885	464	3.349	3.236	**114**
6.3 Inkomensregelingen	8.490	3.541	12.030	12.291	**-261**
6.4 Begeleide participatie	19.362	-5.037	14.325	14.210	**115**
6.5 Arbeidsparticipatie	4.583	341	4.925	5.073	**-148**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	2.362	-629	1.733	2.106	**-372**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	15.544	4.118	19.662	21.771	**-2.109**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	17.355	1.632	18.987	20.101	**-1.114**
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	18.665	605	19.270	17.242	**2.027**
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	4.076	-913	3.163	2.531	**631**
6 Sociaal domein	**101.043**	**4.587**	**105.630**	**106.834**	**-1.204**
7 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	2.655	550	3.205	2.426	**779**
7.2 Riolering	-2.086		-2.086	-2.137	**50**
7.3 Afval	-2.575		-2.575	-2.667	**92**
7.4 Milieubeheer	2.790	863	3.653	3.593	**60**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	149	-347	-197	-86	**-111**
7 Volksgezondheid en milieu	**933**	**1.067**	**2.000**	**1.129**	**871**
8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw					
8.1 Ruimtelijke ordening	1.161	340	1.501	1.379	**122**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	346	-500	-154	379	**-533**
8.3 Wonen en bouwen	72	815	886	526	**360**

8 Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	**1.578**	**655**	**2.233**	**2.284**	**-51**
Totaal saldo baten en lasten	**-5.367**	**-522**	**-5.889**	**-18.696**	**12.808**

Reserves	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Stortingen reserves	6.112	6.780	12.892	11.651	1.241
Onttrekkingen reserves	-745	-13.758	-14.503	-15.208	705
Totaal reserves	**5.367**	**-6.978**	**-1.611**	**-3.557**	**1.946**

Resultaatbestemming voorgaand jaar	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Stortingen reserves	-	8.495	8.495	8.495	**0**
Onttrekkingen reserves	-	-995	-995	-1.003	**8**
Resultaatbestemming voorgaand jaar	**0**	**7.500**	**7.500**	**7.492**	**8**

Gerealiseerd resultaat	Begroting 2017	Wijziging 2017	Begroting na wijziging 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**-14.761**	**14.761**

7.2 Incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel worden de incidentele baten en lasten benoemd. Het overzicht biedt inzicht in de mogelijke structurele effecten van de jaarverantwoording 2017.

Incidentele baten en lasten per hoofdtaakveld	Omschrijving	Bedrag
Gerealiseerd resultaat		14.762
Waarvan incidentele baten en lasten		
Bestuur en ondersteuning	Verkoop aandelen Enexis en Vitens	9.795
Bestuur en ondersteuning	Teruggave btw-compensatiefonds re-integratieprojecten	752
Bestuur en ondersteuning	Stelselwijziging activabeleid	482
Bestuur en ondersteuning	Resultaat verkoopgronden	247
Bestuur en ondersteuning	Saldo van reserve mutaties	1.954
Economie	Resultaat grondexploitaties werklocaties	-447
Economie	Resultaat voorziening nog uit te voeren werken	50
Onderwijs	Vrijval voorziening onderwijshuisvesting	453
Sociaal domein	Verschuiving voorgaande jaren	3.842
Sociaal domein	Afwikkeling DBC voor Jeugd GGZ	-1.915
Sociaal domein	Maatschappelijke opvang 2015-2016	989
Sociaal domein	Klijnsmamiddelen 2017	525
Volkshuisvesting-RO-stedelijke vernieuwing	Resultaat grondexploitaties woning	-590
Volkshuisvesting-RO-stedelijke vernieuwing	Resultaat voorziening nog uit te voeren werken	880
Totaal incidentele baten en lasten		**17.017**

Bedragen * 1.000 euro

7.3 Begrotingsrechtmatigheid

Indien op taakveld-niveau de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de begrote lasten of, in enkele gevallen, de gerealiseerde baten lager zijn dan de begrote baten, is er sprake van een begrotingsafwijking. De begrotingsafwijkingen van minimaal 0,1 miljoen euro worden toegelicht.
Begrotingsonrechtmatigheid kan deels worden veroorzaakt door onjuiste begrotingswijzigingen, deels door niet eerder gemelde lasten. Een voorbeeld van een onjuiste begrotingswijziging is dat de begrote baten zijn verlaagd in plaats van de lasten verhoogd. Voor het resultaat heeft dit dus geen gevolgen. Overige overschrijdingen kunnen wel effect hebben op het resultaat.

De volgende 'soorten' begrotingsoverschrijdingen worden onderkend.

Code	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel van de accountant	Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel van de accountant
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	**X**	
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die niet tijdig konden worden gesignaleerd. Bijvoorbeeld vanwege een open einde (subsidie)regeling. Vaak blijken dergelijke zaken pas in het kader van het opmaken van de jaarrekening.	**X**	
3	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheid gevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. **a. geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar** **b. geconstateerd na het verantwoordingsjaar**	 **X**	 **X**
4	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. **a. jaar van investeren** **b. afschrijvings- en financieringslasten in latere**	 **X**	 **X**

	jaren		
5	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de Raad.		**X**
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		**X**
7	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.	**X**	

Hoofdtaakveld	Taakveld	Bedrag	Code
Veiligheid	Crisisbeheersing en brandweer	-109	2
	Openbare orde en veiligheid	-204	2
Sociaal Domein	Arbeidsparticipatie	-399	2
	Maatwerkvoorziening (WMO)	-376	2
	Maatwerkdienstverlening 18+	-1.885	2
	Maatwerkdienstverlening 18-	-1.430	2

Bedragen * 1.000 euro

Crisisbeheersing en brandweer: Het nadeel bij de lasten van 0,1 miljoen euro komt door een lagere afdracht van de veiligheidsregio Twente voor omgevingsvergunningen. Aanvankelijk is hiervoor een bedrag geraamd van 0,19 miljoen euro. In werkelijkheid is dit 0,087 miljoen euro geworden.

Openbare orde en veiligheid: De overschrijding op de lasten van 0,2 miljoen euro wordt verklaard door een niet begrote bijdrage aan Stadstoezicht voor de overheadkosten van de buitengewoon opsporingsambtenaren.

Arbeidsparticipatie: Almelo voert een deel van de participatiewet uit voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen. Hiervoor zijn voor 0,25 miljoen euro aan kosten gemaakt, welke in rekening zijn gebracht bij bovengenoemde gemeenten.

Maatwerkvoorziening (WMO): De overschrijding op dit taakveld wordt volledig verklaard doordat bij de overgang naar de taakvelden te weinig budget aan dit taakveld is toegerekend. De lasten van de maatwerkvoorziening WMO laten namelijk geen significante stijging zien ten opzichte van 2016. Bij de bestuursrapportage 2018 zal de begroting 2018 hierop worden aangepast.

Maatwerkdienstverlening 18+: Het nadeel op dit taakveld wordt voor een deel verklaard door het niet realiseren van de aanvullende opgave uit perspectiefnota 2017 van 0,8 miljoen euro. Het resterend nadeel wordt verklaard door de meerjarige incidentele projecten.

Maatwerkdienstverlening 18-: Binnen de ondersteuning zelfstandig leven (OZL) Jeugd is er een overschrijding van 1,8 miljoen euro. Oorzaak hiervan is een stijging van de tarieven en een toename van het aantal indicaties. Het OZL-tarief is door wijzigingen in de inkoop met 20 procent gestegen. Ook is in het voorjaar van 2017 de wachtlijst met 300 zaken gereduceerd, waardoor meer kinderen OZL krijgen. De wachtlijstproblematiek resulteerde in een stijgende zorgvraag, doordat in gezinnen problemen zijn geëscaleerd.

8. Sisa en IMG

8.1 Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	**Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017**		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*		
				€2.018.738	€ 785.110	€ 293.683	€523.874		
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*		
			1						
			100						
IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)**		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E3 / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 04*	Correctie over besteding t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 06*
			1	IenM/BSK-2017/255989 (was 2017/4603)	€ 52.994	€ 960	€ 0	€ 0	€ 0
			100						
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E3 / 07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E3 / 08*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E3 / 09*	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E3 / 10*	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T *Aard controle R* *Indicatornummer: E3 / 11*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E3 / 12*
			1	IenM/BSK-2017/255989 (was 2017/4603)	€ 52.994	€ 960	€ 0		Nee
			100						
EZK	F1	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**		Totale besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicatornummer: F1 / 01*	Projectnaam / nummer *Aard controle N.v.t* *Indicatornummer: F1 / 02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicatornummer: F1 / 03*	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee *Aard controle D1* *Indicatornummer: F1 / 04*	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets Ja/Nee *Aard controle D1* *Indicatornummer: F1 / 05*	Eindverantwoording Ja/Nee *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: F1 / 06*
			1	€ 780.560	UWHS170020	€ 780.560	Nee		Nee
			100						
				Kopie Projectnaam / nummer *Aard controle N.v.t* *Indicatornummer: F1 / 07*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: F1 / 08*				
			1	UWHS170020	€ 780.560				
			100						
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**		Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
				€37.672.527	€ 724.967	€ 2.066.086	€32.586	€ 143.336	€ 9.703
				Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: G2 / 12*
				€ 168.299	€ 5.926	€ 0	€292.469	€ 0	Ja
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017** **Besluit**		Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
				€ 401.394	€ 290.089	€ 22.918	€209.606	€ 69.207	€ 0
				Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
				€0	€0	Ja			
IenW	E27B	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden** **Provinciale beschikking en/of verordening** **Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen**		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E27B / 01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 03*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 04*	**Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen** **Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen** *Aard controle R* *Indicatornummer: E27B / 05*	
			1	2015/0339562	€ 0	€ 0			
			100						
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E27B / 06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E27B / 07*	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: E27B / 08*	Toelichting *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E27B / 09*	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t* *Indicatornummer: E27B / 10*	
			1	2015/0339562	€ 0	€ 0		Ja	
			100						

8.2 IMG

FORMAT IMG verantwoording volgens SISA systematiek															
					versie juli 2010										
	Beschikkings-nummer provincie	Project afgerond / eindverantwoording Ja-nee	In de verlenings-beschikking opgenomen subsidie voor dit project	Werkelijk besteed tlv provinciale middelen jaar 2017 (conform baten/lastenstelsel)	Werkelijk besteed tlv gemeentelijke middelen jaar 2017 (conform baten/lastenstelsel)	Werkelijk besteed tlv middelen derden jaar X (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen t/m jaar 2017 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen t/m jaar 2017 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv middelen derden t/m jaar 2017 (conform baten/lastenstelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	R	R	D1	D1
Waterboulevard	2012/0245063	ja	3.400.000	147.797	147.797		3.366.880	3.243.879	123.000	31-12-2017	
Verbindende pleinen	2012/0245063	ja	850.000	0	0	0	730.481	773.451	0	31-12-2015	

9. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Met de ''Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (WNT) dient de beloning van de topfunctionarissen in de jaarrekening openbaar te worden gemaakt.
Als topfunctionarissen worden bij de gemeente in het kader van de WNT aangemerkt de gemeentesecretaris en raadsgriffier. Het bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen van de gemeente is in 2017 0,181 miljoen euro. Deze was in 2016 0,179 miljoen euro.

Bezoldiging topfunctionarissen met dienstbetrekking

	F.W. van Ardenne	C.M. Steenbergen
Functiegegevens	Algemeen directeur / gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee
Individueel WNT-maximum	181.000	181.000
Beloning	118.991	94.072
Belastbare onkostenvergoedingen	339	78
Beloningen betaalbaar op termijn	16.994	14.422
Subtotaal	*136.325*	*108.572*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging 2017	**136.325**	**108.572**
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/9 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,0
Beloning	34.709	86.346
Belastbare onkostenvergoedingen	257	0
Beloningen betaalbaar op termijn	4.957	12.697
Totaal bezoldiging 2016	**39.922**	**101.609**

*bedragen * 1 euro*

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Ook zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

10. Controleverklaring

11. Bijlagen

11.1 Verbonden partijen

11.1.1 Gemeenschappelijke regelingen

Euregio

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	1.308
Eigen vermogen	-	1.308
Vreemd vermogen	-	36.130
Solvabiliteit (EV/TV)	-	3,6%

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	0
Eigen vermogen	865	254
Vreemd vermogen	4.841	5.663
Solvabiliteit (EV/TV)	15,2%	4,3%

Ontwikkelingen

Het GBT heeft nog geen geschikte huisvesting kunnen vinden. Huisvesting bij gemeenten is door regelgeving niet mogelijk, waardoor nu wordt gezocht naar commerciële huisvesting.
Met ingang van 2019 zal een nieuwe dienstverleningsovereenkomst tussen het GBT en gemeenten van toepassing worden.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	363
Eigen vermogen	1.591	1.591
Vreemd vermogen	13	101
Solvabiliteit (EV/TV)	99%	94%

Ontwikkelingen

Dochteronderneming Crematoria Twente (CT) wil een betere spreiding van de crematievoorzieningen in het verzorgingsgebied realiseren. Hiervoor zijn nieuwe crematieruimtes in Oldenzaal en Borne gebouwd. De bestaande voorziening in Almelo is in 2017 gerenoveerd.

Regio Twente

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	196
Eigen vermogen	3.734	6.269
Vreemd vermogen	13.830	13.972
Solvabiliteit (EV/TV)	21,3%	31,0%

Ontwikkelingen

De Agenda voor Twente maakt deel uit van de basisbegroting 2019 van de Regio Twente. Daarbij is rekening gehouden met een bijdrage van 11 deelnemende gemeenten. Op 6 maart 2018 heeft de gemeenteraad besloten geen bijdrage beschikbaar te stellen voor deze Agenda, dit is dan ook verwerkt in de begroting 2019.

Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	23
Eigen vermogen	-33	-57
Vreemd vermogen	114.814	118.924
Solvabiliteit (EV/TV)	-0,0%	-0,0%

Ontwikkelingen

In 2017 is 11,6 ha verkocht op het Businesspark XL. Het merendeel is verkocht Groep Heylen. In 2018 zijn ze gestart met de eerste fase van de logistieke campus.

Soweco

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	0
Eigen vermogen	1.940	1.945
Vreemd vermogen	8.854	10.253
Solvabiliteit (EV/TV)	18,0%	15,9%

Ontwikkelingen

In 2017 is het vervolgproces van de omvorming van Soweco nv naar de Maatschappelijke Onderneming en de afbouw van de GR verder uitgewerkt. De kern daarvan is:

- De GR Soweco en Soweco NV worden ontvlochten. Dit proces, de deconsolidatie, maakt bezittingen en onderlinge verhoudingen transparant.
- De NV wordt doorontwikkeld naar een nieuwe Maatschappelijke Onderneming (MO) die zich inzet voor de SW medewerkers en voor andere kwetsbare doelgroepen
- GR richt zich op het beperken van de “erfenis” en op de verantwoordelijkheid voor SW-personeel. Het vastgoed zal worden afgestoten.

De aandelen van de NV zijn momenteel in handen van de GR. Om de GR af te kunnen bouwen en de NV door te ontwikkelen tot MO zullen de aandelen na de deconsolidatie overgedragen moeten worden. Om de werkzaamheden zorgvuldig te kunnen doen en om de MO gelegenheid te bieden een marktpositie te kunnen opbouwen wordt een transitieperiode voorgesteld tot 1 januari 2021.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-113
Eigen vermogen	1.698	1.321
Vreemd vermogen	18.795	19.744
Solvabiliteit (EV/TV)	8,3%	6,3%

Ontwikkelingen

De rekenkamercommissies van Almelo, Borne, Enschede en Hengelo en de gemeenteraad van Oldenzaal hebben gezamenlijk onderzoek laten doen naar het functioneren van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost-Nederland. Op grond van de bevindingen en de conclusies zijn een zestal aanbevelingen opgesteld. De aanbevelingen leiden tot verbeteringen in het stellen en controleren van kaders en in het uitvoeren van het schulddienstverleningsbeleid.

Twentebedrijf

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-
Eigen vermogen	-	-
Vreemd vermogen	-	-
Solvabiliteit (EV/TV)	-%	-%

Ontwikkelingen

Begin 2018 is besloten om de gemeenschappelijke regeling Twentebedrijf op te heffen, omdat deze separate rechtspersoon geen meerwaarde heeft.

Veiligheidsregio Twente (VRT)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	512
Eigen vermogen	73	1.143
Vreemd vermogen	57.548	57.158
Solvabiliteit (EV/TV)	0,1%	2,0%

Ontwikkelingen

De financiële huishouding van de VRT staat door een vijftal ontwikkelingen onder druk. Dit zijn:

- meldkamertransitie
- wijzigingen exploitatie openbaar brandmeldsysteem
- gebrek aan BTW-compensatie op investeringen
- vervanging onroerende activa
- vervanging rijksmaterieel

De VRT geeft aan dat verhoging van de gemeentelijke bijdrage vanaf 2019 onontkoombaar is.

11.1.2 Vennootschappen en coöperaties

Cogas NV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	15.042
Eigen vermogen	181.069	185.933
Vreemd vermogen	77.550	78.871
Solvabiliteit (EV/TV)	70,0&	70,2%

Ontwikkelingen

In het Nieuwstraatkwartier creëren we meerwaarde door een impuls te geven aan de fysieke transformatie van de wijk via energiebesparende- en klimaatbestendige maatregelen. Samen met strategische partners, zoals Cogas, willen wij komen tot een gebiedsprogramma. Een belangrijk element is de aanpak van woningverbetering gericht op energiebesparing. Verbetering van de huidige energie labels. Daarbij inzetten op het ontwikkelen van een duurzame, energie neutrale en zo mogelijk een energie producerende wijk.

Enexis Holding NV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	207.000
Eigen vermogen	3.704.000	3.808.000
Vreemd vermogen	3.580.000	3.860.000
Solvabiliteit (EV/TV)	100%	99%

Ontwikkelingen

Eind 2017 zijn de aandelen Enexis verkocht aan de provincie Overijssel.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	369.000
Eigen vermogen	4.163.000	4.486.000
Vreemd vermogen	145.348.000	149.514.000
Solvabiliteit (EV/TV)	2,8%	2,9%

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen.

NV Industriegebouw Maatschappij (IGM)

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	51
Eigen vermogen	1.013	1.063
Vreemd vermogen	17.407	20.085
Solvabiliteit (EV/TV)	5,5%	5,0%

Ontwikkelingen
Wij hebben de IGM geëvalueerd op doelmatigheid, governance en publiek belang. De evaluatie laat zien dat de mogelijke bijdrage aan de werkgelegenheid niet langer in verhouding staat tot de financiële en bestuurlijke risico's. We willen daarom op termijn het belang in de IGM beëindigen.

Sportbedrijf Almelo BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	4
Eigen vermogen	962	967
Vreemd vermogen	2.987	2.937
Solvabiliteit (EV/TV)	24,4%	24,8%

Ontwikkelingen
Fase 3, het overdragen van de exploitatie, het beheer en onderhoud van de gemeentelijke buitensportaccommodaties is nog niet gerealiseerd. Sportbedrijf Almelo en de gemeente zijn met elkaar in gesprek over de gevolgen van privatisering van buitensportaccommodaties. Een aantal verenigingen heeft belangstelling om het onderhoud voor hun sportaccommodatie in eigen beheer te nemen.

Stadstoezicht Almelo BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	-246
Eigen vermogen	3.633	3.287
Vreemd vermogen	1.064	1.260
Solvabiliteit (EV/TV)	77,3%	72,3%

Ontwikkelingen
De uitvoering van de toezicht- en handhavingstaken is gecentraliseerd binnen de gemeentelijke organisatie. Het einddoel is om de uitvoering van de toezicht- en handhavingstaken in nabijheid van integrale veiligheid te organiseren, waardoor gezamenlijk een flexibel team ontstaat die snel kan inspelen op de ontwikkelingen. In de volgende fase zullen de exacte gevolgen (financieel en inhoudelijk) in beeld worden gebracht voor de gemeente en Stadstoezicht.

Twence Holding BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	12.066
Eigen vermogen	123.107	126.072
Vreemd vermogen	58.068	16.135
Solvabiliteit (EV/TV)	68,0%	88,7%

Ontwikkelingen
Een aantal gemeenten heeft belangstelling getoond in de overname van aandelen Twence van de gemeenten Almelo en Oldenzaal. Met de gemeenten Berkelland, Hof van Twente, Twenterand en Hellendoorn zijn hierover

gesprekken gevoerd. In de gesprekken is geen overeenstemming bereikt over de systematiek van waardebepaling, waarna de gesprekken zijn beëindigd.

Twente Milieu NV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2016	31 december 2016
Financieel resultaat	-	499
Eigen vermogen	8.473	8.972
Vreemd vermogen	15.861	17.784
Solvabiliteit (EV/TV)	34,9%	33,5%

Ontwikkelingen

De gemeente Haaksbergen is eind 2017 toegetreden tot Twente Milieu. Met ingang van 1-1-2018 brengt de gemeente Haaksbergen de beheer openbare ruimte (BOR)taken onder bij Twente Milieu. Na afloop van het huidige contract brengt de gemeente Haaksbergen ook de huis-aan-huis inzameling van gft- en restafval over naar Twente Milieu. De gemeente Haaksbergen krijgt dezelfde rechten en plichten als andere aandeelhouders. De gemeente Almelo koopt hiertoe 100 aandelen A, op basis van de intrinsieke waarde van de aandelen A per 31-12-2017, ná verwerking van de winstbestemming van het boekjaar 2017.

Vitens NV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2018	31 december 2018
Financieel resultaat	-	13.000
Eigen vermogen	526.300	525.700
Vreemd vermogen	1.223.800	1.233.900
Solvabiliteit (EV/TV)	30,1%	29,9%

Ontwikkelingen

Eind 2017 zijn de aandelen Vitens verkocht aan de provincie Overijssel.

11.1.3 Overige vennootschappen

CBL Vennootschap BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-20
Eigen vermogen	787	125
Vreemd vermogen	148	8
Solvabiliteit (EV/TV)	100%	100%

Ontwikkelingen

Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap.
Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

CSV Amsterdam BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-110
Eigen vermogen	3.209	870
Vreemd vermogen	171	60
Solvabiliteit (EV/TV)	100%	100%

Ontwikkelingen

De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen tot mei 2019 (5 jaar na completion) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 kunnen worden geliquideerd.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-22
Eigen vermogen	1.639	1.615
Vreemd vermogen	51	11
Solvabiliteit (EV/TV)	100%	100%

Ontwikkelingen

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Verkoop Vennootschap BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-65
Eigen vermogen	1.242	153
Vreemd vermogen	37	20
Solvabiliteit (EV/TV)	100%	100%

Ontwikkelingen

Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Vordering Enexis BV

Financiële kengetallen

Bedragen * 1.000 euro	1 januari 2017	31 december 2017
Financieel resultaat	-	-15
Eigen vermogen	24	17
Vreemd vermogen	356.262	356.500
Solvabiliteit (EV/TV)	0,0%	0,0%

Ontwikkelingen

Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4e tranche à 350 miljoen euro met een looptijd tot 30 september 2019. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.